

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
550

Subotica, 18. listopada 2013. Cijena 50 dinara

STO GODINA OD ROĐENJA
ALEKSE KOKIĆA

BERBA GROŽĐA
U SRIJEMU

KAKO ĆEMO SE GRIJATI?

ZAVITNI DAN U
MONOŠTORU

INTERVJU
MATO GROZNICA

**Dijalog
na novoj razini**

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Ludo ubrzanje 5G Interneta!

Više za manje! Flat max 5 po cijeni paketa
Flat Max 3 - SAMO 1.299 dinara!

Surfujte za samo 649 dinara!

Akcija za nove korisnike: prva tri mjeseca, plaćajte samo pola računa!

Veći i brži po nepromijenjenoj cijeni! Ograničeni Face paket je porastao.
8 GB, 5/5 Mbit/s za samo 999 dinara!

TIPPNET
INTERNET

Izaberite akciju! Izaberite pravi provajder!

Svi detalji na sajtu: www.tippnet.rs

Karađorđev put 2, Subotica 024/555-765

Privatna stomatološka ordinacija

**Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge**

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

ANKETA – Mještani Tavankuta

O susretu predsjednika Josipovića i Nikolića, te o posjetu Tavankutu i hrvatskoj zajednici

Mladen Petreš, dipl. ing. poljoprivrede

Posjet dvojice predsjednika Tavankutu meni kao Tavankučaninu znači prvenstveno veliku čast, jer su predsjednici domicilne i matične nam domovine prepoznali naše selo kao mjesto gdje Hrvati stoljećima žive, te da je bitno očuvati ovakve zajednice kao što je Tavankut. Nadam se da će Tavankut i Tavankučani imati koristi od posjeta, makar toliko da javnost u Srbiji i Hrvatskoj čuju za Tavankut, i da postoje građani Republike Srbije koji pripadaju hrvatskoj nacionalnoj zajednici, kao i da se na ovaj način uspije promicati kulturna, gospodarska i turistička ponuda Tavankuta. Veoma bih volio da se smanji animozitet prema Hrvatima, ali iskreno sumnjam i ne očekujem da će se tako nešto dogoditi samo zbog posjeta dvojice predsjednika. Ipak je bitniji dugoročan dijalog i promidžba tolerancije i suživota, kao i određeno vrijeme da se svijest javnosti promijeni.

Vlač. Franjo Ivanković, župnik u Tavankutu

Radujem se što će se dogoditi ovaj susret. Postojeće probleme koji opterećuju suživot naših dvaju naroda treba rješavati dijalogom i iskrenim nastojanjem na najvišoj razini. Drago mi je da i sam mogu biti sudionikom ovog važnog događaja. Poznato je da većinu stanovništva Tavankuta čine pripadnici hrvatskog naroda. Zao mi je što to jedan dio Hrvata ne želi javno priznati. Vjerujem da će ovaj susret biti potpora svima onima koji se trude sačuvati i javno očitovati svoju narodnu pripadnost. Kao službenik Crkve moram priznati da je i vjera ona koja bitno određuje kvalitetu života jednog naroda. U čuvanju narodne pripadnosti Hrvata u dijaspori, Crkva kroz povijest, a i danas, ima značajnu odgovornost. Svaki korak u rješavanju problema koji imaju duboki korijen treba pozdraviti. Poznato nam je da je predsjednik Nikolić ne tako davno imao drugačiji, znatno »tvrdi« stav glede ovog pitanja. Drago mi je da u novije vrijeme misli na pozitivniji i realniji način, koji pomaže boljem razumijevanju i prihvaćanju jedni drugih. Hrvati na ovim prostorima nisu pridošlice. Oni na ovim prostorima žive dugi niz stoljeća i imali su značajan utjecaj na javni život na ovim prostorima. Promijenilo se više država, a oni se nisu raseljavali sve do posljednjih nemilih događaja. Vjerujem da će ovaj susret pomoći da većinski srpski narod na Hrvate gleda s više poštovanja i uvažavanja.

Antun Lučić, profesor razredne nastave

Prije svega, ovo je za mene iznenađenje, ali pozitivno. Ovaj posjet je važan za sve mještane Tavankuta, a ne samo za pripadnike hrvatske zajednice. Ovaj posjet je potpora suživotu, toleranciji i zajedničkom životu, kao i daljnjoj normalizaciji hrvatsko-srpskih odnosa. Ovaj posjet je zasigurno priznanje i uvažavanje svih naših napora na očuvanju hrvatskog bića na ovim prostorima, ne radi priznanja, nego radi nas samih.

Ljubica Vuković Dulić, profesorica povijesti umjetnosti i povijesti

Susret dvaju predsjednika vidim prije svega kao pozitivan korak u međusobnim odnosima njih dvojice, potom dviju susjednih zemalja, a želim vjerovati i dviju nacionalnih zajednica koje predstavljaju. Kako je jedna od tema susreta i obrazovanje na hrvatskom jeziku koje se odvija u školama u Vojvodini, nadam se da će splasnuti negativno raspoloženje prema onima koji se žele školovati na svojem materinjem jeziku.

I. D.

Mogućnost zamaha

Udan »zatvaranja« našeg tjednika (srijeda), prvi službeni posjet hrvatskog predsjednika Ive Josipovića Beogradu (nakon prošlogodišnje promjene vlasti u Srbiji) uveliko je u tijeku, a užurbane su pripreme i za njegov dolazak, skupa s predsjednikom Srbije Tomislavom Nikolićem, u Tavankut, gdje će posjetiti školu i razgovarati s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji. U tjednima i danima pred dolazak predsjednika Josipovića mediji su najavljivali teme o kojima će razgovarati dvojica predsjednika. Među temama razgovora koje zanimaju Srbiju navodile su se sudbina tužbe i protutužbe dviju država pred Međunarodnim sudom, problemi oko uporabe ćirilčnih natpisa u Vukovaru i drugim mjestima u Hrvatskoj, pitanje mirovina za izbjeglice... Za Hrvatsku je, pak, prioritetno pitanje – pitanje sudbine Hrvata nestalih 1991. i 1992. godine, i od Srbije se očekuje da se otkriju informacije o nestalim ljudima. Zajedničke teme su pitanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina, regionalna suradnja, te ekonomska pitanja.

Za hrvatsku zajednicu u Srbiji pitanja koja želi staviti na stol nisu nova – to je pitanje udžbenika na hrvatskom jeziku. I ovdje se spominje ćirlica, ali ne u istom kontekstu – već kao primjer neostvarivanja prava na obrazovanje na hrvatskom jeziku, pa nije rijetkost da, zbog nedostatka udžbenika na hrvatskom jeziku, i Hrvati koji su se opredijelili školovati se na hrvatskom jeziku, a što podrazumijeva i latinično pismo, uče iz udžbenika pisanih na srpskom jeziku ćirilčnim pismom, čime se obesmišljava nastava na hrvatskom jeziku.

Čelnici hrvatske zajednice očekuju da će ovaj posjet (kao što se očekivalo i od prethodnih) potaknuti rješavanje problema koji su već dugo u zastoju, a na čije se rješavanje Srbija obvezala potpisivanjem međudržavnog sporazuma o zaštiti manjina – a to su obrazovanje na hrvatskom jeziku, zajamčeni zastupnički mandati u predstavničkim tijelima, kao i zastupljenost Hrvata u državnim institucijama, bunjevačko pitanje i druga...

U intervjuu za beogradski list »Politika« predsjednik Josipović je rekao kako je bolje »ponekad malo pričekati i osigurati dobar i sadržajan rezultat, nego se susresti samo da bi se susreli«. Očekivanja su i u hrvatskoj zajednici da će posjet osim simboličke poruke i potpore donijeti i toliko dugo čekane konkretne rezultate i konkretna rješenja dugogodišnjih problema u ostvarivanju nacionalno-manjinskih prava.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Vlada Republike Srbije predstavila anti-krizne mjere

STIGLE MJERE, ŽIVJELE MJERE!... 7

TEMA

Stižu nam hladni dani

KAKO ĆEMO SE GRIJATI OVE ZIME?.....18-19

INTERVJU

Mato Groznica, predsjednik Hrvatskog akademskog društva

INTELEKTUALCI NEMAJU PRAVO ŠUTJETI.....12-13

SUBOTICA

Pogled s druge strane: gradske ulice

KUĆE KOJE NITKO NE VOLI.....21

DOPISNICI

HKC »Srijem - Hrvatski dom« na smotri u Filderstadtu

PRVO MJESTO MITROVČANIMA..26

KULTURA

Susret društava »Matija Gubec« ove godine održan u Ilači

ZAJEDNIŠTVO U PJESMI I PLESU...34

SPORT

Milica Šoštarec i Iva Kujundžić, plivačice Spartaka

SUBOTIČKE SIRENE.....49

Wellness nije samo riječ, već pojam. To je oznaka za oazu u kojoj se ljudi regeneriraju nakon svakodnevnog stresa. Wellness označava kako saune, jacuzzi, masaže, tako i bazene, terapijske i kozmetičke tretmane. Wellness je utočište za psihi, melem za tijelo u potrošačkom društvu, gdje se baš i ne bavimo fizičkim radom, kada psihičko utočište ne tražimo (samo) u crkvi.

U Subotici imamo jedan od najvećih wellness centara u Srbiji. Nalazi se u hotelu Galleria, to je predivno, čarobno mjesto opuštanja. Posjeduje saune, tursku kupaonu, slanu sobu, jacuzzi, keippovu kupku, masaže, terapije... Cijeli jedan kat opremljen je tako, i doista ulazak na ta vrata znači izlazak iz svakodnevice. Za divnu sreću, tamo nije gužva, ima mjesta, sve je mirno i podređeno odmoru.

Ipak, to nije jedino mjesto wellnessa u Subotici. Mislim da je prvi otvorio Mecossano centar, elitno mjesto koje je bilo pravo malo čudo kada je otvoreno. Wellness imamo i na Paliću u hotelu Prezident, pa čak na neki način i u Pallvillu. Kada je građen novi bazen, u projekt je uvršten i wellness. Malo je čudno da u ovako malom gradu imamo toliko wellness centara. Ne znam koliko ljudi uopće ide tamo, jer su mnogi neuposleni i imaju puno bitnije stvari na umu od ugađanja tijelu.

Ah, da ne zaboravim i bazen u Dudovoj šumi, gdje je također predviđen wellness centar. Kada se sagradi, bit će to šesti takav centar u varoši. Volim nekoliko puta godišnje otići na takvo mjesto. Ali, baš i ne vidam mnogo poznatih lica, zapravo jedva da ima nekoga u tim rezortima.

Stoga me kao građanina doista zanima čija je genijalna ideja bila da Grad Subotica pokrene gradnju još novijeg wellnessa na Paliću? Tko se to igra općinskim novcem takvim, slobodno mogu reći, suvišnim projektima? Priča o privlačenju ulaganja mislim da je šuplja, jer jednostavno nemate kome nuditi te usluge. Segedin, Mórahalom, Bački Petrovac, Adica već su odvojili značajan dio tržišta. Nisam ekspert, no čini mi se da razvitku ovog podneblja više nedostaje Mlekara i Fidelinka od toplica Palić.

Nikola Perušić

PREDSTAVNICI POKRAJINE POSJETILI HNV

Analiza položaja nacionalnih manjina

U okviru akcije obilaska svih 13 nacionalnih vijeća na području pokrajine, predstavnici Savjeta nacionalnih zajednica Skupštine AP Vojvodine boravili su prošloga petka u Subotici u posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću. Predsjednik Savjeta *Sándor Egeresi* kaže kako je cilj obilaska napraviti analizu položaja svih nacionalnih zajednica u Vojvodini, s ciljem da se donesu odgovarajuće odluke i poduzmu koraci kojima će se poboljšati sadašnje stanje u tom području.

»Probleme manjinskih zajednica možemo svrstati u dvije kategorije. Osim onih pojedinačnih i specifičnih koje ima svaka od zajednica, imamo i opće probleme koji su karakteristični za sve nacionalne zajednice, kao što su problemi u financiranju rada vijeća, tiskanja udžbenika na manjinskim jezicima, uporabe materinskog jezika i pisma, postavljanja dvojezičnih ploča, ili manjka službenika koji poznaju manjinske jezike u tijelima uprave u višenacionalnim sredinama«, kazao je Egeresi, dodavši kako postoje i određeni problemi u komunikaciji s državnim institucijama i tijelima, koji su posljedica nerazumijevanja manjinskih problema od strane republičke vlasti.

Predsjednik HNV-a dr. sc. *Slaven Bačić* izjavio je kako posjet predstavnika ovoga Savjeta potvrđuje dobru suradnju Vijeća s Pokrajinom.

»Veći problemi se nalaze uglavnom izvan pokrajine, u ministarstvima, budući da pokrajinska tajništva imaju ingerencije, ali nemaju sredstava. Današnji sastanak doživljavam kao odraz skrbi Pokrajine za manjine u okviru njezinih ovlasti i sredstava koliko je to moguće«, rekao je Bačić.

Sastanku su kao članovi ovog pokrajinskog tijela iz redova hrvatske nacionalne zajednice nazočili i *Mata Matarić* te *Slavko Parać*.

Analiza o realnom položaju nacionalnih manjina i i mjerama za poboljšanje stanja u tom području trebala bi biti sačinjena do kraja studenoga, te potom upućena pokrajinskoj Skupštini i Vladi na razmatranje.

D. B. P.

ODRŽANA VIII. SJEDNICA VIJEĆA DSHV-A

Pohvale ministru Jovanoviću

Vijećnici Demokratskog saveza Hrvata u Srbiji pozdravljaju angažiranje novog ministra prosvjete u Republici Srbije *Tomislava Jovanovića*, u svezi s pitanjem rješavanja problema udžbenika na hrvatskom jeziku, koji je u svega nekoliko tjedana operativno više uradio da se riješi problem nego prethodni ministar *Žarko Obradović* u dva mandata na mjestu ministra obrazovanja Republike Srbije, navodi se u priopćenju ove stranke nakon sjednice Vijeća održane 11. listopada u Subotici.

Središnja točka VIII. sjednice Vijeća DSHV-a bila je razmatranje i davanje konkretnih primjedbi na predložene izmjene i dopune Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Ocijenjeno je kako, za sada, predložene izmjene neće u velikoj mjeri ugroziti niti jednu od dosadašnjih nadležnosti manjinskih zajednica glede ostvarivanja prava na manjinsku samoupravu. Međutim, vijećnici DSHV-a smatraju da rješenje Ustavnog suda od 3. listopada 2013. godine po kome su pojedine odredbe Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina proglašene neustavnim, poglavito kada je riječ o osnivanju posebnih lokalnih radijskih i televizijskih postaja koje bi emitirale programe

18. listopada 2013.

VLADA REPUBLIKE SRBIJE PREDSTAVILA ANTIKRIZNE MJERE

Stigle mjere, živjele mjere!

Direktorka Svjetske banke za Zapadni Balkan *Ellen Goldstein* pohvalila je posvećenost Vlade Srbije da uđe u reforme javnog sektora tijekom boravka guvernerke *Jorgovanke Tabaković* i ministra *Lazara Krstića* u Washingtonu na godišnjem zasjedanju MMF-a i Svjetske banke.

»Vidimo jaku posvećenost Vlade tome, posebno reformama vezanim za restrukturiranje sektora javnih poduzeća. Nadamo se da će, iako su ovo veoma teške mjere, one biti provedene, budući da ih Srbija mora poduzeti da bi počela oporavak i rast«, ocijenila je visoka dužnosnica Svjetske banke.

Analitičarka *Ruža Ćirković* uočila je da mladi ministar financija *Lazar Krstić*, kao i svojedobno *Božidar Đelić*, ima nekih problema s nostrifikacijom prestižne diplome, kao i da je zamuckivao

dok je na otvorenoj sjednici Vlade Srbije, koja je u stvari bila konferencija za tisak, prošlog ponedjeljka predstavljao mjere koje bi trebale biti nova srpska ekonomska politika:

»Vlada nije smanjila porez na plaće u gospodarstvu, kako je nesmotreno obećavala, i nije još usuglasila izmjene Zakona o radu, kako je hrabro prijetila. Ogromnim nezadovoljstvom zbog izostalih poticajnih mjera oglasili su se Asocijacija malih i srednjih preduzeća i NALED, biračka baza ministra gospodarstva. Kao opomena ili podrška ministru, tko će ga znati?«, zabilježila je u »Danasu« analitičarka Ćirković.

Kritičari novog ekonomskog paketa kažu da se iza odluke Vlade o smanjenju najvećih plaća u javnom sektoru krije čist populizam. Sindikalci ističu da će porast PDV-a s osam na

deset posto biti udar na najsiromašnije te umirovljenike. »Sama štednja ne daje rezultate, ljudi će nastaviti siromašiti, a nezaposlenost će kronično rasti. Srbiji ne treba populizam, već razbijanje korupcije, sive ekonomije i monopola. Zakoni o javnim nabavama i tenderi moraju doći na udar, kao i porezni sustav, jer ogroman novac ide izvan fiskalne politike«, izjavio je za »Vesti« predsjednik sindikata Sloga *Željko Veselinović*.

Provođenjem novih ekonomskih mjera se, prema riječima ministra financija *Lazara Krstića*, u idućoj godini očekuju uštede od 600 do 800 milijuna eura, dok je za kompletnu stabilizaciju Srbije potrebno 1,5 milijarde eura. Stoga će država morati nastaviti zaduživanje.

Dodao je da se moraju uvesti sustavna rješenja, tj. platni razredi. Oni koji se bave istim poslom, imaju istu stručnu

spremu, u različitim institucijama, u bilo kom dijelu Srbije – zarađivat će isto, oni koji bolje rade mogu brže ići kroz platne razrede, a oni koji ne rade ili su postavljeni po političkoj liniji mogu biti otpušteni. Većina ovih zakonskih rješenja stiže u studenom u Skupštinu Srbije.

»Moramo naučiti trošiti ono što je zarađeno. Drugog puta nema! Bez ovih mjera otišli bismo u bankrot u iduće dvije godine. Ekonomska i fiskalna politika koja je vođena u posljednjih deset godina, posebno od 2008., bila je neodgovorna i netransparentna. Nije toliko problem što se Srbija zaduživala, već je problem što nismo iz četiri godine zaduživanja izašli zdravi. Novac je korišten za tekuće troškove i nije povučeno dovoljno hrabrih poteza«, naglasio je Krstić.

Nikola Perušić

na jezicima nacionalnih manjina, mogu dovesti do pogrešnih rješenja jer se pokazalo u praksi da je privatizacija medija s manjinskim programima u svim slučajevima vodila do gašenja istih.

Vijećnici DSHV-a zahtijevaju od svojih predstavnika u predstavničkim tijelima da inzistiraju da izmjene postojećeg zakona dobiju široki konsenzus svih manjinskih zajednica u Republici Srbiji, te zakonodavca, jer najgora opcija svakako bi bila preglasavanje i amandmanske promjene na samom zasjedanju Narodne skupštine Republike Srbije.

Na sjednici su vijećnici DSHV-a donijeli i odluku da se pristupi izmjeni i dopuni postojećeg statuta DSHV-a koji bi bio usvojen na redovitoj Skupštini DSHV-a u veljači 2014. godine. Odlučeno je i da na izborima za lokalni parlament u općinama Vrbas i Odžaci DSHV podrži koaliciju oko Demokratske stranke.

Vijećnici DSHV-a su prihvatili izvješće u svezi s razgovorima s političkim strankama - Savezom vojvođanskih Mađara i partijom Zeleni Srbije, te je naloženo vodstvu stranke da razgovore nastave i s drugim političkim subjektima, i da se

održati sastanak na najvišoj razini s vodstvom Pokrajinskog odbora DS-a u svezi s aktualnom političkom situacijom u AP Vojvodini, navodi se u priopćenju.

NARODNA KNJIŽNICA »VUK KARADŽIĆ« U BAČU

Darovane knjige NIU »Hrvatska riječ«

»Ustanova 'Hrvatska riječ' je započela s darovanjem knjiga iz svoje naklade knjižnicama u gradovima u kojima u značajnijem broju žive Hrvati s ciljem da ono što smo tiskali bude lakše dostupno ljubiteljima knjige. Zainteresirani će se moći upoznati s dijelom književne produkcije ovdašnjih Hrvata s obzirom da u hrvatskoj zajednici ima nekoliko nakladnika«, rekao je direktor ove ustanove *Ivan Karan* prilikom uručivanja dara direktoru Narodne knjižnice »Vuk Karadžić« u Baču *Viktoru Vezjaku*, a u ime lokalne samouprave na donaciji se zahvalio načelnik općinske uprave *Željko Pakledinac*.

Z. S.

Dijalog Beograda i Zagreba na novoj razini

Suočenje s brojnim otvorenim pitanjima * Razlike u pristupu pojedinim problemima * Spremnost na dijalog i potpora vladama za rješavanje tih pitanja * Prvo nestali pa onda o tužbi * Odnosi Srbije i Hrvatske u novoj dimenziji

Šesnaest mjeseci nakon inauguracije predsjednika Republike Srbije Tomislava Nikolića, u službeni posjet Beogradu došao je predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović. Josipović i Nikolić mjesecima su polemizirali preko medija, smjenjivale su se tople i hladne poruke, Josipović je izostao s Nikolićeve inauguracije, ali su se u međuvremenu ipak sastajali na međunarodnim skupovima. Neslužbeno su se sastali u Londonu, na Brdu kod Kranja, a Nikolić je bio i gost u Zagrebu na proslavi ulaska Hrvatske u EU. Time je stvorena nova diplomatska klima.

PRIPREMA BEOGRAD

Predsjednik Nikolić ocijenio je tjedan dana pred sastanak za Tanjug kako je stanje međudržavnih odnosa Srbije i Hrvatske sada bolje nego što je ikada bilo zato što je ono iskrenije nego što je ikada bilo.

On je dodao kako će s Josipovićem razgovarati i o pravima Hrvata u Srbiji i o pravima Srba u Hrvatskoj, o odnosima s onima koji to otupljenje odnosa kvare, o različitim vidovima demonstracija sile protiv države, »onih

koji se pod plaštom lažnog patriotizma«, i posebno u Hrvatskoj, sukobljavaju i sa svojom vladom, s demokratskim načelima i sa svojim ustavnim poretkom.

Nikolić je pred Josipovićev dolazak govorio i za zagrebački Jutarnji list o odnosima dviju zemalja i brojnim drugim temama.

»Doista sam otvoren za temu o nestalim osobama, jer se povremeno u javnosti spominje priča kako i u Srbiji ima nekih grobnica, još uvijek neotkrivenih, gdje su pokopani hrvatski građani. Volio bih da mi se ukaže na te lokacije i prekopat ćemo svaki centimetar kako bismo tu anatemu skinuli sa svojih leđa«, poručio je predsjednik Srbije.

PRIPREMA ZAGREB

Pred dolazak u Beograd predsjednik Josipović posjetio je u zagrebačkoj galeriji »Klovićevi dvori« izložbu poznate požarevačke slikarke Milene Pavlović-Barilli, jedine predstavnice postnacionalizma u Srbiji. Izložba je održana pod pokroviteljstvom ministarstva kulture Srbije i Hrvatske.

Josipović je dao intervju za Politiku istaknuvši kako međusobne tužbe Srbije i

Hrvatske pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu nisu odlučujuće za odnose dviju zemalja.

»Danas Vukovar, jučer Udbina, sutra nešto drugo - ploče, natpisi, spomenici. Što je sljedeće? Hoće li sutra nečija glava biti razbijena?«, upitao se Josipović u razgovoru s novinarima u svome uredu u okviru tradicionalne »Kave s građanima«, komentirajući problem postavljanja ploča s dvojezičnim natpisima.

Prva potpredsjednica Vlade i šefica hrvatske diplomacije Vesna Pusić izjavila je kako pitanje ćirilice ne bi trebalo opteretiti posjet predsjednika Ive Josipovića Beogradu, kao i da Srbija to pitanje »ne bi trebala koristiti kao argument u odnosima dviju država«.

NACIONALNA VIJEĆA

Predsjednik Srpskog nacionalnog vijeća u Republici Hrvatskoj Milorad Pupovac izjavio je kako je eskalacija neprijateljstva prema ćirilici prioritarno pitanje u odnosu na susret dvojice predsjednika.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji Slaven Bačić je pak za Dnevnik izjavio kako je ostvarivanje prava nacional-

nih manjina stalno prisutna tema u službenim susretima, a da je tako bilo i tijekom boravka Tomislava Nikolića u Zagrebu koncem lipnja, kada se razgovaralo o obrazovanju na hrvatskom jeziku u Srbiji i udžbenicima.

Slobodna Dalmacija je objavila kako Bačić skreće pozornost na to da učenici hrvatske nacionalnosti u Vojvodini i Srbiji uče, uglavnom, iz knjiga pisanih na ćirilici, i naglašava da to treba promijeniti.

Osim toga, prijeporno je provođenje bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina, kojim se Srbija obvezala da će osigurati tzv. zajamčena mjesta u republičkom i pokrajinskom parlamentu za predstavnike hrvatske zajednice, ali i pitanje službene uporabe jezika.

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov je za Dnevnik rekao kako ništa manji problem nije ni ostvarivanje manjinskih prava u kulturi, zbog podzastupljenosti programskih sadržaja, uposlenika, financiranja.

IZASLANSTVA

Uz Tomislava Nikolića u srpskom timu bili su ministar

Predsjednik Josipović dočekan je uz najviše državne počasti

pljenost, sigurnost i primjere mržnje prema Srbima, pitanja u domeni školstva. Međutim, postoje i dobri primjeri poput proračuna za Srpsku pravoslavnu crkvu, potpore Hrvatske Srbiji u eurointegracijama, potpore dužnosnika provedbi zakona, gospodarske suradnje.

Predsjednik Josipović ukazao je na 1689 nestalih (953 u razdoblju '91-'92 i 736 iz '95), pitanje granice, sukcesije. Postoje i zajednički problemi koji tište obje strane kao što su izbjeglice hrvatskog državljanstva u Srbiji, ali i oko 40.000 Hrvata iz Srbije koji su prognanici u Hrvatskoj.

»Problemi srpske zajednice u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji su slični. Jako mi je drago što ćemo s predsjednikom Nikolićem posjetiti Hrvate u Srbiji i vidjeti njihove probleme«, najavio je Josipović i dodao:

»Život ide ispred politike, jer gospodarstvenici, znanstvenici, umjetnici i sportaši imaju višu razinu suradnje od političara. Siguran sam da ćemo nas dvojica to prepoznati i ići dalje u suradnji.«

Kako je još predsjednik Nikolić rekao na konferenciji za tisak na kojoj su mogla biti postavljena samo dva pitanja, postoji čvrsto opredjeljenje za potporu dvjema vladama i vremenski okvir za rješavanje otvorenih pitanja:

»Naši odnosi od danas imaju novu dimenziju, to je uspostavljanje stalnog dijaloga.«

Iskrenost, sadržajnost i otvorenost dijaloga potvrdio je i visoki gost iz Zagreba, koji je u Beogradu dočekan na najvišoj razini, uz intoniranje himni i postrojavanje garde.

Nikola Perušić

vanjskih poslova *Ivan Mrkić*, ministar pravosuđa *Nikola Selaković* i ministar gospodarstva *Saša Radulović*, veleposlanik Srbije u Hrvatskoj *Stanimir Vukićević* i savjetnici predsjednika *Marko Đurić*, *Oliver Antić*, *Predrag Mikić*, *Stanislava Pak-Stanković*, te *Marija Mihajlović*, dok je Ivo Josipović bio u pratnji ministra branitelja *Predraga Matića*, ministra gospodarstva *Ivana Vrdoljaka*, zamjenika ministra vanjskih i europskih poslova *Joška Klišovića*, veleposlanika Hrvatske u Srbiji *Gordana Markotića* i savjetnice za vanjske poslove *Romane Vlahutin*, za europske poslove *Mirjane Mladineo*, za unutarnju politiku *Siniše Tatalovića*, za gospodarstvo *Tamare Obradović-Mazal*, te šefice Ureda predsjednika *Danice Juričić-Spasović*.

Vrijedi napomenuti kako je Predrag Matić vukovarski branitelj i devetomjesečni zatočenik triju srpskih koncentracijskih logora.

VELIKO ZANIMANJE

Uz mnoštvo novinara koji su pratili ovaj susret, Radiotelevizija Srbije se izravno uključivala u program iz Palače Srbije, gdje je susret upriličen. Najkonkretniji rezultat posjeta je za sada potpisivanje sporazuma o suradnji Fakulteta političkih nauka iz Beograda i Fakulteta političkih znanosti iz Zagreba.

Poslijepodne su se predsjednici u Narodnoj skupštini Srbije sastali i s predstavnicima udruga interno raseljenih osoba. Bilo je najavljeno i obraćanje predsjednika Josipovića i zastupnicima Narodne Skupštine Republike Srbije, a na marginama dijaloga u Palači Srbije došlo je i do susreta premijera Srbije *Ivice Dačića* s predsjednikom Josipovićem.

IZJAVE

Kao što je i očekivano, teme razgovora dvojice predsjednika bile su međusobne

tužbe za genocid. Predsjednik Nikolić zalaže se za povlačenje tužbi, upitavši kako se mogu dobrim prijateljima nazvati oni koji su na sudu, a da će nakon donošenja odluke suda jedna strana biti na stupu srama, a možda nijedna neće biti zadovoljna.

»Zašto nam treba tri tjedna blaćenja na sudu? Zatvorimo čelična vrata naše ružne prošlosti. Dabogda bio mir zauvijek«, rekao je Nikolić.

Predsjednik Josipović je ukazao da se za pomirenje mora i učiniti nešto, poput rješavanja problema nestalih osoba.

»Vlada još nije donijela odluku. Bilo je težih stvari od tužbe među našim zemljama«, rekao je Josipović.

SPORNA PITANJA

Listu spornih pitanja otvorio je domaćin koji se osvrnuo na probleme srpske manjine u Hrvatskoj u području uporabe srpskog kao službenog jezika, razmjernu zastu-

Starijima da bude bolje

Naš je cilj da se olakša život onima, kojima je pomoć potrebna, kaže dr. Nenad Ivanišević

Prema podacima popisa iz 2011. u Srbiji živi nešto više od sedam milijuna građana, a starijih od 65 godina ima preko milijun, što čini više od 17 posto stanovništva. Prosječna starost stanovnika Srbije je preko 42 godine. U odnosu prema podacima prethodnog popisa iz 2002., prosječna starost je povećana za dvije godine, a osoba starijih od 65 godina je za tri posto više od onih mlađih od 15 godina. Ovi podaci ukazuju na to da je neophodno obratiti posebnu pažnju na populaciju starijih od 65 godina, dakle, na način na koji se društvo, tj. institucije, odnose prema starijim osobama.

Prema podacima Pokrajinskog zavoda za socijalnu zaštitu iz 2010. oko dvije trećine korisnika gerontoloških centara i domova za smještaj starih lica na teritoriju AP Vojvodine čine osobe starosne dobi od 70 do 90 godina.

O radu subotičkog Gerontološkog centra, koji je nedavno obilježio 35 postojanja i rada, razgovarali smo s direktorom dr. Nenadom Ivaniševićem.

POPUNJEN SMJEŠTAJNI KAPACITET

»Gerontološki centar je podijeljen na 4 organizacione jedinice – Dom 'Dudova šuma', Dom za njegu, Dom za odrasla lica, te Pomoć i njega u kući, tzv. 'Otvorena zaštita', pri kojoj su i gerontološki klubovi. Administrativni postupak prilikom smještaja korisnika je ranije bio složen, ali je

novim zakonom o socijalnoj zaštiti on relativno pojednostavljen, tako da proces smještanja u naš centar ne bi smio trajati dulje od sedam dana. Mi direktno zaključujemo ugovore s našim korisnicima o domskom smještaju, odnosno, Gerontološki centar nikad ne 'uzima' imovinu korisnika.

Nenad Ivanišević

Mi se time ne bavimo, to radi isključivo Centar za socijalni rad, a onda imovina, koju je korisnik predao Centru za socijalni rad, postaje državna imovina, a država preuzima obvezu plaćanja za to lice koje se nalazi u bilo kojoj instituciji za socijalnu zaštitu na teritorije Republike«, kaže Nenad Ivanišević i navodi da je smještajni kapacitet Gerontološkog centra 530 korisnika, popunjenost iznosi 95 posto tijekom cijele godine, a prosječna starosna dob korisnika ovog centra je 74 i pol godine.

»Cijena smještaja i usluga je od 32 do 42.000 dinara, a cijenu određuje republičko Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike i ona je definirana prostornim i zdrav-

stvenim uvjetima, te ovisi od kategorije. Naš centar se ne financira redovito iz pokrajinskog proračuna, dakle, mi ne dobivamo novac za plaće, nego plaće osiguravamo tako što naplaćujemo od korisnika naše usluge, a ostala potrebna sredstva osiguravamo apliciranjem na pokrajinskim i

republičkim natječajima, a Grad Subotica pomaže funkcioniranje gerontoloških klubova«.

VAŽNOST MEDICINSKE ZAŠTITE I NJEGE

Dan u centru počne vrlo rano, već od pet sati kreću pripremne radnje za obavljanje osnovnih medicinskih radnji, doručak je od pola osam, a zatim kreću razne aktivnosti. Upravo dok smo vodili ovaj razgovor, dio korisnika je bio na izletu na salašu u okolini Subotice. U centru postoje domske zajednice koje su definirane kao organizacije korisnika na svakom katu. Na sastancima vodeća sestra, psiholog i nutricionist razgo-

varaju s korisnicima, koji im iznose sugestije i probleme iz čega proističu određene mjere i aktivnosti, kako bi se poboljšali uvjeti za korisnike. Gerontološki centar je ustanova otvorenog tipa i vrijeme posjeta je do 22 sata.

»Imamo dobru suradnju s kolegama iz Doma zdravlja, ambulanta te ustanove se nalazi tu u prizemlju, liječnici nam pružaju usluge, a od sredstava koje nam osigurava Fond za zdravstvo angažirali smo konzultante psihijatre, fizijatre, ginekologe i nekoliko liječnika opće prakse da bi pojačali element medicinske zaštite i njega, jer je to jako bitno za naše korisnike s obzirom na njihove godine i broj dijagnoza. Osim toga, uložili smo i u edukaciju naših kadrova i iškolovali nekoliko viših medicinskih sestara«.

RUČAK ZA 125 DINARA U KLUBOVIMA

Gerontološki klubovi, osim u gradu, rade i u prigradskim naseljima – Bajmoku, Novom Žedniku, Maloj Bosni i Đurđinu, a učlanjenje za umirovljenike je jednostavno, bez administrativnih procedura.

»U prigradskim naseljima ti klubovi imaju za cilj da našim starijim sugrađanima pruže mogućnost da se upoznaju s uslugama Gerontološkog centra i da budu mjesto okupljanja tih starijih osoba, gdje se na kvalitetan način organizira njihovo slobodno vrijeme. Uz kulturno-zabavne aktivnosti, klubovi pružaju i medicinske

usluge. Planiramo da u narednom periodu otvorimo gerontološke klubove i u Starom Žedniku i Tavankutu. Svi klubovi su otvoreni uz suradnju s mjesnim zajednicama i lokalnom samoupravom, grad da prostor, Gerontološki centar putem projekata osigura sredstva za opremanje i rad tih klubova, a mjesne zajednice snose određene troškove».

Gerontološki klubovi rade od 7 ujutro do 7 navečer, a Nenad Ivanišević kaže da su ono što su nekada bile bolje kavane za okupljanje nekih ljudi, sada ovi klubovi.

»Gerontološki klubovi su postali kulturna mjesta, gdje se druže ljudi starije dobi. Mogu se besplatno pročitati i novine, kava košta 5 dinara, sok 12 dinara, a cijena ručka je malo viša od jednog eura. Također, povoljne su cijene pranja rublja ili šišanja.

Osim toga, postoji mogućnost mjerenja krvnog tlaka i razine šećera u krvi, a priređuju se kulturno-zabavni programi i odlasci na izlete. No, klubovi su za neke ljude i mogućnost da se ugriju, s obzirom na poskupljenje svih mogućih troškova, a za neke je to i jedini način da dođu do toplog obroka».

REGIONALNI CENTAR ZA REHABILITACIJU

Kako je ovdje riječ o Gerontološkom centru, mnogi možda imaju predodžbu o jednoj statičnosti i rutini rada ove ustanove, ali u centru vri od aktivnosti. Tako je realiziran i projekt »Regionalni centar za edukaciju, prevenciju i fizikalnu rehabilitaciju osoba oboljelih od moždanog udara i multiple skleroze».

»Mi smo to započeli zahvaljujući ovdašnjem Generalnom konzulatu Republike Hrvatske,

koji nas je povezao s ustanovom Dom za starije i nemoćne osobe iz Osijeka, a u pitanju je projekt za prekograničnu suradnju. Napravili smo značajna istraživanja i značajne priručnike glede medicinske rehabilitacije, koji će biti publicirani, a njihovo i naše osoblje je napravilo razmjenu u radu. Dakle, oprema namijenjena za osnutak tog regionalnog centra je stigla i nalazi se u prostorijama našeg centra i namijenjena je rehabilitaciji stanovništva Sjevernobačkog okruga i Osječko-baranjske županije», kaže Nenad Ivanišević i ističe da upravo kreće realizacija još jednog projekta.

»Krećemo s akcijom koja ima za cilj olakšati život starijim sugrađanima koji žive na selu. Stigao je novac za taj projekt iz pokrajine i krenut ćemo u odabir kadrova, možemo angažirati 4 čovjeka, koji će pomagati starijim, oboljelim osobama na selu ili onima koji nemaju radno sposobnih u domaćinstvu. Ova usluga je besplatna, a obuhvaća usluge pospremanja dvorišta, košenja trave, rezenja suhih grana na drveću, čišćenja dvorišta od snijega i slično».

U Vojvodini postoji velika potreba za socijalnim radnicima, tako da je u realizaciji i projekt uz podršku Vlade Vojvodine da Gerontološki centar bude znanstveno-nastavna baza za studente socijalnog rada.

»Zajednički imenitelj rada našeg centra je da starijima bude bolje, naš je cilj da se olakša život onima, kojima je pomoć potrebna», kaže Nenad Ivanišević i naglašava da je prva direktorica centra *Natalija Novaković* postavila temelje modernog Gerontološkog centra, koji su kasnije nadograđivani.

Z. Sarić

DAN BRZO PROĐE

»Nakon udaje živjela sam u Novom Sadu, gdje sam radila kao knjigovođa. Kada mi je umro muž, vratila sam se u rodnu Suboticu početkom osamdesetih godina. Nemam djece i tada sam živjela s kćerkom i zetom moje pokojne sestre», kaže *Etelka Sós* (1929.). »Nakon jednog

pada, imala sam potres mozga, a kada sam ozdravila, riješila sam da dođem u Gerontološki centar. Nisam htjela biti nekome na teretu. Ovdje sam od 2011., imam medicinsku njegu, peru nam i glačaju rublje, a hrana je raznovrsna i ukusna. Od mirovine mogu platiti smještaj, a ostane mi i za džeparac. Dan brzo prođe, ovih dana prijedodne u hobi-sobi radim na ukrašavanju vreća od platna na kojima piše 'Pozdrav iz Subotice', a poslijepodne najčešće igram neku društvenu igru s kolegicom s kojom dijelim sobu. Gledam TV, prošećem se ponekad do grada, a nedjeljom idem u crkvu. Dolaze mi posjete, a često se organiziraju i izleti. Nedavno smo bili u Zagrebu, 1. listopada, kada je obilježen Dan starijih osoba».

KNJIŽNICA, KOMPJUTOR I TRIM-STAZA

Marija Maričić (1935.), rođena u Lačarku, prosvjetna radnica do odlaska u mirovinu, došla je u Gerontološki centar nakon smrti supruga 2007. godine.

»Prvo sam radila u istočnoj Bosni, a početkom šezdesetih dolazim u Suboticu i radim kao učiteljica u Maloj Bosni. Zatim sam radila u subotičkoj Osnovnoj školi 'Jovan Mikić'. Predavala sam ruski jezik. Ovdje, u Gerontološkom centru, našla sam svoj drugi dom i stekla nove prijatelje. Ipak, u početku je bilo malo čudno, jer sam navikla raditi s mladima. Smještaj u iznosu od 80 posto plaćam od mirovine, a prema dogovoru 20 posto plaća kćer. Evo, nalazimo se u našoj knjižnici, volim čitati, velik je izbor naslova. Idemo na brojne izlete, koncerte i kazališne predstave. Često sam u Dudovoj šumi na trim-stazi i odlazim na bazen. Pišem i svoje bilješke, zapažanja, eseje, a ovdje sam se mogla opismeniti i za korištenje kompjutera».

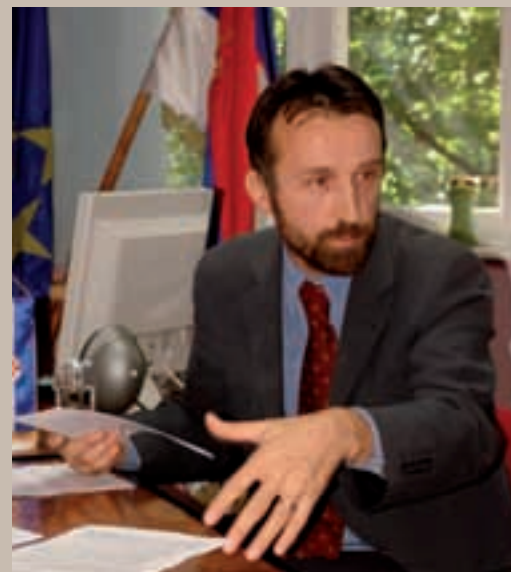
MATO GROZNICA, PREDSEDNIK HRVATSKOG AKADEMSKOG DRUŠTVA

Intelektualci nemaju pravo šutjeti

I ubuduće HAD treba ostati, prije svega, mjesto gdje se okuplja i opredmećuje stvaralački potencijal zajednice * HAD mora ostati izvorom i mjestom za nove iskorake u svim oblastima znanosti

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Na nedavno održanoj sjednici Skupštine HAD-a na dužnost predsjednika je izabran Mato Groznica, nakon isteka mandata dr. Slavena Bačića. Dovoljan povod za razgovor o ulozi, aktivnostima i inicijativama koje predstoje HAD-u.

HR: Izabrani ste na dužnost predsjednika Hrvatskog akademskog društva. Što vas je motiviralo da se prihvatite ove dužnosti, koju ćete obnašati bez financijske naknade za vaš rad?

Već me činjenica da sam kandidiran na mjesto predsjednika HAD-a čini ponosnim. Budući da meni ni do sada nije bio stran angažman, recimo to tako, gdje sam intelektualno djelovao, prirodno je da se osjećam dionikom svega onoga što HAD čini. Kako i do sada, i u slučaju HAD-a spreman sam peruzeti odgovornost.

Činjenica da sam sa svim dosadašnjim predsjednici-

ma HAD-a veoma kvalitetno surađivao, razlog je više da nisam dvojio kada sam prihvatio kandidaturu. Što se tiče nadoknade i do sada sam volonterski obavljao mnoštvo dužnosti u hrvatskoj zajednici, i to mi je bila čast, kao što će mi biti i čast da na isti način pomognem u radu HAD-a.

HR: Koja je danas uloga HAD-a i kako će se profilirati u budućnosti?

HAD je bio prvo okupljalište akademski obrazovanih Hrvata. Na čelu brojnih inicijativa, osnutka NIU »Hrvatska riječ«, početka obrazovanja na hrvatskom jeziku, artikulaciji znanstvenog života, pokretanju dva leksikografska projekta, bili su upravo članovi HAD-a. Jednom riječju, HAD je bio rasadište naših najvrljijih kadrova, počevši od trojice prethodnih predsjednika, pa do mnogih drugih koji su se i kroz HAD potvrđivali. HAD je od svojega nastanka postao prepoznatljiv, budući da se kroz njegov sastav i dje-

latnost okupljao značajan dio ovdašnje hrvatske inteligencije. Nedugo poslije osnutka HAD-a došlo je do osnivanja drugih institucija, prije svega HNV-a i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koje su preuzimale neke od uloga koje je nekada imao HAD. I ubuduće HAD treba ostati, prije svega, mjesto gdje se okuplja i opredmećuje stvaralački potencijal zajednice. HAD mora ostati izvorom i mjestom za nove iskorake u svim oblastima znanosti. Naglasak treba ostati na društvenim znanostima, budući da pothvati na tom polju djelovanja mogu dati veći doprinos u očuvanju identiteta zajednice. To nikako ne treba značiti zatvorenost za prirodne znanosti, naprotiv.

HR: Planirate li reorganizirati ustrojstvo HAD-a?

Čini se da bi radi postizanja bolje učinkovitosti bilo potrebno napraviti analizu institucionalnog djelovanja, što će možda zahtijevati i neku vrstu redefiniranja

postojećeg stanja u HAD-u. Ipak, kao i do sada, u središtu će ostati rad u sekcijama. To će značiti osnaživanje onih sekcija koje aktivno djeluju, eventualno gašenje ili osnivanje novih sekcija, u skladu s razvojem događaja na kulturnom planu zajednice. HAD se mora prilagođavati novonastaloj situaciji, kako ne bi dolazilo do preklapanja aktivnosti, što nikako ne znači prekid dosadašnje suradnje s bilo kojim pojedincem ili institucijom.

HR: Hoće li HAD nastaviti s djelatnostima kojima se do sada bavio?

HAD će i dalje preko svojih članova nastojati biti prisutan na znanstvenim skupovima, odnosno u relevantnim znanstvenim publikacijama.

Nastavit će se rad na Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca i Biografskom leksikonu Hrvata istočnog Srijema. Planiramo objaviti nekoliko knjiga i publikacija značajnih za hrvatsku zajednicu. Dat

ćemo potporu *Rajku Ljubiću*, najplodnijem hrvatskom filmskom stvaratelju u Vojvodini, u snimanju nekoliko filmova. Ovisno o mogućnostima, organizirat ćemo predavanja, tematski aktualna za hrvatsku zajednicu. Pokušat ćemo organizirati jedan do dva znanstvena skupa, kao i stručne razgovore o suvremenim fenomenima koji neposredno utječu na život Hrvata u Vojvodini.. Pokušat ćemo aktivnosti HAD-a organizirati i izvan Subotice i, ovisno o potrebama i mogućnostima, u planu nam je i osnivanje podružnica.

HR: Financira li se rad HAD-a isključivo preko natječaja?

HAD se do sada financirao isključivo putem natječaja, tako da će realiziranje aktivnosti u dobroj mjeri ovisiti o rezultatima na natjecanjima.

Ostvarivanje plana i programa rada ovisit će, ne samo o raspoloživim sredstvima za ostvarivanje navedenih inicijativa, nego i od angažiranosti članova HAD-a, te od razine koordinacije i suradnje s drugim institucijama u zajednici.

Sredstava uvijek manjka, jer posebice iz manjiske pozicije, baviti se kulturnim i identitetskim pitanjima, kakva stoje pred HAD-om, znači da ste osuđeni na kontinuiranu ovisnost o nekome ili nečemu, često više nego o sebi samome.

HR: Smatrate li da je projekt izrade Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca najvažniji projekt HAD-a?

Leksikon je svakako jedan od najvažnijih projekata u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, ali niti jest, niti treba biti jedini. Važnost ovoga projekta za znanstveni život vojvođanskih Hrvata

ogleda se kroz posljedice koje on proizvodi, bilo izravne bilo neizravne. Njegovom se realizacijom umanjuje jedan broj nedostataka – od onih da se počela drukčije profilirati društvena struktura Hrvata u Vojvodini, i to u dijelu koji se odnosi na znanost, do povećanja interesa za hrvatsku zajednicu iz Vojvodine, kako u Srbiji tako i u Hrvatskoj.

Kao drugo, postupno se dobiva cjelovita slika o podunavskim Hrvatima, koja će na koncu biti, u odnosu na postojeću, ne samo proširena, nego i produbljena. Radom na Leksikonu čvršće i postojanije se formiraju znanstvene aktivnosti unutar ove hrvatske manjinske zajednice. Radeći na ovaj način podunavski Hrvati bivaju stalniji subjekti i objekti u znanstvenom životu, kako u Srbiji, tako i u Hrvatskoj. Također, putem rada na Leksikonu svjedoči se vlastita zrelost, uvećava se racionalnost u zajednici, pridonosi se razvoju samorazumijevanja unutar zajednice, te čine pomaci i na planu (samo)poštovanja. Možda je to za nekoga premalo, no iz ovdašnje perspektive čini se da je to, s obzirom na uvjete rada, možda i previše.

HR: S kojim hrvatskim institucijama je važno da HAD surađuje?

HAD će, kao i do sada, surađivati s drugim hrvatskim organizacijama i institucijama kulture, poput Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Hrvatskog nacionalnog vijeća, hrvatskim manjinskim samoupravama u regiji, ali i s Hrvatskim institutom za povijest iz Zagreba, Otvorenim sveučilištem u Subotici, Kalačko-kečkemetskom nabiskupijom, Gradskim muzejom u Senju i drugim hrvatskim udrugama u zemlji

i inozemstvu. HAD će i ubuduće djelovati integrativno, što znači da će kad god bude moguće u svoje aktivnosti uključivati i druge čimbenike u zajednici.

HR: Hoćete li nastojati uključivati u rad HAD-a što više mladih koji su postali akademski građani?

Svakako, to nam mora biti jedan od prioriteta. Moramo značaj i ulogu HAD-a približiti mladima, dok još i ne postanu svršeni akademci. Treba tražiti načina da ih još tijekom studija uključimo u projekte koji mogu biti, kako dio njihovog intelektualnog sazrijevanja, tako i dio općedruštvenih i za zajednicu korisnih inicijativa. U okviru rada s mladim hrvatskim intelektualcima, organizirat ćemo predstavljanje završnih radova svršanih akademaca široj hrvatskoj zajednici, čime im želimo odmah na početku njihovog akademskog staža osigurati dodatnu legitimaciju.

HR: Smatrate li da je rad ovoga društva, HAD-a, dovoljno poznat i vidljiv u javnosti?

U kontekstu doprinosa boljitku zajednice, još snažnije ćemo se zaloziti na okupljanju akademski obrazovanih Hrvata. Odgovornost intelektualaca u društvu nije mala. Intelektalci nemaju pravo šutjeti. Bez obzira na izazov, oni su možda i prvi koji trebaju pokrenuti kotač koji će potom angažirati i šire društvene slojeve, podrazumijeva se, uvijek okrenuti univerzalnim vrednotama i istinama.

Pokušat ćemo učiniti i nešto malo više na vizualnom identitetu HAD-a. U tom smislu, u planu nam je i izrada nove i više zaštićene internet stranice. Vjerujem da vidljivost HAD-a može biti veća,

sukladno još čvršćoj suradnji s drugim i ne samo hrvatskim institucijama.

HR: Jeste li optimist glede budućih postignuća ovdašnjeg hrvatskoga naroda u područjima znanosti i kulture?

Svatko tko se prihvati bilo koje uloge u zajednici, posebice one čelne, mora biti, i ja vjerujem da jest optimist. Vjerujem da takvih ima dovoljno u zajednici, a među njih i sebe ubrajam, te tako vjerujem da je opstojnost zajednice moguća, ali opstojnost koja će umnogome nadilaziti amatersku razinu, što će svakako ovisiti i od angažiranosti u svim identitetskim područjima, posebice na polju znanosti i kulture. Ono što je postignuto do sada treba znati cijeniti, ali postignutim nikada ne treba biti zadovoljan, jer je znano da uvijek može biti bolje i može se učiniti više. Moramo se truditi da pokažemo da kultura, kao jedno od najbitnijih obilježja svakog naroda, zahtijeva neprestano ulaganje i skrb, kako suvremeni tokovi ne bi prekrili ono kulturno blago koje smo naslijedili od predaka. Nadam se da će ova institucija uvelike nadživjeti nas koji sudjelujemo u njezinu uzdizanju, služeći općoj brizi za očuvanje kulturne baštine i identiteta Hrvata, promovirajući istinske vrijednosti civiliziranog društva. Vidno je još uvijek skromno sudjelovanje intelektualaca u javnom i društvenom životu i stoga bih iskoristio prigodu da pozovem intelektualce u zajednici da sudjeluju u radu HAD-a, te da i na taj način doprinesu većim postignućima i izvjesnijoj budućnosti hrvatske zajednice na ovim prostorima.

U SUBOTICI OBILJEŽENA 100. OBLJETNICA ROĐENJA ALEKSE KOKIĆA

Ljubav i za grad i za rod

Kokićeve pjesme poklanjaju Bačkoj i cijeloj matičnoj hrvatskoj književnosti cijelo jedno novo doba koje može opet oživjeti u nama već posustalu ljubav i za grad i za rod, kazala je Božica Zoko

»Jedan klas u zlatnoj ravnici, rastao s mnoštvom drugih, a ipak najsajjniji, najtrajniji. Izrastao iz zemlje plodne, u nju u suzama vraćen, stostrukim plodovima rađa za nas danas«, riječi su kojima je otpočela svečana akademija kojom je obilježena stota obljetnica rođenja svećenika i pjesnika *Alekse Kokića* (1913.-1940.).

Akademija je održana u ponedjeljak 14. listopada u prepunoj Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće, a u okviru projekta »Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«.

PROTIV ZABORAVA

Projekt posvećen hrvatskim velikanima u Vojvodini godinama unatrag realizira Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s hrvatskim udrugama i institucijama. Ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* podsjetio je ovom prigodom kako je cilj ovoga projekta usprotiviti se nametanom zaboravu onoga vrijednoga u prostoru kulture vojvođanskih Hrvata.

Božica Zoko

»I to na način da se snaže sadržaji svijesti koje govore u prilog da je kulturna baština Hrvata u Vojvodini dulja od konca Drugoga svjetskog rata, kako to neki zlonamjerno tumače, i da ona ima ostvaraje koji prema svojoj kvaliteti izlaze iz okvira u kojemu su nastali. Jedan od njih je i Aleksa Kokić, koga se večeras sjećamo. Sjećamo ga se na način kako to čine razvijeni kulturni prostori – podsjećanjem na njegov život izložbom u foajeu ove divne zgrade, objavom reprezentativne knjige sabranih pjesama, te ovom svečanom akademijom. Pri tomu, nikome ne štetimo, nikoga ne provociramo, već krijeplimo pouzdanje u vrijednosti vlastitih ishodišta, obogaćujemo sadržaje o uzornim životima i

nukamo mlade da se trse činiti slično«, kazao je Žigmanov.

SUGESTIVNE PJESME

O pjesništvu Alekse Kokića govorila je *Božica Zoko*, književnica i književna kritičarka iz Gradišta u Hrvatskoj. Po njezinom mišljenju, Kokićeva je poezija bez trunja u očima, slobodna od besmislica i dvosmislica, te predstavlja »svetohranište žive riječi«.

POLOŽENI VIJENCI NA GROB

Dan ranije, u nedjelju, položeni su vijenci na grob Alekse Kokića u Bajskom groblju. Vijence su položili članovi njegove obitelji, predstavnici crkve, hrvatske diplomacije u Subotici i hrvatskih institucija, ustanova i udruga. Iste večeri u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske služena je sveta misa za ovoga velikana.

Uglazbljeni Kokićevi stihovi: nastup zborova, tamburaša i solista

Kokićeve pjesme, kako je navela, poklanjaju Bačkoj i cijeloj matičnoj hrvatskoj književnosti cijelo jedno novo doba »koje može opet oživjeti u nama već posustalu ljubav i za grad i za rod«.

»Aleksa je Kokić Subotici, Bunjevcima – svim Hrvatima i onima koji nas hoće razumjeti sagradio jednu katedralu na kojoj nema pukotine, koju su bombe i potresi samo učvrstili, blato je očistilo, malenost je učinila velebnom – osvijetlila ju ljubav«, kazala je Zoko.

Ovom je prigodom predstavljena i netom objavljena knjiga sabranih pjesama Alekse Kokića pod nazivom »U sjenama ravnice«, koju je priredila subotička književnica i novinarka *Željka Zelić*. Knjiga je nastala radi cjelovitoga prikaza njegova pjesničkoga opusa – od ranih početaka 1928. do njegove smrti 1940. U knjizi su sabrane Kokićeve pjesme objavljene u knjigama, ali i one koje su objavljene u antologijama i periodici, kao i pjesme iz rukopisne ostavštine.

Govoreći o knjizi, *Željka Zelić* je kazala kako su cijeli Kokićev život i djelovanje

prožeti molitvom za sebe i za druge, ali i za njegov rod koji strpljivo, privinut nad zemljom, ali s pogledom usmjerenim prema gore, podnosi životne tegobe. »Pjesme su mu tople, jasne i ekspresivne, a premda često meditativno konotirane, Kokić u njima pjeva o realnosti života, ne uznoseći se i ne slikajući stvarnost nerealnim slikama. On se sa svojim i divi, i raduje, i plače i suosjeća, ali i moli. I upravo zato su njegove pjesme toliko sugestivne, i čitajući ih s vremenske distance od više od sedamdeset godina od kako su prvi put objavljene, možemo reći da se i čovjek današnjice u njima može lako pronaći, iz njih može crpiti utjehu i molitvu u svakidašnjici.«

UGLAZBLJENI STIHovi

Svečana akademija bila je prigoda i da se Kokićeva poezija čuje u različitim interperetacijama – uglazbeljena i izrečena od recitatora. Za glazbeni segment programa, u okviru kojeg su se čule »Pozdravna pjesma«, »Jutro na selu«, »Božur«, »Subotica« i »Bačka«, bili

su zaduženi katedralni zbor Albe Vidaković, Collegium musicum catholicum i dječji katedralni zbor »Zlatni klasovi« pod ravnanjem *Miroslava Stantića*, tamburaški orkestar HGU »Festival bunjevački pisama« pod ravnanjem prof. *Mire Temunović* i Dječji zbor ove udruge pod ravnanjem *Marine Piuković*, te vokalne solistice *Nevena Orčić* i *Lidija Ivković*. Kokićeve sti-

hove kazivali su: *Davorin Horvacki*, *Donna* i *Claudia Karan*, *Karla Rudić*, *Dragan Muharem* i *Lazar Cvijin*. Također, ovom su prigodom uručene nagrade autorima najboljih radova na literarnom i likovnom natječaju »Ravnica i klasovi pjevaju« (imena nagrađenih pročitajte na stranicima Hrčka).

D. B. P.

IZLOŽBA U VESTIBILU

Prije svečane akademije, u vestibulu Gradske kuće otvorena je izložba posvećena **Aleksi Kokiću**. Uz fotografije iz različitih razdoblja velikanova života, postav čine i njegove knjige, rukopisi, nekoliko osobnih predmeta. Dio izložbe čine i slike *Zvonimira Orčića* inspirirane Kokićevim stihovima, kao i nagrađeni likovni radovi učenika pristigli na natječaj »Ravnica i klasovi pjevaju«. Izložbu je otvorio katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić*.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 18. do 24. listopada

18. LISTOPADA 1784.

Josip II., austrijski nadvojvoda, rimsko-njemački car, češki i hrvatsko-ugarski kralj od 1780. do 1790. – sin *Marije Terezije* i uz nju suvladar od 1765. godine, kada mu je preminuo otac *Franjo Stjepan Lotarinški* – potvrdio je prijedlog Dvorske komore o sređivanju odnosa i materijalnih prilika, kao i nastavak započete urbanizacije u marijaterzijanskoj Subotici. Istodobno je odlukom Magistrata uvedena taksa za javni pašnjak, od po četiri dinara po svakom žitelju grada.

18. LISTOPADA 1934.

Za pročelnika »Subotičkog električnog tramvaja i rasvjete« postavljen je diplomirani strojar i inženjer *Zvonimir Stilinović*. Prije njega tu je dužnost obnašalo desetak osoba, mahom iz inozemstva. Stilinović je bio direktor ove tvrtke do 1941., a od te godine glavni direktor, zatim prinudni upravitelj, tehnički direktor »Elektrane«, te na kraju, do ožujka 1960. ravnatelj pogona »Sjeverne Bačke«.

19. LISTOPADA 1944.

Poslije samo jednog broja »Slobodne Bačke« (16. 10. 1944.), u netom oslobođenoj Subotici pojavile su se prve poratne dnevne novine – »Radio vijesti«, na četiri strane (formata 21x29 cm). Pisane su ijekavicom, tada će se govoriti još i zapadnom varijantom, ili hrvat-

ske-srpskim jezikom, dok je narod govorio – hrvatskim jezikom, a tiskane su latiničnim pismom. Nakladnik je bio Propagandni odsjek Narodnooslobodilačkog odbora Subotice. Desetak dana kasnije, pred čitatelje također izlazi i inačica ovog glasila: »Радио вести«, pisana ekavicom i tiskana ćirilicom. U pripremi ovih listova sudjeluju Joso Šokčić, Dojčilo Mitrović i drugi, a njihovo izlaženje obustavljeno je sredinom siječnja 1945. zbog navodne nestašice papira.

20. LISTOPADA 1740.

Umro je Karlo VI., rimsko-njemački car, hrvatsko-ugarski (Karlo III.) i češki kralj (Karlo II.), pa temeljem »Pragmatične sankcije« na prijestolje stupa njegova najstarija kći *Marija Terezija* i njime dominira četiri desetljeća. U razdoblju vladavine ove prosvijećene imperatorice Subotičani će ostvariti više važnih ciljeva. Među ostalim, razvojačenje Subotice, uz njezino izuzeće iz Potiske vojne krajine, kao i prelazak grada na potpuni civilni status. Sljedećom toga grad već početkom 1743. kreće neutruvenim stazama povarošenja i uspostave urbane uljudbe, što je osobito došlo do izražaja nakon stjecanja statusa Slobodnog kraljevskog grada 1779. godine.

20. LISTOPADA 1918.

U domu *Albe Malagurskog* održana je prva konferencija

Bunjevaca i Srba, na kojoj su utvrđeni neki od važnijih ciljeva ovdašnjeg slaven-skog življa, a među ostalim i odcjepljenje Subotice od Mađarske, odnosno Austro-Ugarske, koje će uslijediti prema 14 točaka Wilsonovih načela. Mirovna konferencija održana je 1919.-1920. u dvorcu Versailles kraj Pariza, na kojoj sudjeluje i više bunjevačkih Hrvata iz Subotice, odnosno Bajskog trokuta.

21. LISTOPADA 1783.

Vijećnik *Šime Perčić* izabran je za glavnog suca (pročelnika) marijaterzijanske Subotice. Tu dužnost obnaša do srpnja 1790. kada ga je zamijenio *Antun Parčetić*, koji se istaknuo u dugoj i samoprijegornoj borbi za novi status našega grada.

21. LISTOPADA 1804.

Posvećen je glavni oltar u katedralnoj crkvi svete Terezije Avilske. Prije toga dragovoljnim priložima vjernika podignuta su četiri oltara. Sličnim postupkom u sljedećih petnaest godina podignuta su još četiri.

21. LISTOPADA 1876.

U Kačmaru je rođen *Ivan Petreš Čudomil*, pjesnik, dramski pisac i svećenik. Tijekom studija na Bogoslovnom fakultetu Péter Pázmány u Budimpešti, preko studenata i svećenika iz Zagreba i Hrvatske, upoznaje se s hrvatskom knji-

ževnošću. Nakon raspada Austro-Ugarske ostaje s hrvatskim življem s druge strane Trianonske granice, gdje uz dušobrižničke obveze stvara veliki broj književnih djela kako bi pridonio očuvanju identiteta puka, njegovom jeziku i kulturi. Radi toga, također, sakuplja i zapisuje narodnu predaju (balade, bečarci, običaji), a zapažen je i njegov publicističko-urednički prinos u hrvatskih manjinskih glasila kao što su: »Naše novine«, »Naven«, »Danica«, budimpeštanske »Bunjevačke i šokačke novine« i dr. Umro je 14. lipnja 1937. godine.

22. LISTOPADA 1960.

Svečanim skupom u Velikoj vijećnici Gradske kuće obilježeno je otvaranje Ekonomskog fakulteta, nadalje Više pedagoške, zatim Više elektrotehničke, Više strojarke i Više građevinske škole, te Fakultetskog centra za izvanredni studij na Elektrotehničkom, Tehnološkom i Građevinskom fakultetu u Beogradu.

23. LISTOPADA 1842.

Rođen je *Ivan Jesse Kujundžić*, franjevac, profesor filozofije i pisac. Usprkos tomu što je bio svećenik, pisao je pripovijesti s izrazito naglašenim socijalnim stavom. Osobito oštroj kritici podvrgavao je neljudski odnos posjednika prema služinčadi. Umro je 17. travnja 1903.

SUBOTIČKA KRONIKA UZ POTPORU GRADA SUBOTICE

HRVATSKARIJEČ

Regresiranje prijevoza studenata

Pokrajinsko tajništvo za znanost i tehnološki razvitak će 2014. godine regresirati troškove prijevoza studenata u međugradskom, odnosno međumjesnom prometu. Zahtjevi za regresiranje mjesečnih karata predaju se u Uslužnom centru Gradske kuće, Trg slobode broj 1, svakog radnog dana od 21. listopada do 4. studenog od 9 do 12 sati. Prava na regresiranje troškova prijevoza imaju studenti koji su stanovnici Grada Subotice, svakodnevno putuju u međugradskom, odnosno međumjesnom prometu, nisu korisnici usluge smještaja u studentskim centrima, školuju se na teret proračuna Republike Srbije, prvi put upisuju godinu osnovnih ili master studija na teret proračuna, apsolventi su na fakultetima čiji je osnivač država, nisu korisnici stipendije i kredita Ministarstva prosvjete, Fonda za stipendiranje darovitih studenata Sveučilišta u Novom Sadu, Izvršnog vijeća AP Vojvodine i drugih fundacija, organizacija i poduzeća. Obrazac prijave i više informacija zainteresirani mogu naći na internetskoj stranici Grada, ili u Uslužnom centru Gradske kuće.

Subotica baštini toleranciju i skladan život

Povodom obilježavanja Dana oslobođenja Subotice od fašizma, 10. listopada, u Velikoj većnici Gradske kuće održana je svečana sjednica Skupštine grada. »Ovaj dan je prilika da se zapitamo jesmo li kao pojedinci, kao društvo, prepoznali i odreagirali na svaku, i najmanju diskriminaciju, nepravdu ili ograničenje slobode. Jer ako nismo, napravili smo ustupak fašizmu«, kazao je gradonačelnik *Modest Dulić*. On je istaknuo da su antifašistički pokret u Subotici činili njeni žitelji različite nacionalne, vjerske i socijalne pripadnosti, te

se Subotica i tada potvrdila kao zajednica koja baštini toleranciju i skladan život. Predstavnici Saveza udruženja boraca Narodno-oslobodilačkog rata ukazali su na pokušaje falsificiranja povijesti i pozvali mlade da njeguju uspomene na junake antifašističke borbe. Svečanost je nastavljena komemorativnim skupom kod Spomenika žrtvama fašizma, na koji su položeni

vijenci, kao i na Spomen-kompleks palim Crvenoarmejcima na Pravoslavnom groblju u Dudovoj šumi. Programima su prisustvovali predstavnici veleposlanstava Ukrajine, Rusije, Bjelorusije, konzulata Hrvatske i Mađarske, kao i saveza vojnih veterana ovih dviju država, predstavnici državnih, pokrajinskih i gradskih organizacija i institucija, gradskih odbora SUBNOR-a, političkih stranaka i nacionalnih vijeća, te učenici više osnovnih i srednjih škola.

Siemensov sajam za buduće dobavljače

Kompanija Siemens d.o.o. Beograd, u suradnji s Asociacijom malih i srednjih poduzeća i poduzetnika Srbije, a uz potporu Ministarstva privrede Republike Srbije, organizirat će za buduće dobavljače Simensa u srijedu, 30. listopada, sajam u Gradskoj kući u Subotici. Siemens poziva zainteresirana mala i srednja poduzeća koja se bave proizvodnjom u području metalo-prerađivačke industrije da pošalju svoje prijave na e-mail adresu siemensdobavljac.rs@siemens.com. U ovaj projekt kompanija Siemens će uložiti više milijuna eura.

»Imlek« kupio subotičku mljekaru

Beogradska mljekara »Imlek« kupila je 82,4 posto dionica »Mljekare Subotica«, pri čemu su obje tvrtke u vlasništvu investicijskog fonda Salford. Kroz blok trgovanje na burzi je prodano 1.889.129 dionica subotičke mljekare po cijeni od 1.499 dinara. »Imlek« je vlasnik nekoliko mljekara u zemljama u okruženju, a do sada je kao posebna pravna osoba u okviru Salforda poslovala samo »Mljekara Subotica«.

»Elektroremont« obilježio 60 godina postojanja

Jedan od rijetkih primjera uspješne privatizacije, tvrtka »Elektroremont«, obilježila je 60 godina postojanja. Ovu subotičku tvornicu kupila je 2005. godine talijanska tvrtka »AEG« iz okolice Napulja, te »Elektroremont« danas zapošljava 200 radnika, posjeduje 2500 četvornih metara proizvodnog prostora i modernu opremu za tretman bilo kakvog električnog stroja bez obzira na veličinu, snagu, tip ili klasu. »Elektroremont« radi za tržišta bivše Jugoslavije, Italije, Grčke, Češke i Irana. Prigodnoj svečanosti prisustvovali su *Petar Škundrić* kao predstavnik Vlade, *Tamás Korsós*, generalni konzul Mađarske, *Modest Dulić*, gradonačelnik Subotice i brojni gospodarstvenici.

Pokrajina podupire informatičku obuku žena na selu

Direktorica pokrajinskog Zavoda za ravnopravnost spolova *Vesna Šijački* potpisala je ugovore s predstavnicima 13 općina i gradova, među kojima je i Subotica, kojima su dodijeljena sredstva za informatičku obuku žena na selu. Riječ je o bespovratnim sredstvima u iznosu od 1,3 milijuna dinara.

STIŽU NAM HLADNI DANI

Kako ćemo se grijati ove zime?

Toplina uz pomoć plina, drva, piljevine, sunca, biomase ili struje

Prema najavama mnogih metereologa ova bi zima mogla biti jedna od najhladnijih u posljednjih nekoliko desetina godina, a već samo spominjanje potencijalnog debelog minusa koji nas očekuje tijekom sljedećih mjeseci izaziva (ne)opravdanu bojazan. Uz strah od hladnoće, prisutna je još jedna, mnogo veća bojazan. Kako ćemo se grijati ove zime i koliko ćemo morati izdvojiti za tople prostorije naših domova? U želji da dobijemo odgovore na problematiku koja nas iz godine u godinu jednako opterećuje pokušali

10.000 stambenih jedinica i oko 400 poslovnih objekata (javne gradske ustanove i komercijalni objekti). Osnovni energent je od početka devedesetih godina prošlog stoljeća plin, a alternativno u slučaju potrebe može se koristiti i mazut, no nikada u isto vrijeme«, pojasnio je kapacitete Subotičke toplane direktor *Pero Rikić*, a na naše pitanje kako se formira mjesečna cijena grijanja precizno je obrazložio način izračuna koji se zasniva na prethodno izvršenim mjerenjima u jedinicama koje se griju putem daljinskog grijanja.

po četvornom metru, te uz dodavanje tzv. fiksnog dijela (27,32 dinara po četvornom metru, što se plaća tijekom cijele godine) dobivamo, uz manipulativne troškove, konačni iznos od oko 85 dinara po četvornom metru. Tako bi račun za stambenu jedinicu od cca 60 m² iznosio negdje oko 5.100 dinara kada bi se ovaj iznos plaćao tijekom svih 12 mjeseci kako je to slučaj u drugim gradovima (Beograd, Novi Sad). S obzirom da se u Subotici tijekom ljetne sezone bez grijanja plaća isključivo fiksni iznos, u zimskom razdoblju punog angažiranja grijaćih kapaciteta, osobito ukoliko je znatno niža vanjska temperatura, i cijena ovog varijabilnog dijela zna biti mnogo viša na mjesečnom računu.«

plin, uz kombiniranje solarnih ploča koje sunčevu energiju pretvaraju u približno trideset posto ukupnog energetskog udjela za potrebe našeg kućanstva. Plin je istina znatno skuplji od ostalih energenata, ali imamo instalirano automatsko štelanje i reguliranje dnevne i noćne temperature. Prije smo za ogrjev koristili drvo i razne otpatke od letine s njiva, no nikada nismo koristili ugljen.«

BEREG I SOMBOR

»Bavimo se poljoprivredom i za grijanje koristimo ostatke s njive. Točnije, grijemo se na sojinu slamu.

Manda Radičev

ĐURĐIN

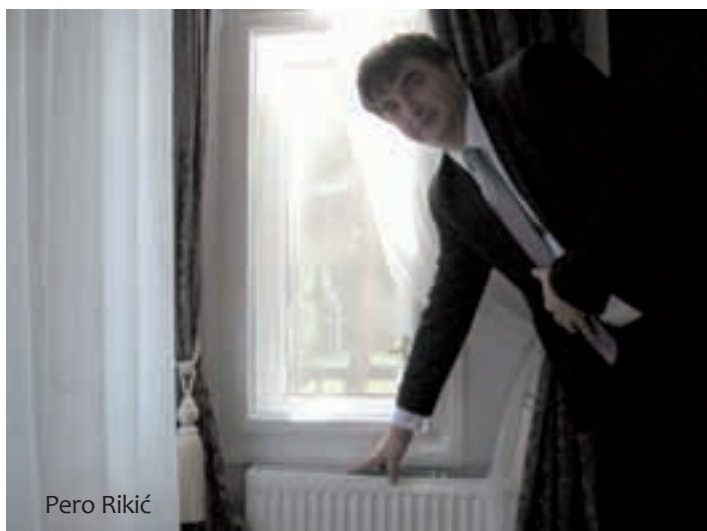
Kako se tijekom zimske sezone grije jedna obitelj iz Đurđina saznali smo zahvaljujući *Luki Duliću*.

»Posljednjih se godina u najvećoj mjeri grijemo na

Luka Dulić

Poslije žetve ostatke baliramo i te bale ložimo u centralno grijanje. Imamo peć koja je prilagođena za tu vrstu goriva, a ulaganje u kupovinu te peći se itekako isplatilo. Pred zimu ne razmišljamo o kupovini drva ili ugljena, već jednostavno koristimo ono što imamo na njivama. Nismo pravili računicu kolika nam je ušteda, jer sve što koristimo

Pero Rikić

smo doći do preciznih podataka i informacija, usporedivši činjenice i iskustva u nekoliko vojvođanskih gradova i njihovoj okolini.

SUBOTICA – GRADSKA TOPLANA

»Na sustavu Subotičke toplane ima nešto malo preko

»S obzirom da postoji uredba o grijanju koja predviđa određenu specifičnu potrošnju na osnovi koje se izračunavaju troškovi (140 kW sati po četvornom metru za sezonu grijanja – 1 kw = 4,79 dinara), a trenutnom računom po obračunu od 12 mjeseci dobivamo varijabilni dio u iznosu od 55 dinara

za grijanje s naših je njiva, ali s obzirom na cijene ogrjeva ušteda nije mala«, rekla nam je *Manda Radičev* iz Berega.

Svoj način grijanja za predstojeću zimu našim je čitateljima predstavila i Somborka *Roza Raič*:

Roza Raič

»Živim u stanu i imam centralno grijanje. To jest prednost, jer niti morate brinuti o kupovini ogrjeva, loženju, čišćenju, uvijek vam je i svuda toplo, ali to se onda mora i platiti. Za dvosoban stan u sezoni grijanja plaćam nešto iznad 8.000 dinara, a van sezone oko 2.000 dinara. Cijena u sezoni ovisi o vanjskim temperaturama, jer mi u Somboru grijanje plaćamo

domove najviše grijati na ugljen i drva, a već nekoliko godina malo njih koristi plin za grijanje zbog visoke cijene. Oni koji žive u stanovima i priključeni su na toplifikaciju plaćaju oko 80 dinara po četvornom metru, stanari onih zgrada koje nisu priključene na gradsku toplifikaciju uglavnom se odlučuju na grijanje na struju, ili ukoliko imaju mogućnosti na drva. Jedan relativno novi trend grijanja u Mitrovici, koji već nekoliko godina postaje sve popularniji, jest grijanje na piljevinu ili na pelete od prešane piljevine. Za grijanje na piljevinu potrebno je imati centralno grijanje u kući, te postojeću peć preraditi. Na postojeću peć potrebno je dodati koš za piljevinu koji posjeduje motor za automatizirano ubacivanje piljevine u peć. Prerada postojećih peći iziskuje trošak od oko 300 eura, ali zato grijanje stambenog objekta od 100 četvornih metara iznosi oko 7000 dinara, dok se koš po potrebi može maknuti, te ponovno koristiti drva ili ugljen. Za grijanje na pelete od piljevine

Peć prilagođena za grijanje piljevinom

po utrošku, koji se mjeri na razini zgrade i onda se dijeli na stanove.«

SRIJEMSKA MITROVICA

Kao i proteklih godina, Mitrovčani će ove zime svoje

nije potrebno dodavati koš za piljevinu, a isto tako peleti se mogu koristiti u kaljevim pećima, no cijena peleta je nešto veća od cijene piljevine, ali opet je isplativije nego drva i ugljen.

GRIJANJE NA STRUJU

Zbog popularne (niske) cijene električne energije već godinama se veliki broj domova grije »na struju«, a evo i izračuna najjeftinije varijante:

Za potrošnju kućanstva koje za grijanje koristi jednu veću termo peć od 4kW i jednu manju od 2kW, potrošnja električne energije bi unutar »plave zone«, tj. do 1600 kWh mjesečno, iznosila oko

Putem ložišta kaljeve peći toplina se provodi do radijatora

7500 dinara. Prosječni računi za kućanstva se kreću 2500-3000 dinara, bez potrošnje za grijanje, što znači da bi se mjesečno za grijanje putem struje plaćalo oko 4500 - 5000 dinara.

PRAKTIČNO RJEŠENJE

Svatko će, naravno prema svojim mogućnostima, tijekom ovih hladnih mjeseci izabrati najbolju i najisplativiju

varijantu grijanja, a pokraj svih spomenutih načina čitateljima »Hrvatske riječi« predlažemo i ovaj način:

Kaljeva peć ili slično grijaće tijelo se uz pomoć specijalno urađene čelične rešetke (po mjeri grijućeg objekta) spoji na radijatorsku konstrukciju i uz pomoć male vodene crpke topla voda iz rešetke cirkulira cijelim sustavom. Zbog specifičnosti efekta tople vode potrebno je ložiti znatno manje energenata (preporuču-

je se drvo, a može i ugljen ili neki drugi čvrsti materijal) i za mnogo manje novca dobiva se ugodni toplotni efekt. Za kuću ili stan veličine između 100 – 150 m² na ovaj način je dovoljan jedan m³ (kubični metar) drva – 4500 dinara Naravno, uz prethodno investiranje u sve navedene dijelove ovog kućnog centralnog grijanja.

Dražen Prčić, Zlata Vasiljević, Dario Španović

85 dinara je m² centralnog grijanja u Subotici na bazi 12 mjeseci

4500 dinara je cijena m³ drveta

1600 kW je limit plave zone za grijanje na struju

Kopun

Kopun je operjevan (kad posli paperja naraste perje) uštrojen (kastiran) pivčić od 4 do 6 miseci, koji posli kako raste bude sve krupniji i deblji naspram druge pileži. Uštrojen ne stvara spolne hormone, zato od ráne više meće na se (tovi se), ukрупni se, a mast mu se za razliku od pivca raspoređiva jednako po tilu. Meso mu bude crvenkasto, sočno i zdravo dobrog šmeka. Odraso mož bit težak ko manja pučka, od 5-6 kg. Miran je, ne kukuriče, oroz i minduše mu pristanu rast.

Iz pismena o povisti zna se da su stari Kinezi, Indijci i Egipćani, pa i drugi narodi iz njevog komšiluka, kopunili (štrojili, kastirali) pivce još prija oko dva milenija pr. Kr. Onima kojima je onda doticalo, kad njim se prohtilo, goste su počastili mesom kopuna. U štivima ima dosta opisa o starovinskim gozbama, pa i o gozbi di je gostima ponuđeno ilo od kopunovog mesa. Na priliku, u XVI. viku spominje se proslava Ivanja (sv. Ivana Cvitnjaka) u Zagrebu, di su nuz paljenje i priskakanje vatre narod častili vinom, a 1590. g., a gradski sudac je ugledne goste počastio i ilom od kopuna. (Ivanje u starom Zagrebu, Gospodarsli list 1. lipnja 2002.)

Iako sam ko čavrgan na salašu ijo kopunov paprikaš, ne pamtim ga toliko ko šmek pečenog kopuna nadivenog maronom (vrsta kestena). Upućeni kažu da je paprikaš od kopunovog mesa za toliko boljeg šmeka (ukusa) od pivčijeg paprikaša, za koli-

ko je pivčiji paprikaš bolji od pilećijeg paprikaša. Nek o tom sude upućeni koji su ili (jeli) kopunovo meso spremljeno u više recepisa, npr.: u Zagrebu u poznatom restoranu »Okrugljak«, u dvorcu »Bežanec«, u »Starom Puntijaru« u Gračanima i dr.

ŠTROJENJE PIVČIĆA

Više salašarski žena se bavilo štrojenjem pivčića, a med njima je bila i moja mājka. Malo posli Velike Gospojine (15. kolovoza) mājka je jutrom izabra la do desetak što kratatiji prolićni pivčića i do kasno poslipodne ih držala zatvorene u pokrivomom kovčežiću. Više puta sam joj dodavo pivčice i gledao kako je to radila. Prija neg se latila posla u labošćici je u vriljoj vodi iskuvala naoštren zavravst nož i iglu. Iz naprstka je malo rakije sasula u kljun pivčića, pa se on friško opušti, ni- se koprco, a čim se oklembesio, ovlaš mu zasikla kožu ispod jednog krila, di je jedva bilo perja, nožićom podsikla i izvadila jaje i s dvatri šava zašila ranu. Časkom je to obavila i ispod drugog krila, i pivčića metnila u drugi kovčežić i pokrila, zamračila. Obično je kopunila desetak pivčića. Znala je kazat da joj poso išo od ruke (zadovoljna

je) ako je od deset morala priklat dva – tri pivčića, koji nisu podneli štrojenje. Ako je i posli dobri sat vrimenta pivčić ležo oklembesan, tog je priklatla i očupala. Zato je pivčice kopunila petkom i subatom poslipodne, jel ako kojeg triba priklat, pouznaće se u nedilju, kad je red da se ide meso.

KOPUNJENJE DANAS

Iako se ne pita, al »kopun se ne da«. Gurmani, znadu uživati, i koji mogu platit dobar zalogaj, slade se i ukusnim kopunovim mesom. Nema ga

Žena kopuni pivčića

u izobilju, a prodaje se ko i meso pernate divljači. U svitu, kopunove najviše odrađivaje na Zapadu, u Americi, Francuskoj, Italiji, a od kraja devedeseti godina XX. vika širi se i u Hrvatskoj. Zanet (potaknut) kopunom dospio sam 2003. do veterinarke dr. sci. *Aleksandre Herceg - Bogović* u Sv. Ivanu Zelini kod Zagreba. Iako ima posla priko glave (prizauzeta je),

imo sam čast da mi ispri-povida kako i zašto kopun-ni. Diplomirala je na temu »Kastriranje domaćih životinja«, i posvetila se kopunjenju. Tragala je dok se nije uvirila da je najbolje kopunit pivčice hibrida SASSO, a podesni su i rase AMROK. Na ovom poslu je i doktorirala.

Na navaljivanje dice, za se su zadržali jednog kopuna. Kad su ga počeli odrađivati časkom je posto kućni ljubimac. Nadili su mu ime Pero. Vrimenom se ugojio na oko osam kila. Peru su tušta čem naučili, znao se lipo ponašati, kad su ili (jeli) imo je svoje misto za astalom, volio je slušati i stat na klaviru kad kogod svira, s njima je gledao TV, živio je i ponašao se ko član obitelji. Pito sam šta je s Perom, na to mi je Aleksandra Herceg - Bogović uzvratila da je nažalost posli tri godine života »Peri je odzvonilo«. Uginio je. Uzrok: obilje rane.

Godišnje okopuni 2.000 do 3.000 pivčića. Na prste mož izbrojit one na kojima joj nije uspio ovaj kirurški poso. Radi ga i drugima koje poruče kopunjenje. Često kopuni na desetak pivčića, po njezinoj uputi ji rane. Kad drugima kopuni pivčice uputi ih kako da ih odrađivaje, a onda na 2,2 kg. rane na se meću (ugoje se) za 1 kg. Kad se ugoje na oko 4 kile onda su najbolji za klanje. Meso mu je malo crvenkasto i svitlje i ima više mišića od pivčijeg, prsa su mu široka čak i šira od pučke, a bataak i zabatnjak je lip komad. Salo mu je na jednom mistu. Nuz to što je dobrog šmeka meso kopuna je zdrava rána dicit, dijabetičarima i starijoj čeljadi.

POGLED S DRUGE STRANE: GRADSKJE ULICE

Kuće koje nitko ne voli

Lako je prepoznati kuće koje nitko ne voli. Napuštene su, prazne, tamne i ruše se, dvorišta zarastaju u korov, više ih ni trošne kapije i ograde ne štite od neželjenih posjetitelja. Odašilju li svojim naruženim izgledom neki poziv u okruženje na dodatnu neurednost i nebrigu, kada se uz njihove kapije, a pogotovu na ulici odmah počinje gomilati smeće u manjim i većim vrećama?

VRAĆANJE ZEMLJI

Zbog financijskih poteškoća i nemogućnosti obnove naslijeđenih starih obiteljskih kuća, a u posljednje vrijeme i zbog nemogućnosti otplate stambenih kredita za kupljenje kuće nad kojima su položene hipoteke, ili zato što vlasnici ovih objekata odavno žive daleko i tko zna žele li se vratiti, tek, u subotičkim ulicama napuštene, pa onda vremenom i ruševne kuće i kućerci, više nisu rijetkost. Pojava je još prije puno godina uočena u pojedinim vojvođanskim selima, pogotovu banatskim, a onda se preselila i na gradske ulice.

U Banatu, kažu upućeni, još se uvijek može kupiti kuća s povećom okućnicom za tisuću – dvije eura, ali nema zainteresiranih, jer mladi ljudi s djecom žele stanovati bliže školskim centrima. Jedan Subotičanin je spasavajući udaljeno obiteljsko imanje u propadanju odlučio vratiti mu se i nastaviti tamo gdje su preci stali. Nekretninu u gradu ostavio je odrasloj djeci i stambeno ih »riješio«, a kako je odskora u mirovini, živi na imanju preko Tise, uzgaja organsko povrće za obitelj, opskrbljuje ih i pomaže umanjujući im izdatke za prehranu. Na sličan

Zgrade žive samo dok su u njima ljudi

potez odlučila se i mlađa obitelj, iako s djecom u školskom uzrastu, jer su samo tako mogli osigurati krov nad glavom (za mnogo manje novca no u gradu). I u okolici Subotice zapažena je slična pojava vraćanja zemlji zbog egzistencijalnih problema i teškog nalaženja radnog mjesta. Mlađi se tada okreću uzgoju zdrave hrane i u tome vide perspektivu.

NAPUŠTENE KUĆE

Nekad je bilo u obrnutom smjeru – iz sela prema gradu. Salaši su ostajali prazni i ma koliko ih odavde iz grada obitelji željele sačuvati, oni su vremenom propadali rušeći se u humku zemlje od koje su i napravljeni. Jer, kuće žive samo dok su u njima ljudi

Ipak je mnoštvo napuštenih kuća, a oko pojedinih iz različitih krajeva grada se i susjedstvo javno oglašavalo, jer

vremenom narušavaju sigurnost okruženja zbog neželjenih posjetitelja ovakvih objekata kojima postaju privremeno ili povremeno sklonište. Žale se na iste nevolje, gusti korov u kojem se množe insekti, nagomilani otpad i smrad, kao i na nepoznate ljude koji se ovdje sklanjaju s ulice. Istodobno su im i vezane ruke, jer žele li sami suzbiti korov i počistiti u svom bliskom okruženju oko zapuštenih objekata, susreću se s vlasničko – pravnim odnosima. Naime, vlasnik je dužan skrbiti o svojoj imovini i popraviti krov, zid ili ogradu koja prijeti drugim prolaznicima. A vlasnika nema. Tako se krug zatvara i mada nema preciznih podataka o broju kuća o kojima nitko više ne skrbi (iz različitih razloga), ovoj bi se pojavi moralo naći rješenje zbog sigurnosti drugih ljudi u okruženju.

K. Korponaić

MALO OBITELJSKO POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO ŠARČEVIĆA IZ MIRGEŠA

Na cvijeću je veća zarada

Premda nije imao iskustva u plasteničkoj proizvodnji, Bela Šarčević kaže kako mu uzgoj povrća nije predstavljao problem, jer mu je dobro poslužilo znanje i iskustvo o zaštiti voća koje je stekao u »Peščari«, ali s cvijećem i ukrasnim raslinjem nije išlo lako

Svoje obiteljsko poljoprivredno gazdinstvo Bela Šarčević iz Mirgeša oslanja na plastenički uzgoj povrćarskih kultura na

oko 2.000 četvornih metara – paprike, rajčice i krastavaca, proljetnog cvijeća – muškatle, begonije i petonije, te na oko jutro i pol uzgoja paprike na

otvorenom. Ovaj rod paprike na otvorenom mu je, međutim, od prvog mraza sav stradao, a kako procjenjuje šteta je najmanje milijun dinara. »Smrzlo se sigurno više od dva vagona, što je oko 70 posto roda. Skinuli smo samo jednu berbu, ali nema načina spriječiti smrzavanje i zaštititi toliku površinu. Uvijek se u poljoprivredi mora računati na neku moguću štetu, ali nisam računao da će biti baš ovolika. Nisam je mogao ni obrati, jer paprika uvene za tri dana, tako bi svakako propala. Tako ispadne što Bog da«, kaže Bela Šarčević, a na pitanje kako će nadoknaditi tako veliki gubitak, odgovara: »Pa ne znam, uvijek se izvučemo nekako s mukama, ali trudimo se svi.«

U ovoj peteročlanoj obitelji nema stroge podjele posla, svi znaju raditi sve poslove u plastenicima, ipak Bela se najradije bavi cvijećem i glavni je za prodaju pa je svakog

dana na kvantašu, a srednji sin *Danijel* (19) nam objašnjava kako najviše voli raditi oko salate, čiju je sjetvu ovih dana završio. Rade i supruga *Jelica*, najmlađi sin *Branislav* (12), majka *Rozika*, a pripomaže kad zatreba i *Boris*, koji je inače zaposlen u izraelskoj tvrtki »Magan«.

NOVE SORTE

S proljeća Bela prodaje i rasad rajčice, krastavaca i paprike, a uvijek nastoji ponuditi i neke nove sorte. Tako je prije koju godinu prvi na tržnici imao sortu »ljubov dlan«, vrstu paprike koja sliči sorti »slonovo uho«, ali ima više suhe materije i pogodna je za ajvar. Žene su s početka, kaže, bile nepovjerljive prema ovoj sorti, ali sada već ima svoje kupce koji ga čekaju na tržnici. Nagodinu će ponuditi također za naše tržište novu sortu »ground« od tvrtke Konus Glorija, koja je pravi gorostas među paprikama s dužinom od 35 do 40 cm i težinom od oko 250 grama po komadu. »Sadio sam je ove godine pod foliju kako se ne bi oprašila s drugim sortama, jer planiram sam raditi selekciju sjemena za sljedeću godinu. Malo sam kasnio sa sadnjom, jer sam nešto kasnije uspio nabaviti sjeme, pa će tek sada početi zreti, ali uspjeh će. Dobro nosi, a da je na vrijeme posadena bilo bi i po

Bela pokazuje gorostasnu papriku

Majka Rozika sa unukom Branislavom u plasteniku

Daniel voli saditi salatu

20 komada paprike na jednoj biljci», objašnjava Bela.

Šarčevići su plasteničku proizvodnju započeli raditi, moglo bi se reći, silom prilike. Poput mnogih koji su nakon neuspjelih privitazacija ostali bez posla i bili prinuđeni naći neko rješenje, i Bela je dobio otkaz poslije 30 godina radnog staža u »Peščari« kao majstor na održavanju. »Nisam se prije toga bavio povrtlarstvom, ali 'stjecajem okolnosti' zbog takvih 'biznismena' koji su nas otpustili, morali smo početi nešto. Sada sam zadovoljan jer nema nikoga tko me maltretira i tko bi mi rekao – možeš sutra ići kući. Kad se umorimo sjednemo, ako nam se danas ne radi, ne moramo raditi. Eto, to je prednost. Ali ima tu stalno posla i moraš imati obrta jer imaš stalno ulaganja za sjeme, zaštitu, itd. Može se zaraditi, ali evo sad ova godina je katastrofa«, objašnjava Bela.

PROŠIRIVANJE PROIZVODNJE

Premda nije imao iskustva u plasteničkoj proizvodnji, kaže kako mu uzgoj povrća nije predstavljao problem, jer mu je dobro poslužilo znanje i iskustvo o zaštiti voća koje je stekao u »Peščari«, ali s cvijećem i ukrasnim raslinjem nije išlo lako.

»Sedam godina sam se mučio s razmnožavanjem i ožiljavanjem cvjetnica, tuja, čempresa, a rezultata nikako, imao sam svega 20 do 30 posto uspjeha. Kupovao sam razne supstrate, hormone za ožiljavanje, čitao literaturu, ali sve što tamo piše nije davalo rezultat. Ima to svoje tajne«, kaže Bela Šarčević te dodaje

kako već od godine planira svoju proizvodnju zasnovati upravo na proizvodnji cvijeća, zbog manjeg ulaganja i veće tražnje.

»Kupili smo susjedni plac na kojem namjeravam podići još četiri plastenika za proizvodnju cvijeća, što će biti još oko 1.200 četvornih metara. Proširit ćemo proi-

zvodnju saksijaskog cvijeća, mušklatli, begonija, petonija i još nekih proljetnih vrsta. To se traži i za sada se pokazalo kao najbolja zarada. Planiram proširiti i grijanje, koje sam inače u ovom postojećem plasteniku sam napravio«, objašnjava Šarčević. Već sljedećeg proljeća računa da će imati oko 50.000 sadnica sezonskog cvijeća, a planira proširiti i proizvodnju sobnog cvijeća.

Kaže kako se za plasteničku proizvodnju odlučio jer se i prije volio baviti uzgojem biljaka, a onima koji bi eventualno željeli započeti sličan posao savjetuje da budu uporni, ne odustaju kod prvih problema i računaju na posao od mraka do mraka.

S. Mamužić

V. BAZAR ZDRAVE HRANE U SUBOTIČKOJ GIMNAZIJI

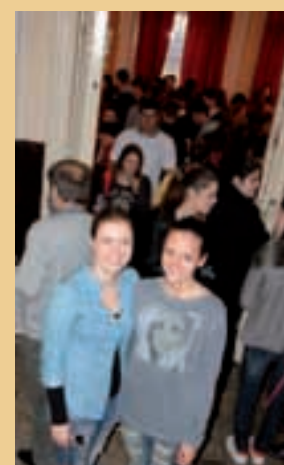
Pravilna prehrana za srednjoškolce

Učenici Gimnazije Svetozar Marković ponovno su u srijedu 16. listopada sudjelovali u realizaciji vrijednog projekta promicanja zdrave hrane. Na improviziranim tezgamama u svečanoj dvorani škole, učenici svih razreda prijepodnevnog i poslijepodnevnog smjene izložili su svoje kreativne zamisli pravilne prehrane materijalizirajući ih u raznolike maštovite prehrambene oblike.

»Peti put organiziramo Bazar zdrave hrane, s ciljem da djecu podučimo zdravoj prehrani, a putem prigodnih stručnih predavanja i praktične primjene stečenog znanja, učenici su sami pripremili obroke i napitke koji su primjer pravilnog odnosa prema svakodnevnoj prehrani«, pojasnila je u kraćoj izjavi *Jasminka Bogar*, profesorica biologije i voditeljica ove manifestacije.

Učnice hrvatskih odjela *Majda Stantić* (1F) i *Karla Rudić* (3F) sudjelovale su na Bazaru zdrave hrane i izložile ponudu vegetarijanskih sendviča, pašteta i salata na bazi krastavaca, rajčice, paprike, i kuhanog kuku ruza šećerca, te cijedenih svježih sokova od naranče, limuna i mrkve.

»Drago nam je što sudjelujemo u ovom lijepom projektu promicanja zdrave hrane i pravilnog načina prehrane, ali mislimo kako bi ovakve navike trebale upražnjavati redovito, a ne samo tijekom trajanja Bazara zdrave hrane«, istakle su Majda i Karla.

D. P.

Temeljem članka 16. stavak 1. alineja 5. Pravila Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (pročišćeni tekst) broj I-02-25/2010 od 08. 11. 2010. godine, Upravni odbor Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice dana 15. 10. 2013. godine raspisuje:

NATJEČAJ ZA DODJELU SREDNJOROČNIH KREDITA ZA POTICANJE I UNAPRJEĐENJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE

CILJEVI DODJELE SREDSTAVA

Osnovni ciljevi dodjele sredstva su sudjelovanje u osiguravanju financijskih sredstava za poticanje poljoprivredne aktivnosti i efikasnosti poslovanja u području poljoprivrede.

NAMJENA, UVJETI I KRITERIJI DODJELE SREDSTAVA

Sredstva po ovom natječaju dodjeljivat će se za:

financiranje kupnje poljoprivrednog zemljišta, financiranje kupnje mehanizacije (pogonske i priključne), opreme za stočarsku proizvodnju i nabavu priplodnog materijala.

Pravo korištenja sredstava Fonda ima fizička osoba koja ispunjava sljedeće uvjete:

- da je nositelj, odnosno član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koje je upisano u Registar poljoprivrednih gospodarstava s aktivnim statusom;

- da nema nepodmirenih dospjelih i nedospjelih obveza prema Fondu za razvitak poljoprivrede Grada Subotice i

- da ima prebivalište na području Grada Subotice najmanje posljednjih pet godina i nekretninu na području Grada Subotice.

Mjerila i kriteriji dodjele sredstava prema Programu Fonda čine:

da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i da je podmirio dug na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;

da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i

da sudionik natječaja nema status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje.

Prioritet u raspodjeli sredstava Fonda imaju osobe koje se prvi put javljaju na natječaj Fonda.

U slučaju većeg odaziva podnositelja zahtjeva, Upravni odbor Fonda zadržava pravo svakom podnositelju zahtjeva postotno umanjiti iznos dodijeljenih sredstava, tako da ukupno dodijeljena sredstva budu sukladna važećem financijskom planu Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice za 2013. godinu.

PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA DODJELU SREDSTAVA:

Sudionici natječaja za dodjelu sredstava, osim **zahtjeva** u propisanoj formi, koji dobivaju u uredu Službe za lokalni ekonomski razvitak, gospodarstvo i poljoprivredu, Gradske uprave Grada Subotice, (Gradska kuća, II. kat, ured br. 201), podnose i sljedeće dokumente:

- predugovor o kupnji poljoprivrednog zemljišta;

- originalni predračun za predmet kreditiranja u dinarskom iznosu (napomena: Fond neće prihvatiti izmjene predračuna tijekom trajanja natječaja);

- za proizvođače goveda, ovaca i koza: Potvrda o izvršenom programu mjera iz veterinarske baze ne starija od 11 mjeseci i potvrda veterinara da je plotkinja gravidna;

- za proizvođače svinja: Potvrda o cijepljenju i ponovnom cijepljenju iz veterinarske baze ne starija od 6 mjeseci i potvrda veterinara da je plotkinja gravidna;

- za proizvođače peradi: Potvrda iz veterinarske baze o cijepljenju matičnog jata ne starija od 6 mjeseci;

- poslovni plan;

- list nekretnina za nekretninu na koju se može staviti hipoteka u korist Fonda u vrijednosti jedan i pol puta većoj od odobrene vrijednosti kredita, ne stariji od 15 dana (napomena: podnositelj zahtjeva ne mora biti i vlasnik nekretnine, koja će se staviti pod hipoteku);

- potvrda o aktivnom statusu u Registru poljoprivrednih gospodarstava;

- potvrda mjerodavnog tijela o podmićenom dugu na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika, odnosno dokaz o stečenom statusu osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;

- za one podnositelje koji su status osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika stekli u 2013. godini, potreban je dokaz o stjecanju statusa osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;

- preslik osobne iskaznice (za podnositelja zahtjeva, za vlasnika i svakog suvlasnika nekretnine).

UVJETI KREDITIRANJA

- maksimalni iznos odobrenih sredstava je 1.000.000 (jedan milijun dinara);

- rok otplate kredita: 4 (četiri) godine;

- kamatna stopa: 2% na godišnjoj razini;

- primjena devizne klauzule;

- razdoblje mirovanja otplate kredita (grace period) je 12 (dvanaest) mjeseci uz obračun interkalarnih kamata od 2%;

- anuiteti za povrat odobrenih sredstava obračunavaju se i plaćaju kvartalno.

Instrument osiguranja kredita je HIPOTEKA I. REDA upisana u korist Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice.

Podnositelj zahtjeva kojemu je odobren kredit (Korisnik kredita) mora dostaviti procjenu vrijednosti poljoprivrednog zemljišta ili kuće (stana) izdanu od strane ovlaštenog procjenitelja s fotografijama (ukoliko je predmet hipoteke stambeni objekt).

Trošak konstituiranja hipoteke snosi Korisnik kredita prije potpisivanja ugovora o kreditu.

Natječaj Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice otvoren je od 19. listopada 2013. godine do 4. studenoga 2013. godine.

Natječaj se objavljuje u listu »Subotičke novine«, »Magyar Szó«, »Hrvatska riječ«, »Službenom listu Grada Subotice« i na službenoj internetskoj stranici Grada.

Odobrena sredstva Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice koriste se isključivo na temelju predračuna i upućuje se na račun dobavljača.

Zahtjev za dodjelu sredstava sa svim priložima dostaviti na adresu: Fond za razvitak poljoprivrede Grada Subotice, 24000 Subotica, Trg slobode br. 1, sa naznakom »ZA NATJEČAJ« ili osobno predajom u Gradskom uslužnom centru u prizemlju Gradske kuće u Subotici, Trg slobode 1, radnim danom od 7,30 do 15,30 sati.

Nepotpuni i nepravodobni zahtjevi neće biti razmatrani.

Sve dodatne informacije dostupne su u uredu br. 201 na II. katu Gradske kuće (Ivan Budinčević) osobno, ili telefonom: 626-739 od 8,00 do 14,00 sati.

Odluka Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice o dodjeli srednjoročnih kredita je konačna.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG ODBORA FONDA ZA RAZVITAK POLJOPRIVREDE GRADA SUBOTICE
Csaba Bata

U ŠIDSKOJ OPĆINI POVEĆAN BROJ SOCIJALNIH DAVANJA

Centar za socijalni rad u Šidu osnovan je 1980. godine s ciljem ostvarivanja prava i pružanja usluga iz oblasti socijalne zaštite građana šidske općine. Trenutačno je u toj ustanovi uposlano deset stručnih radnika, pravnika, psihologa pedagoga, koji svakodnevno pružaju pomoć stanovništvu stručnim savjetima, kao i različitim oblicima i mjerama socijalne zaštite.

Svetozar Šolaja, ravnatelj Centra za socijalni rad u Šidu

Ova ustanova bavi se i socijalnim davanjima stanovništvu: novčanom socijalnom pomoći, dodacima za tuđu njegu i pomoć, kao i jednokratnim financijskim davanjima socijalno ugroženom stanovništvu. Prema riječima ravnatelja *Svetozara Šolaje* broj socijalnih davanja u šidskoj općini znatno je povećan u odnosu na prethodne godine i trenutačno 857 obitelji dobiva ovu vrstu pomoći.

SVE VIŠE KORISNIKA

»Novčana socijalna pomoć financira se iz republičkog proračuna. Ove godine najveći broj je četveročlanih obitelji i njihov broj je 448, dok oko 460 obitelji stalno prima ovu vrstu novčane pomoći. Naknade mogu dobiti one obitelji koje su u vrlo teškom materijalnom stanju i nema-

ju nikakve prihode, niti imovinu. Kriteriji za dobivanje ove vrste pomoći su zakonom predviđeni i mi kao ustanova donosimo rješenje na temelju dokumentacije koja mora biti u skladu sa zakonom. Ukupan broj ovih, kao i ostalih korisnika novčane pomoći, iz godine u godinu se povećava. Prije šest godina broj korisnika pomoći bio je 250, a sada je taj broj 850. To sve govori da je došlo do pogoršanja životnih okolnosti, kao i stanja u obiteljima i ljudi ne vide drugi način, nego se obraćaju nama za pomoć«, kaže ravnatelj Centra za socijalni rad u Šidu Svetozar Šolaja.

Iz republičkog proračuna financiraju se i dodaci za tuđu njegu i pomoć. Ovo pravo mogu ostvariti oni stanovnici koji se iz zdravstvenih razloga ne mogu sami brinuti o sebi, a konačnu ocjenu o tome donosi komisija. U šidskoj općini i ovaj broj korisnika je u ovoj godini povećan. Pravo na tuđu njegu i pomoć ostvaruje 279 korisnika, s tim što je taj broj promjenjiv. One osobe koje nisu korisnici mirovina, zahtjev za tuđu njegu i pomoć

podnose u Centru za socijalni rad, dok ostali zahtjeve podnose u Fondu za mirovinsko i invalidsko osiguranje.

RESTRIKTIVNI KRITEIRIJI

Treća vrsta novčanih davanja, koja se također ostvaruju u Centru za socijalni rad, su jednokratne pomoći koje se isplaćuju iz općinskog proračuna.

»One se isplaćuju za trenutno nastale potrebe koje naši građani ne mogu prevladati. Općinskom odlukom određeni su kriteriji prema kojima se može ostvariti ovo pravo, a građani to pravo mogu iskoristiti najviše dva do tri puta godišnje. Građani se najviše za ovu vrstu pomoći obraćaju kako bi kupili osnovne životne namirnice, lijekove, kao i za slučaj smrti, kako bi pokrili troškove sahrane. U ovoj godini je za ovu vrstu pomoći ukupno isplaćeno 1.821.000 dinara. »Građani svakodnevno dolaze kod nas tražiti načine da prežive. Kriteriji su zakonom predviđeni, tako da i kada nastane problem, često se desi da građanima

ne možemo pomoći, jer ne ispunjavaju određene zakonske uvjete«, ističe Svetozar Šolaja.

Stručni tim ljudi u ovoj ustanovi svakodnevno pruža različite vrste pomoći i u suradnji s institucijama kao što su škole, vrtići, Dom zdravlja, Crveni križ, policija, tužiteljstvo. U suradnji s njima nastoje riješiti određene probleme u obiteljima. Ove godine 3000 korisnika se obratilo stručnom timu za pružanje raznih vrsta pomoći.

Na posljednjoj sjednici Općinskog vijeća Centar za socijalni rad u Šidu obratio se sa zahtjevom za odobrenje novčanih sredstava u svrhu adaptacije zgrade. Ova zgrada stara je preko 50 godina i prema riječima ravnatelja te ustanove potrebna je sanacija, pogotovo krova, zamjena stare stolarije, kao i nova fasada. Kako smo saznali, građevinska inspekcija utvrdila je trenutno stanje i, kako se nadaju u ovoj ustanovi, do zime bi trebali otpočeti prvi radovi.

S. Darabašić

Socijalna zaštita za najugroženije

Trenutačno 857 obitelji dobiva razne vrste pomoći* I kada nastane problem, često se desi da građanima ne možemo pomoći, jer ne ispunjavaju određene zakonske uvjete, ističe Svetozar Šolaja.

HKC »SRIJEM - HRVATSKI DOM« NA SMOTRI U FILDERSTADTU

Prvo mjesto Mitrovčanima

*Srijemci su bili gosti
na međunarodnom
susretu čuvara hrvatske
etno baštine*

Susret

Manifestacija je počela mimohodom ulicama Filderstadta u kojem je sudjelovao po jedan par iz svake od dvadeset folklornih skupina koje su se okupile na smotri.

Na smotri su se predstavile folklorne skupine: hrvatske katoličke misije - Ludwigsburga, Mühlheima/Oberhausena, Nürnberga, Offenbacha, Duisburga i Frankfurta, hrvatske katoličke zajednice - Reutlingena, Sindelfingena, Esslingena, Bad Canstatta, zatim KUD »Croatia« iz Basela, KUD »Rudar« iz Koprivnice, Folklorni ansambl »Zdenac« iz Garešnice, Folklorno društvo »Hrvatska zajednica« iz Vaihingen-Enza, Hrvatsko kulturno-glazbeno društvo »Dunav« iz Vukovara, HKC »Srijem - Hrvatski dom«, Hrvatsko folklorno društvo »Zvonimir« iz Sindelfingena, Folklorna skupina »Fra Bernardin Smoljan«, HKUD »Rodoč« iz Mostara, i domaće Folklorno društvo »Ruža«.

Iako ova smotra folkloru nije bila natjecateljskog karaktera, publika je imala pravo gla-

Do ovog gostovanja je došlo zahvaljujući ljetnoj školi folkloru 2012. godine na kojoj je došlo do susreta između predsjednika FD-a »Ruža« iz Filderstadta Dražena Žugaca i koreografa HKC-a »Srijem - Hrvatski dom« Bojana Kadre. Na toj školi se i rodila ideja o pozivu i sudjelovanju HKC-a »Srijem - Hrvatski dom« na njihovom međunarodnom festivalu folkloru.

sovati i izabrati tri najbolje folklorne skupine. Prvo mjesto osvojio je HKC »Srijem - Hrvatski dom« iz Srijemske Mitrovice koji je izveo svoju koreografiju »Banatsko nadi-

gravanje«, koje je publika vraćala na bis.

Birana je i najljepša djevojka u narodnoj nošnji, a djevojka iz Srijemske Mitrovice plasirala se uži krug – 5 naj-

ljepših djevojaka, poslije čega su »Slavonske lele« do kasno u noć zabavljali goste.

Nedjelja je započeta svetom misom na kojoj su pjevanje predvodili folklorasi iz Mostara, a misna čitanja su čitali Mitrovčani. Zahvalili su Bogu na predivnom druženju, novom prijateljstvu između Hrvata iz Hrvatske, Njemačke, Hercegovine i Vojvodine.

A. Dujić

OSMI DANI KRUHA ŠOKAČKE GRANE

Bogata ponuda kruha i krušnih proizvoda

Šokačka je grana po osmi put obilježila Dane kruha, a ovogodišnja je manifestacija održana pod nazivom »Kruše života«. Lijepo ukrašeni stolovi mamili su bogatom ponudom kruha i krušnih proizvoda, doista pravi užitak za nepca brojnih posjetitelja, a bilo je tu štrudli i gužvara, kiflica i salenjaka, pogače masnice i pužica, rejteši i kapuščenjiki, te drugih slastica bogate rusinske

kuhinje, darak rusinskih udruga iz Osijeka i Mikluševaca.

Kruh je blagoslovio vlč. Ivica Jurić, Šokac iz Đurića, i podsjetio nazočne da Isus nije slučajno odabrao kruh kako bi sebe darovao vjernicima, čovjeku. Dakle, kruh je simbol davanja, simbol ljubavi, i svaki čovjek treba biti spreman davati sebe svojim bližnjima, čovjeku i čovječanstvu, svakodnevno u svojoj obitelji, na svom radnom

Molitva za razumijevanje i poštovanje tradicije

I ove godine u Monoštoru je 12. i 13. listopada obilježen jedan od najznačajnijih dana u životu župe tijekom godine, zasnovan na događanjima pred kraj Drugog svjetskog rata

Pri samome završetku rata i protjerivanju njemačkih trupa, Monoštor je bio u izrazitoj opasnosti od partizanskog-ruskog topništva. Prema nalogu vojske, svi mještani su se imali skloniti iz sela, jer su kaćuše već bile na obodima mjesta, a prijetila je opasnost iz zraka od napada zrakoplova. *Stipan Baša*, tada devetogodišnji dječak, sjeća se kako je vojnike u selu promatrao

iz tadašnje ambulante koja je imala jedva devet četvornih metara. Kako kaže, vojska je bila raspoređena po kućama u selu i čekala je pokret. Ratna zbivanja u selu trajala su oko dva tjedna, a tijekom izbjeglištva Monoštoraca na okolne salaše, mnogi su kradom dolazili u svoje kuće kako bi nahranili stoku. Opasnost je prošla nakon nekoliko dana, a u selu nije došlo ni do kakvih stradanja.

ZAVJET

Tadašnji župnik *Matija Zvekanović* nakon cjelonoćne molitve u crkvi sv. Petra i Pavla zavjetovao se s mještanima da će se u selu svake godine 13. listopada služiti svečana misa kao zahvalnost Gospi koja je spasila selo od ratnih stradanja. Tako se od te 1944. godine Monoštorci s mnogobrojnim gostima okupljaju na misi, a posljednjih godina KUDH »Bodrog« povodom ovoga blagdana organizira i prigodan kulturno-umjetnički program.

Ove godine je u subotu 12. listopada u dvorani OŠ »22. oktobar« priređen prigodan

program u kojemu su, osim domaćina, nastupili i mnogobrojni gosti. Uz interesantnu scenografiju i konferansu Anite Đipanov, svoje su tradicionalne pjesme i igre predstavili KUDH »Bodrog«—dječja skupina i odrasli, te KUD »Vesela Šokadija« iz Gundinaca, KUD »Šokačka grana« iz Osijeka iz Republike Hrvatske, HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, kao i UG »Tragovi Šokaca« iz Bača.

MOLITVA

O ovom vidu proslave Zavitnog dana predsjednik KUDH-a »Bodrog« *Željko Šeremešić* je u pozdravnom govoru rekao: »Mi danas slavimo ne samo Gospu, već i

naše stare i našu tradiciju. Mi slavimo naš identitet. Ovaj naš skup nije samo zahvala za milost, već i univerzalna molitva. Za opstojnost, hrabrost, ustrajnost, ljubav, jakost i vjeru. Molitva za razumijevanje i poštovanje naše tradicije, jer ona je sastavni i neraskidivi dio našeg identiteta.«

Sutradan, na svečanoj misi uz nazočnost brojnih gostiju, odana je čast i zahvalnost Majci Mariji. Vjernici iz Monoštora s gostima iz drugih mjesta okupili su se u zahvalnosti za sve što je Gospa uradila za njih u dalekoj prošlosti, tako i danas moleći za svoje tegobe i svoje bližnje.

Z. Mitić

mjestu, u poduzeću, politici, kulturi, zdravstvu, obrazovanju, svagdje se mora davati i to s ljubavlju, nesebično i potpuno. Tako ćemo živjeti po Isusovom nauku.

Goste i posjetitelje pozdravila je i *Vera Erl*, predsjednica Šokačke grane, zahvalila se na sudjelovanju i brojnim slasticama. Grana već godinama okuplja i mlade i stare, djecu iz vrtića i osnovnih škola, srodne udruge i predstavnike manjinskih udruga, a dolazili su ovdje i prijatelji iz Subotice i Sombora, Mohača i Pečuha.

S. Žebić

BERBA GROŽĐA U ŠIDSKOJ OPĆINI

Vinograd traži slugu, ne

U šidskoj općini, kao i u ostalim vinogradskim dijelovima Srbije, završena je berba grožđa. Berba je ove godine počela nešto ranije nego prethodne godine, zbog suše. Iako se očekuje manji prinos vinove loze, vinogradari iz ovog dijela Srijema ne sumnjaju u dobru kvalitetu vina. Najveća količina vinskog grožđa se prerađuje u vino. Ovisno o namjeni, grožđe se odvaja po sortama, ili samo po boji i čvrstini bobica. Kako navode stručnjaci, zrelost grožđa se može najtočnije utvrditi ako se periodično uzimaju probe za utvrđivanje količine šećera i kiseline. Grožđe se uglavnom bere po lijepom vremenu, kada je nestala rosa, a ukoliko je pala kiša treba sačekati 3-4 dana dok grožđe ne povрати prvobitnu količinu šećera.

VINARIJE

U šidskoj općini trenutačno rade tri vinarije: »Molovin«, PP »Erdevik« i Vinarija »Brestovački« iz Erdevika, koja je najmlađa po vremenu nastanka, ali je višestruko

nagrađivana za svoja vrhunska vina. Vlasnik te vinarije mladi *Bojan Brestovački* do sada je za samo tri godine postojanja vinarije osvojio zlatnu medalju na Međunarodnoj uskrš-

Bojan Brestovački

njoj smotri vina 2011. godine za chardonay, kao i diplomu Sauvignon, a na 80. poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu shardonay »Bahus« nagrađen je zlatnom medaljom za kvalitetu:

»Za tri godine uradili smo dosta, podigli vinariju kapaciteta od 1000-1500 litara vina, a trudimo se proizvoditi isključivo vrhunska bijela chardonay »Bahus« i sauvignon blanc

»Dionis«, a od crvenih vina »Oziris«. Što se tiče ovogodišnjeg roda grožđa, mogu reći kako je godina prosječna. Rod je nešto lošiji, ali kvaliteta grožđa je bolja, tako da očekujemo dobro i kvalitetno vino. Što se tiče isplativosti proizvodnje vina, u dosadašnjem radu imali smo velika ulaganja i kredite, kao i obveze prema državi. Isplativost se sigurno može očekivati, ali tek nakon deset godina rada, sada je suviše rano govoriti o tome«, ističe Bojan Brestovački.

Politika kuće je da samo kvaliteta može uspjeti, a to se sigurno može postići s obzirom da su erdevički vinogradi na padinama Fruške gore, na desnoj obali jezera Moharač, gdje su ruže vjetrova idealne za razvoj vinograda.

NA PADINAMA FRUŠKE GORE

Najveći broj privatnih vinograda u šidskoj općini nalazi se pokraj Erdevika, u Bikić Dolu, Berkasovu, Gibarcu i Sotu.

Obitelj Šafarik iz Sota posjeduje vinograd punih četrdeset godina. Kako nam je rekao domaćin *Josip Šafarik*, na posjedu od jednog jutra nekada su imali 3600 čokota vinove loze. Danas imaju oko 2000 čokota i, kako kaže, veliki je to posao za njega, jer osim vinograda obrađuje i zemljište, a ima i veliki broj stoke, a sve to iziskuje puno vremena i truda:

»Nekada je od vinograda bilo više koristi nego danas. Radile su državne tvrtke i otkupne postaje u njima. Mi

Nekad je svaka kuća imala vinograd

U Sotu je nekada skoro svaka kuća imala vinograd i svi su pravili vino, što za svoje potrebe, što za prodaju. Za sotske se vinograde priča kako u njima rodi najkvalitetnije grožđe, jer na okolnim brdima, gdje se uglavnom sadi vinova loza, tijekom cijelog dana sija sunce što pogoduje dobrom i kvalitetnom grožđu. Vinograd iziskuje puno rada i truda tijekom cijele godine, ali za one koji vole vino to ne predstavlja veliki problem.

gospodara

Najveći broj privatnih vinograda u šidskoj općini nalazi se pokraj Erdevika, u Bikić Dolu, Berkasovu, Gibarcu i Sotu
* Nekada je od vinograda bilo više koristi nego danas. Radile su državne tvrtke i otkupne postaje u njima

Josip Šafarik

Nekada su stariji ljudi pugarili, provodili u vinogradu po cijeli dan i noć i čuvali svoje grožđe. Uglavnom su se nekada sadile sorte mađaruše, plemenke, otela i rizling, koje su, kako tvrdi Josip, bile otpornije na bolesti nego danas kada su mnogo više osjetljivije. Vино se muljalo ručno i čuvalo se u drvenim bačvama što je mnogo zdravije nego danas kada se ono skladišti u prokronskim posudama.

BERBA

A berba grožđa prilika je i za druženje i okupljanje rodbine i prijatelja, kada svi skupa u ranim jutarnjim satima traktorom krenu u vinograd. Tako je ove godine bilo i kod Šafarikovih. Oko petnaestak ljudi okupilo se pomoći u berbi i za samo nekoliko sati posao je bio gotov:

»Po mom mišljenju godina je dobra. S obzirom da je bilo suho vrijeme nismo često ni prskali vinograd i zadovoljan sam rodom. Imao sam dva kilograma po čokotu, mada nekada može biti i po 3-4 kilograma, sve ovisi koliko je luca.

Od kilograma grožđa dobije se 7 dl vina, ovisno o tome koliko se otoči. Ja sam otočio 300 litara, jer uskoro počinje berba kukuruza, svinjokolja, kada se vino uglavnom i pije. U mojoj se kući vino uglavnom popije, a od prošle godine ostalo mi je svega 20-ak litara«, kaže Jole.

Što se tiče recepta, domaćin nam je rekao kako za domaće vino nema pravog recepta: obereš grožđe, izmuljaš i otočiš, zatim ostaviš u bure i

sačekaš da fermentira. A berba je tog dana kod Šafarikovih protekla u lijepom druženju i razgovoru, a poslije rada u bogatom ručku i nezaobilaznim domaćim kolačima. Poslije ovog posla, nakon malo odmora, vinogradare očekuju novi poslovi u vinogradima, orezivanje vezivanje luca i zagrtanje, kako bi rod i iduće godine bio kvalitetan i dobar.

S. Darabašić

smo nekada nosili grožđe u Ilok i Erdevik, gdje se otkupljivalo grožđe po vrlo dobroj cijeni. Za kilogram grožđa dobivali smo 7 dl vina, dok danas nemamo kome prodati grožđe i uglavnom ga gajimo za vlastite potrebe, za proizvodnju vina«, ističe Josip Šafarik iz Sota.

I kako nam tijekom razgovora navodi, vinograd traži slugu, a ne gospodara, jer u njemu moraš tijekom cijele godine raditi, od rezidbe loze, okopavanja, freziranja, špartanja, do prskanja. Skupa s ocem, još dok je bio dijete, zasadio je vinovu lozu i od tada obrađuje vinograd.

Agro fair u Monoštoru

U Bačkom Monoštoru se 19. listopada u Domu kulture održava drugi po redu Sajam torti, kolača i poljoprivrednih proizvoda – Agro fair.

Izlagачi na ovome sajmu su prvenstveno žene, kako individualno – domaćice, tako i predstavnice udruga žena, zatim poljoprivredni proizvođači, seoska gazdinstva, obiteljske tvrtke, mali poduzetnici. Žene i svi izlagачi predstaviti će svoje proizvode: torte, kolače, zimnicu – pekmeze, džemove, kompote, salate, turšiju, domaće sokove, začinsku papriku, suhomesnate proizvode, sireve...

Satnica sajma:

- 10 h Otvaranje sajma uz nastup KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora i izložbu slika Stipana Kovača
- 11 h Završna edukacija »Mašta bašta« u saradnji s PSS Sombor
- 14,30 h Dodjela nagrada najistaknutijim izlagачima
- 15,30 h Predstava »Tripud Bog pomaže« u izvođenju HBKUD-a »Lemeš« iz Svetozara Miletića

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Vladavina posljednjeg »velikog« kralja Matijaša Korvina

Piše: dr. Zsombor Szabó

Mlađi je sin *Jánosa Hunyadija*, kao kralj *Matija I. (I. Mátyás)*, vladao preko trideset godina i kad je umro imao je tek 47 godina. Ime Korvin dobio je po gavranu (latiski *corvinus*), kojeg još njegov otac imao u grbu. Ženio se tri puta, ali nikako nije uspio dobiti zakonita nasljednika. Svi povjesničari mu priznaju da je bio humanist i vladar širokih pogleda na život, vrstan organizator, dobar vojskovođa i vrlo obrazovan čovjek. U kraljevini je davao prednost samo sposobnim i stručnim podanicima. Podupirao je razvoj kulture, prosvjete, znanosti, umjetnosti i pjesništva. Osnovao je sveučilište u Požunu (mađ. Pozsony, danas Bratislava, glavni grad Slovačke). Povjesničari se i danas spore uglavnom oko njegovih ratova u Zapadnoj Europi. Neki smatraju kako je »velika šteta što kralj

Matijaš svoje umijeće i snagu nije upotrijebio za obranu Hrvatske i Bosne od Turaka, već se upleo u nekorisne sukobe s češkim kraljem i carem Svetoga Rimskog Carstva.«¹ Upravo ovi autori smatraju kako se »u Hrvatskoj vladavina Matijaša Korvina nije osjećala, jer su u njoj samostalno upravljali velikaši, slavonski ban *Ivan Vitovac* i *Nikola*

Iločki. Na svojim posjedima južno od Gvozda suvereno vladaju *Frankopani*, koji se često međusobno sukobljavaju. U to se vrijeme u hrvatske prilike upleću i bosanski velikaši – kralj *Stjepan Tomaš* i herceg *Stjepan Vukčić Kosača*, te Venecija.«² Turska opasnost je bila pred vratima, a međusobni sukobi velikaša nisu prestajali. Južnoslavenski narodi (kao i Mađari) od povijesti baš nisu

unutarnji mir u kraljevstvu. Vjerojatno je iz ovih razloga Matijaš ušao i u narodne priče, u kojima je slovio kao pravedni. U Slavoniji su govorili: »Dok kralj Matija spava, dotle nema pravednosti na zemlji.« U mađarskom se narodu pak kaže: »Umro je kralj Mačaš i pravda je nestala.« U pričama, on obilazi kraljevstvo maskiran u običnog seljaka i kažnjava lokalne feudalce koji ne poštuju kraljevske (ali i općeljudske) zakone. Uočio je i slabosti plemićke vojske i stvorio

jer u ratovima s Turcima na Balkanu, gdje nisu postojali bogati gradovi, ovakvu »primamljivu ekstra zaradu« plaćenici nisu mogli ostvariti.

KRUNIDBA MATIJAŠA KRUNOM SVETOG STJEPANA

Nakon što je dokinuo skrbništvo svog ujaka (Szilágyi Mihály), ovaj se skupa s palatinom Ladislavom Gorjanskim (Garai László) i Nikolom Iločkim pobunio protiv kralja. Matijaš Korvin je slomio pobunu, Gorjanski

je poginuo, Iločki se pokorio (kasnije mu se to isplatilo), a svog ujaka je zatočio u dvorcu Világos. U međuvremenu urotnici su izabrali cara Fridricha III. za hrvatsko-ugarskog kralja. Matijaš je bio primoran zaratiti s njim i poslije dvije godine rata sklopljen je tzv. Bečki mir. Njime je dogovoreno da ugarski kralj otkupi svetu krunu za 80.000 zlatnih forinti, kojom je

Matijaš okrunjen (po drugi put) za hrvatsko-ugarskog kralja 29. ožujka 1466. godine u Stolnom Biogradu (Székesfehérvár). Bečkim je mirom i dogovoreno da će, ako Matijaš umre bez muškog nasljednika, Fridrichov sin Maksimilijan naslijediti hrvatsko-ugarsko prijestolje. Ova klauzula je postala pravni temelj na koji su se Habsburgovci pozivali opravdavajući svoje pravo na ugarsku krunu.

Crna armada u »akciji«

puno naučili. Mnoge pararele bi se mogle povući sa zbivanjima posljednjih dvadesetak godina, ali to nije prvenstveni zadatak ovog feljtona.

PRAVEDNI KRALJ MATIJAŠ KORVIN

Kralj Matijaš Korvin je na vlast stupio kada je kraljevska moć znatno oslabila, ali je snažnom rukom pokorio neposlušne feudalce i vratio

snažnu plaćeničku vojsku od oko deset tisuća vojnika, u narodu nazvanu »crna armada (mađ. feketek sereg)«. U uzdržavanju plaćeničke vojske (slično kao i turski janičari) bitna je bila plaća, ali i ratni plijen. Prilikom zauzimanja jednog grada, plaćenici su dobili pravo opće jednodnevne (od zore do pomračenja) pljačke. Zato neki povjesničari smatraju kako su njegovi ratovi u bogatoj Austriji i Češkoj imali i ovu dimenziju,

¹ Franko Mirošević, Franjo Šanjek, Anđelko Mijatović: Povijest za drugi razred gimnazije. Školska knjiga, Zagreb, 1999. str. 176.

² Ibid. Str. 174-5.

»Cro Art« na koloniji u Belom Manastiru

BELI MANASTIR – Četvero slikara HLU »Cro Art« iz Subotice sudjelovalo je na likovnoj koloniji »Umjetnost i sport – ruku pod ruku« koja je prošle subote održana u Belom Manastiru, u povodu Dana grada. Kolonija je održana u lovačkom domu »Vidra« u mjestu Luč nedaleko od Belog Manastira. Na koloniji je sudjelovalo ukupno 12 slikara, a uz Subotičane, stvarali su i umjetnici iz Belog Manastira, Belišća i Donjeg Miholjca.

Jesenski kolorit šumovitog ambijenta i priobalja rijeke Karašice bili su inspirativni za sudionike kolonije. Nastala djela uručena su pobjednicima međunarodnog turnira u streljaštvu »Sv. Martin« koji je održan u sklopu proslave Dana grada.

Likovnu koloniju »Umjetnost i sport – ruku pod ruku« organizirali su Streljačka udruga »Mars« i Likovna udruga »Baranja Art« iz Belog Manastira.

Splitski đir u Savamali

BEOGRAD – Festival posvećen suvremenoj splitskoj kulturi – »Splitski đir u Savamali« održava se od 16. do 20. listopada u prostoru Mikser Housea u Beogradu. Tijekom pet festivalskih dana posjetitelji su u prigodi isprobati autentičnu dalmatinsku kuhinju, sudjelovati u kulinarским i radionicama posvećenim vinu, te upoznati kulturnu scenu Splita kroz izložbe, performanse, filmske projekcije, predavanja, diskusije i koncerte. Festival »Splitski đir u Savamali« rezultat je dugogodišnjeg partnerstva između splitske organizacije »Super dan« i beogradskog »Miksera«.

»Dani Balinta Vujkova« - program za danas i sutra

SUBOTICA – Programom »Narodna književnost u školi«, jučer su u Subotici počeli XII. dani Balinta Vujkova. U okviru manifestacije, večeras (petak, 18. listopada) u čitaonici Gradske knjižnice u 19 sati bit će predstavljena knjiga »Panonizam hrvatskog pjesništva« *Gorana Rema* i *Sanje Jukić*.

Sutra (subota, 19. listopada) na sceni Jadran bit će priređena multi-medijalna večer. Tom prigodom bit će uručene nagrade »Balint Vujkov – Dida«, »Emerik Pavić« i »Tomo Vereš«, te će biti izvedena predstava »Svijest« *Antuna Karagića* u izvedbi Hrvatskog kazališta iz Pečuha.

Početak je u 19,30 sati.

»Dane Balinta Vujkova« prati i stručni skup koji se održava danas i sutra u Gradskoj knjižnici. Sudjeluje dvadesetak sudionika, a glavne teme su »Književnost, jezik i kulturna povijest bačkih Hrvata« (100. obljetnice rođenja *Alekse Kokića*, *Joze Pašića* i *Antuna Karagića*), »Balint Vujkov i usmena književnost« te »Književnost Hrvata u ugarskom Podunavlju do 1918. godine«.

Spomendan princa Eugena Savojskog

PETROVARADIN – Proslava Spomendana 350. obljetnice rođenja princa Eugena Savojskog (1663.-2013.), pod nazivom »Kraljevstvo iznad svega«, bit će održana u nedjelju, 20. listopada, u Biskupijskom svetištu Gospe Tekijske u Petrovaradinu.

Obilježavanje 350. obljetnice rođenja princa Eugena Savojskog, kršćanskog vojskovođe čije su zasluge u znamenitoj bitci kod Petrovaradina 1716. godine presudno utjecale na nastanak tekijškog svetišta, održava se pod pokroviteljstvom Srijemske biskupije, Grada Novog Sada i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Proslava počinje u 16 sati polaganjem vijenca na spomenik princu Eugenu na brdu Vezirac, nastavlja se u 17 sati pontifikalnim liturgijskim slavljem u crkvi Gospe Tekijske, gdje će biti i svečana akademija s početkom u 18 sati.

Treći broj »Hrvatskih novina«

SUBOTICA – Treći broj mjesečnika za kulturu, povijest, znanost i društvo »Hrvatske novine« dostupan je na internet-skoj stranici: <http://hnl.org.rs/broj3/hrvatske3.html> Hrvatske novine su dio povijesti ovdašnjih Hrvata i njihovim obnavljanjem dokazujemo postojanost hrvatskog življa na ovim prostorima. Svi zajedno trebamo pridonijeti povijesnom pamćenju i zajedništvu svih građana hrvatske nacionalnosti, neovisno o političkom i vjerskom opredjeljenju«, stoji u priopćenju Zlatka Ifkovića, predsjednika udruge »Hrvatska nezavisna lista«, koji je ujedno i pozvao sve zainteresirane da svoje prijedloge i sugestije, vezane uz mjesečnik, pošalju na e-mail adresu: hrvatskenovine.su@gmail.com

Natječaj za zbornik pjesama »Rešetarački susret pjesnika«

REŠETARI – Rešetarački susret pjesnika objavljuje natječaj za XVII. zbornik pjesama hrvatskih pjesnika koji žive u iseljenuštvu. Svaki pjesnik sudjeluje s trima pjesmama. Pjesme trebaju biti pisane standardnim hrvatskim književnim jezikom ili dijalektom hrvatskoga jezika kojim se govori u kraju gdje živi pjesnik. Pjesme treba pisati na računalu i najkasnije do 1. siječnja 2014. godine dostaviti na e-mail adresu, ili na CD-u, ili pisaćim strojem tipkano na papiru A 4 formata (jedna pjesma - jedna stranica). Radovi prispjeli na natječaj neće biti vraćeni. Uz pjesme svaki autor treba poslati svoj kratki životopis – do šest rečenica (datum rođenja, adresa stanovanja, stručna sprema i posao koji sada radi, gdje i kada su objavljeni radovi).

Radove slati na adresu: KLD »Rešetari«, Vladimira Nazora 30, 35403 Rešetari, Hrvatska.

Zbornik odabranih radova bit će predstavljen na XVII. rešetaračkom susretu pjesnika 13. i 14. rujna 2014. godine.

Kontakt podaci: faks broj: 00385(0)35/333-111, telefon: 00385(0)98/16-75-765, Ivan De Villa.

AKTIVNOSTI ZHB »TIN UJEVIĆ« IZ BEOGRADA

Počelo snimanje filma o Iliji Okrugiću Srijemcu

Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević« počela je prošloga tjedna sa snimanjem dokumentarno-igranog serijala »Znameniti Hrvati Vojvodine i Srbije«. Riječ je o nekoliko 50-minutnih epizoda u kojima se planira pojedinačno obraditi i prikazati znamenite Hrvate koji su živjeli na teritoriju Srbije i tu stvarali svoja najbolja djela. Prvi film posvećen je književniku, skladatelju, humanistu, panslavistu, župniku Petrovaradina i Tekija, *Iliji Okrugiću-Srijemcu*.

NA SETU

»Snimanje je počelo prošlog četvrtka, a dosad smo snimali na objektima u Zemunu, Petrovaradinu, Srijemskim Karlovcima i Tekijama. Preostala su nam još snimanja u Iloku i Đakovu«, kaže redatelj i koscenarist filma, ujedno i predsjednik ZHB »Tin Ujević« *Stipe Ercegović*. »Na radu oko scenarija puno mi je pomogla književnica *Jasna Melvinger*, najbolja poznavateljica Okrugićeva djela. U filmu igraju *Aleksandar Alač*, *Slobodan Ćustić*, *Aljoša Vučković*, *Ivana Gudelj*, *Igor Pervić*, *Gordana Dimić*, *Saša Matić*, a pojavljuju se folk-plesači i tamburaši HKD-a 'Šid' iz Šida te zbor HKPD-a 'Jelačić' iz Petrovaradina«.

Iako su, po riječima našeg sugovornika, financijska sredstva veliki problem za reali-

zaciju serijala, glavna tema sljedećeg filma trebao bi biti *Josip Pančić*, prirodnjak, botaničar, jedan od osnivača i prvi predsjednik Srpske kraljevske akademije nauka i umetnosti. Povod je i to što se iduće godine obilježava 200. godina od Pančićeva rođenja. Također, u planu su i filmovi o književnicima *A. G. Matošu* i *Tinu Ujeviću*, te glasovitom partizanu *Stipanu Filipoviću*.

PROSTORIJE

ZHB »Tin Ujević« je nedavno dobila prostorije od Općine Stari grad. Nove prostorije nalaze se u ulici Zagrebačka 9/III.

»Prostorije smo, zapravo, unajmili po nešto nižoj zakupnini, ali veličina tog prostora, 33 četvorna metra, ne zadovoljava naše potrebe. Stoga i dalje radimo na konačnom rješenju, tj. da dobijemo prostor koji će osim ureda biti i klub s čitaonicom gdje bi

Dogovor pred snimanje: Aljoša Vučković, Ivana Gudelj i Stipe Ercegović

se okupljali članovi i gdje bi se igrao šah, karte, domine«, kaže Ercegović.

On podsjeća kako Zajednica Hrvata Beograda pridonosi sve učestalijoj kulturnoj razmjeni između Beograda i Splita, odnosno Dalmacije.

»Posljednja u nizu suradnji bila je prezentacija fotografija i projekcija filma o starom Splitu u restoranu 'Šumatovac' krajem lipnja. Tada su gostovali ravnateljica splitske podružnice Hrvatske

matice iseljenika *Branka Bezić* i kustos Muzeja grada Splita *Goran Borčić*. Do kraja godine, planiramo organizirati večer posvećenu splitskom skladatelju *Ivi Tijardoviću*, kao i ponovno gostovanje veterana 'Hajduka'. Smatramo da ovakvi događaji značajno pridonose zbližavanju i prevladavanju nesporazuma nastalih kao posljedica ratnih zbivanja na ovim prostorima«, kaže Stipe Ercegović.

D. B. P.

U snimanju scena na Tekijama sudjelovali su i članovi HKD-a »Šid«

18. listopada 2013.

KONCERT DALMATINSKE GLAZBE U NOVOM SADU

Maestralni nastup »MAESTRALA«

HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina nizom manifestacija obilježava 10. obljetnicu djelovanja, ne zapostavljajući ni kulturnu razmjenu, napose s matičnom državom iz koje je proteklog vikenda u Petrovaradin došla glazbena grupa »Maestrali« iz Kaštel Staroga kraj Splita.

Do uspostavljanja kontakata i suradnje došlo je posredovanjem Novosađanke *Radmile Maksimović* čija je pjesma »Terapija smija«, u glazbenoj obradi i aranžmanu »Maestrala«, postala himnom ovogodišnjeg Karnevalfesta u Kaštel Starome.

Grupa je osnovana 1968. godine i u prvo vrijeme održavala je zabavno-plesne večeri na terasama hotela kašte-

lanske i trogirke rivijere. Duži niz godina pratila je pjevače amatere na tradicionalnoj manifestaciji »Glas Kaštela« koja se u posljednje vrijeme i održava u njihovoj organizaciji. S »Mestralima« su surađivali i brojni glazbenici koji se danas nalaze u samom vrhu hrvatske glazbene scene, a od prije nekoliko godina grupa se uspješno okušala i na polju vlastite autorske glazbe, skladajući pjesme karnevalskog tipa.

Na subotnjem koncertu »Maestrala«, uz mnoge poznate pjesme dalmatinskog žanra, čule su se i pjesme s karnevalskih festivala na kojima su ovi dalmatinski glazbenici nastupali, nerijetko osvaja-

jajući nagrade. Atmosfera u prepunoj dvorani amfiteatra Sportskog i poslovnog centra »Spens« u Novom Sadu tijekom više od dva sata koncertnog programa bila je euforična. Ritmično pljeskanje publike pratilo je izvedbu gotovo svake skladbe. Pjesme »Ružo moja crvena«, »Dalmatinac sam«, »Da nije ljubavi«, »Falile se Kaštelanke« i druge pokazale su da Petrovaradinci i Novosađani znaju ne samo starije, već i novije pjesme dalmatinskog melosa.

Vrhunac koncerta bio je kabaretski nastup »Maestrala« uz poznatu pjesmu »Nadalina« u kome su članovi grupe i glumili i pjevali, vjerno oponašajući stihove skladbe koju je pjevao osnivač i vođa ove glazbene grupe *Marin Terzija*.

Gostovanje i koncert grupe »Maestrali« realiziran je zaslugom članova HKPD-a »Jelačić«, Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje, kao i Ravnateljstva svetišta Gospe Tekijske.

P. Pifat

Kabaretska izvedba »Nadaline«

STRUČNOM KONFERENCIJOM OBILJEŽEN 123. ROĐENDAN GRADSKJE KNJIŽNICE U SUBOTICI

Dobri partnerski odnosi s kolegama iz Hrvatske

Gradska knjižnica u Subotici prošloga je petka, 11. listopada, proslavila svoj 123. rođendan. Središnji događaj proslave bila je stručna konferencija pod nazivom »Izravni i neizravni partnerski odnosi knjižnica – novi vidovi komunikacije s korisnicima«. Na skupu su, osim gostiju iz Beograda, Sombora, Segedina i Budimpešte, sudjelovali i gosti iz Hrvatske – knjižničarska savjetnica i koordinatorka odjela za djecu Knjižnice grada Zagreba *Hela Čičko*, ravnateljica

Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek *Dubravka Pađen-Farkaš* i magistar informatologije *Srđan Lukačević*, također iz Osijeka.

Otvarajući stručni skup, ravnatelj Gradske knjižnice *Dragan Rokvić* izrazio je zadovoljstvo zbog sudjelovanja gostiju iz susjednih zemalja, čiji su jezici u službenoj uporabi u Subotici i redovito se koriste u radu ustanove na čijem je čelu. »Gradska knjižnica je vrlo aktivna u kontinuiranom organiziranju

brojnih programa, a u budućnosti ćemo se truditi obogatiti naš knjižni fond još većim brojem novih naslova, te djelovati u smjeru knjižničarske standardizacije prema suvremenim sustavima«, rekao je ravnatelj Rokvić.

U kraćoj izjavi za naš tjednik, gošća iz Osijeka *Dubravka Pađen-Farkaš* ukazala je na značaj suvremenih tehnologija, posebice društvenih mreža, glede komuniciranja s korisnicima knjižničarskih usluga.

»Društvena mreža se pokazala izvrsnom stvari kroz koju možemo ostvariti non-stop servisiranje informacije online i komunicirati s našim korisnicima u realnom vremenu. Također imamo i puni uvid u sve ono što naše korisnike interesira i kakve su njihove želje i sugestije, a trenutačna brojka od više od 7.000 prijatelja na Facebook društvenoj mreži svakako potvrđuje značaj ove tehnološke inovacije«, kaže Pađen.

D. P.

SUSRET DRUŠTAVA »MATIJA GUBEC« OVE GODINE ODRŽAN U ILAČI

Zajedništvo u pjesmi i plesu

HKPD »Matija Gubec« iz Rume predstavilo se s tamburašima i pjesmama iz Srijema, dok su se Tavankučani predstavili s bunjevačkim plesovima

Jedanaesti susreti kulturno-umjetničkih društava koja nose ime čuvenog vođe seljačke bune *Matije Gupca* održani su ove godine u Ilači. Kao i ranijih godina, i

je započeo susretom predstavnika KUD-ova s načelnikom općine Tovarnik *Ivanom Soldom*, na kojem je među ostalim dogovoreno da organizator budućeg susreta bude

HKPD »Matija Gubec« iz Rume predstavio se sa svojim tamburašima i pjesmama iz Srijema, dok su se Tavankučani predstavili s bunjevačkim plesovima. KUD »Matija Gubec« iz Ilače po drugi put je organizator ove manifestacije. Kao i svugdje, u današnje vrijeme najveći problem bile su finan-

Ilaču. Ponosni smo i zadovoljni i velikim odazivom gledatelja za koje je, nažalost, Hrvatski dom bio premali da bi ih sve primio. Posebno smo zadovoljni što su se ovogodišnji susreti održali u Ilači, jer se to poklopilo s proslavom devedesete obljetnice postojanja KUD-a u Ilači«, rekla je Anica Vulić,

Ruma

ovoga puta okupili su se predstavnici društava iz: Ilače, Sotina, Donjeg Miholjca, Slavonskog Kobaša, Zagreba, Gornje Stubice, Bakovića kod Fojnice u BiH, te Tavankuta i Rume.

Ovogodišnji susreti održani su u subotu, 12. listopada, u prepunoj zgradi Hrvatskog doma u Ilači, gdje je priređen bogat kulturno-umjetnički program u izvedbi članova okupljenih udruga. Program

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Za sve sudionike domaćini su osigurali vožnju konjskim zapregama da bi nakon toga bio organiziran i mimohod do poznatog svetišta svete Gospe Ilačke, svake godine stecišta brojnih hodočasnika iz cijele Hrvatske, gdje je sve goste pozdravio župnik ilački, da bi potom bila održana i sveta misa u lokalnoj župnoj crkvi svetog Jakova apostola.

Tavankut

cije, ali uz pomoć pokrovitelja Općine Tovarnik i ostalih sponzora, uspjeli su i taj problem riješiti. »Možemo reći da smo vrlo zadovoljni i ponosni na organizaciju manifestacije. Naročito smo zadovoljni jer su nam se sva društva odazvala i došla u

tajnica KUD-a »Matija Gubec« u Ilači.

Po završetku programa za sve sudionike organizirana je večera u vili »Tovarnik« u Tovarniku, gdje je druženje uz tamburu i ples potrajalo do duboko u noć.

N. J./I. D.

IDUĆEG TJEDNA U HRVATSKOM DOMU

Smotra amaterskih dramskih društava u Somboru

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora bit će u idući petak i subotu, 25. i 26. listopada, domaćin IV. Međunarodne smotre amaterskih dramskih društava. Prvog dana

na nastupit će dramska sekcija HBKUD »Lemeš« s komedijom »Tri put Bog pomaže« i domaćini koji će premijerno izvesti komediju »Apartman«. Drugog dana gosti iz Belog Manastira izvest će

također komediju »Put po svijetu«, a gosti iz Slavonskog Broda dramu »Tragičar«. Predstave će biti igrane na sceni Hrvatskog doma, a početak je u 19 sati.

Z. V.

KATARINA ČELIKOVIĆ, »BIBLIOGRAFIJA NARODNIH PRIPOVJEDAKA I DJELA BALINTA VUJKOVA«, ZKVH, 2013.

Kruna na spomenik riječi

Objavlivanjem »Bibliografije narodnih pripovjedača i djela Balinta Vujkova« (u izdanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata) Katarina je Čeliković napravila krunu, ne samo sveukupnih posthumnih istraživanja o najvećem hrvatskom sakupljaču narodnoga blaga nego i onoga čime se za njegova života nitko ozbiljnije nije bavio. Sada, recimo – a što i sama autorica »Bibliografije« ističe u pogovoru – s prilično velikom pouzdanošću možemo reći kako je *Balintu Vujkovu* u različitim knjigama, časopisima ili publikacijama objavljeno 1349 pripovjedača koje čine temelj njegovog stvaralačkog opusa. Na taj je način Katarina Čeliković presjekla nagađanja o istoj brojci, koja su se do momenta objavljivanja »Bibliografije« redovito kretala od 1.500 do 2.000 jedinica istoga književnog žanra. Istina, podatak da se 819 naslova u pisanim publikacijama ponavlja samo govori u prilog tvrdnji s početka teksta: nitko se do sada, kao Katarina Čeliković, nije upustio u ovakvu vrstu istraživanja rada Balinta Vujkova.

VAŽNI PODACI

Sretna okolnost za sve koji se (i) dalje budu bavili Vujkovljevim djelom je i ta što za ovakav pothvat u ovom trenutku nema bolje osobe, jer je u svoje profesionalno znanje Katarina Čeliković utkala ljubav i entuzijazam kakvu je imao i onaj kome je svoje posljednje djelo posvetila. Popis djela po abecednom redu, uz navođenje gdje je i kada objavljeno, i uz podatke o kazivačima (kada je god to zabilježeno) čitatelju »Bibliografije« ne samo da do savršene jednostavnosti olakšava »put zanimacije« nego daje i dragocjene dokumentarističke informacije o pravcima i vrstama Vujkovljeva djela za života, kao i onoga što su njegovi sljedbenici

Sretna okolnost za sve koji se (i) dalje budu bavili Vujkovljevim djelom je i ta što za ovakav pothvat u ovom trenutku nema bolje osobe, jer je u svoje profesionalno znanje Katarina Čeliković utkala ljubav i entuzijazam kakvu je imao i onaj kome je svoje djelo posvetila

nastavili. Stoga su za buduće istraživače jednako važni podaci o Vujkovljevom autorskom radu (pjesme, bajke, kazališni komadi ili drame), kao i oni za koje za života vjerojatno nije ni pretpostavljao da će biti u spoju s njegovim imenom (u formi zvučne i filmske građe).

»Bibliografija« Katarine Čeliković živi je i dokaz nenadomjestive uloge tiskanih izdanja u odnosu na sve prisutnije »internetsko obrazovanje«. Jer, koliko god jednostavnije bilo »uguglati« ime

Balinta Vujkova i pronaći (za potpisnika ovoga teksta) iznenađujući podatak da su mu 1968. pripovijetke objavljene i na njemačkom pod naslovom »Wie der junge Hirt die Königstochter überlistete« s podnaslovom »Ein kroatisches Märchen« i sa živopisnom ilustracijom *Vilka Glihe Selana* (koja se trenutačno prodaje po online cijeni od 3,22 eura) podaci na internetu tek su t(r)agovi nečijeg ranijeg rada, često objavljenih u tiskanoj formi, ali i onih koji nerijetko navode na krivi put kao posljedica površnosti, neznanja ili namjernoga krivotvorenja činjenica.

PUTOKAZ U LITERaturi

Koliko je (bio) dug put do činjenica koje je u »Bibliografiji« podastrla pred čitatelja zna samo njezina autorica. Iako nikada nisu imali jednaku kalkulativnu cijenu kao stvaranje autorskih djela, dani i noći provedeni u skupljanju podataka o nekome ili nečemu nerijetko su vredniji od same, parcijalne ili ukupne, kvalitete djela onoga kome su posvećene. Na sreću svih ljubitelja izvorne ljepote dijalektalnoga izričaja diljem hrvatskog autohtonog iseljništva (osim imena, autorica navodi i toponime iz kojih su djela zapisana), slučaj s »Bibliografijom« Balinta Vujkova jednostavno nije takav. On je samo prirodan nastavak zanesenosti Katarine Čeliković veličinom djela

Balinta Vujkova, koju je i institucionalizirala utemeljenjem »Dana Balinta Vujkova« 2002. Konačno, najbolji opis onoga što je (u)radila objavljivanjem »Bibliografije« dala je autorica sama, navodeći u uvodu riječi koje je *Slavko Peleh* 1978. objavio u »Bibliografiji enigmatike«: »One su u literaturi ono što su putokazi na cestama, uvijek omogućavaju da se ide pravim i najkraćim putem«.

Zlatko Romić

Početak akademske godine

U crkvi svetog Jurja Mučenika 12. listopada u Petrovaradinu srijemski je biskup mons. *Duro Gašparović* u zajedništvu s preč. *Robertom Erhardom*, župnikom župe Imena Marijina i dekanom novosadskog dekanata, petrovaradinskim župnicima preč. *Markom Lošom*, župnikom u župi svetog Roka Hodočasnika, i župnim upraviteljem župe svetog Jurja Mučenika, te vlč. *Stjepanom Barišićem*, župnikom u župi Uzvišenja svetoga križa i upraviteljem Biskupijskog svetišta Gospe Tekijske, slavio svetu misu »Zaziva Duha Svetoga« za blagoslovljen početak nove školske/akademske godine 2013./2014. U svečanom misnom slavlju sudjelovali su studenti i srednjoškolci, kao i profesori, nastavnici i katehete koji djeluju na sveučilištima, fakultetima i u osnovnim i srednjim školama u Novom Sadu i šire, kao i mladi djelatnici-radnici u pojedinim poduzećima. Bila je to prigoda da svi oni koji su uključeni u odgoj mladih, kako na svjetovnom tako i na duhovnom području, zajedno mole

od Gospodina darove Duha Svetoga kako bi mogli odgovoriti zahtjevnom poslanju: vjerom, kršćanskim životom i društvenim zalaganjem svjedočiti Uskrsloga prema svojem pozivu i poslanju, uz pomoć znanja i razuma, znanosti, umjetnosti i društveno-socijalnog rada.

Marijan Vukov

Međunarodni simpozij crkvenih pravnika

Sedmi međunarodni simpozij crkvenih pravnika s temom »Zaručništvo i priprava za ženidbu«, održan 11. i 12. listopada u Subotici, okupio je

crkvene pravnike iz Hrvatske, Bosne i Hrvatske, Slovenije i Srbije. Pod sponzorstvom Hrvatske biskupske konferencije simpozij je organiziralo Hrvatsko kanonističko društvo, a u suorganizaciji sudjelovali su Subotička biskupija i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Simpoziju su nazočili: mons. *Ivan Pénszes*, biskup subotički, mons. *Mato Uzinić*, biskup dubrovački, mons. *Tomo Vukšić*, vojni ordinarij u Bosni i Hercegovini, mons. *László Német*,

biskup zrenjaninski, te mons. *Đura Džudžar*, apostolski egzarh za grkokatolike u Srbiji.

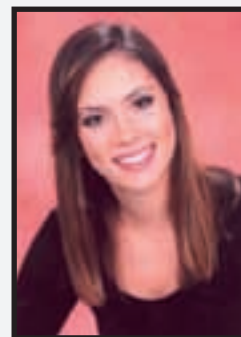
U ime organizatora nazočne je pozdravio dr. *Josip Šalković*, predsjednik Hrvatskog kanonističkog društva. Uvodeći u rad znanstvena skupa crkvenih pravnika, od kojih najveći dio vrši povjerenu službu na sudu, istaknuo je da su službenici suda pozvani moliti za dar mudrosti i stručno se usavršavati kako bi objektivno procjenjivali činjenice i dokaze koji se odnose na život u sekulariziranom mentalitetu, koji nudi suživot kao pripremu ili čak kao zamjenu za brak, koji odbacuje bogatstvo ženidbe, dobra i vrijednosti koje iz nje proizlaze. Ovogodišnjom temom, kazao je dr. Šalković, želi se ponovno osvijetliti blagodat pomalo napuštenog pravnog instituta zaruka te zaručništva, kao vrijeme rasta, odgovornosti i milosti.

Biblijsko predavanje

U prostorijama pastoralnog centra »Augustinianum« organizira se biblijsko predavanje, drugo po redu, koje će biti održano u ponedjeljak 28. listopada. Voditelj ove škole je doc. dr. *Ivica Čatić*, profesor Svetog pisma na KBF u Đakovu. Početak je u 19 sati.

IN MEMORIAM

VALENTINA KUJUNDŽIĆ

5. 8. 1992. - 23. 10. 2011.

Anđele naš, tvoj lik i tvoja djela su naša zvijezda vodilja koje nas vode kroz život. Svi naši uspjesi posvećeni su tebi. A kad nam je u životu teško, kada smo nesigurni, kada nas sustignu životne teškoće, sjetimo se tebe. Ti si naš Anđeo čuvar, a to ne može imati svatko. Sveta misa održat će se u crkvi Isusova uskrsnuća 20. listopada 2013. godine u 9 i 30 sati.

Hvala svima koji je se sjećaju i posjećuju njen vječni dom.

Tata Tomica, mama Sandra, braća Dario i Mateo i sestra Kristina

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Čitajući Sveto pismo nailazimo na mnoge upute kako se u različitim situacijama postaviti, kako urediti svoj odnos s Bogom i čovjekom. Posebno jasne upute koje rasvjetljuju mnoge naše životne situacije nalazimo u Isusovim riječima i brojnim njegovim prispodobama. Tako nas on prispodobom o upornoj udovici i nepravednom sucu poučava o molitvi (usp. Lk 18, 1-8).

USTRAJNA UDOVICA

Isus u svojoj prispodobi koristi sliku uporne udovice da bi nas potaknuo na ustrajnost i upornost u molitvi. Naime, udovica je dolazila nepravednom sucu i tražila da je obrani od njezina tužitelja. Iako je sudac odbijao odgovoriti na njezine zahtjeve, ona nije posustajala. Ostala je ustrajna i strpljiva u svojim zahtjevima. Upornost joj se na kraju isplatila. Ona nije smekšala srce nepravednog i bezosjećajnog suca, nego mu je postala dosadna te je on, da bi je se riješio, na kraju pozitivno odgovorio na njenu molbu. Isus ovdje nikako ne želi Boga prikazati kao nepravednog suca, nego poručuje da, kad i takav jedan bezosjećajan čovjek popusti

ustrajnim molbama »neće li onda Bog obraniti svoje izabrane koji dan i noć vape k njemu sve ako i odgađa stvar njihovu? Kažem vam, ustat će žurno na njihovu obranu« (Lk 18, 8). Ali, mi moramo biti poput ove ustrajne i uporne udovice.

Ustrajnost koju Isus traži odnosi se na molitvu. Mi često molimo neko vrijeme, pa kada nismo dobili što smo tražili odmahnem rukom i kažemo: »Nema smisla, Bog me i onako ne čuje.« A Isus poručuje da to nije tako. Problem mnogih neuslišanih molitava polazi od nas samih. Mi Boga uvjetujemo. Dajemo mu tjedan, mjesec, godinu. Mi određujemo vrijeme kada će nas on uslišiti, a kada se to ne dogodi onda ga optužujemo da nas je ostavio, da nas ne čuje i ne želi nam pomoći. Ali, čovjek je samo stvorenje koje ovisi o milosti i ljubavi svoga Stvoritelja, no, zaboravlja da kao takav ne može postavljati uvjete ni rokove onome koji ga neizmjereno nadvisuje. Bog traži ustrajnost. Da je udovica postavila vremenske rokove sucu i na kraju odustala ne bi nikada postigla ono što je tražila. Isus kaže da sudac »ne htjede zadugo« pomoći udovici. Ustrajna molitva ne poznaje vremenskih ograničenja, to je molitva do iznemoglosti, ako treba do posljednjeg daha. To je uporno zazivanje Boga čak i onda kada razum govori drugačije, kada iz ljudske perspektive izgleda da više nema smisla ni svrhe.

Ali, ta ustrajnost znači i konstantnost. Molitva mora pronaći svoje vrijeme u sva-

kom danu, bez obzira na obveze. Svaki dan posvetiti Bogu jedan dio od svojeg vremena. Nekada se to čini nemoguće, jer smo zatrpani s toliko obveza i poslova. Zato pred sebe treba staviti pitanje – zašto se uvijek u nedostatku vremena odrekнем molitve, a nikada nečeg drugog. Ustrajna molitva nije povremena. To je stalni vapaj na ustima molitelja i svakodnevna čežnja za susretom s Bogom u svojoj privatnosti.

MOLITVA JE ODRAZ VJERE

Svoju prispodobu Isus završava riječima: »Ali kada Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji« (Lk 18, 8). U prvi mah možemo pomisliti da je ovo pitanje nepovezano s prije izrečenom prispodobom. Ali, veza je i te kako velika. Jer, ustrajnost u molitvi zahtijeva veliku i čvrstu vjeru. Tko ne vjeruje brzo odustane jer mu se čini da nema smisla više moliti. No, tko vjeruje ustraje. Ustrajni molitelj može prolaziti kroz iskustvo Božje šutnje i Božje daljine. Ali, ako ima vjere, unatoč tom iskustvu tame, on će i dalje tražiti Boga i moliti,

poput sv. Male Terezije, sv. Ivana od Križa, ili bl. Majke Terezije. Osjećaj Božje udaljenosti otvara nam prostor da pokažemo svoju vjeru. Kroz to je iskustvo prošao i sam Isus. Njegova ustrajna molitva na križu postaje vapaj i krik boli. Ali, Bog šuti. Ta šutnja ostavlja bolni osjećaj napuštenosti. No, u trenutku kada se čini da je sve gotovo i kada u ljudskim očima izgleda da je Bog zaista dalek i odsutan, dolazi njegov odgovor – uskrsnuće. Uskrsnuće je bilo moguće jer je Isus ostao vjeran u trenucima kada je Bog šutio na njegove molitve i odgodio njihovo uslišanje.

Bog šuti i odlaže da iskuša našu vjernost. A naše mrmljanje protiv njega i odustajanje od molitve kada on na nju ne reagira odmah, znak su naše nevjernosti i nedostatka povjerenja u njegovu dobrotu. On je uvijek uz nas, ali kroz takva iskustva želi vidjeti koliko smo mi uz njega. Naša vjernost i ustrajnost svakako od Boga neće ostati nenaagrađeni. Svaki put kada nam se čini da je uzalud zazivati Boga jer ne odgovara, samo je kušnja koju ustrajnošću treba prevladati.

Ovisna o internetu i bunjevačkoj nošnji

U današnjoj rubrici razgovaramo s *Anđelom Horvat*, članicom Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća, zaduženom za obrazovanje. Po profesiji je diplomirana učiteljica, a od nedavno diplomirana učiteljica-master.

Na pitanje voli li i koliko posao kojim se bavi, odgovara nam:

»Da, ima svojih draži. Često je vrlo zahtjevan, neki aspekti su takvi da ponekad stječem dojam kako nigdje ne odmičem ma koliko se trudila, ali također zna nagraditi onda kad to najmanje očekujem, na način koji nisam mogla predvidjeti. Mada povezan s mojom profesijom, ima vrlo malo dodirnih točaka sa samom nastavom, više s organizacijom i koordinacijom. Vrlo je teško točno opisati samu poziciju, ali je svakako mjesto s kojeg se može vidjeti šira slika zajednice, ponekad utjecati na unapređivanje iste, a također i mjesto osobnog profesionalnog razvoja i širenja vidika, bar u mom slučaju.«

Ističe kako ima veliku podršku predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća, a svakodnevnu pomoć predsjednika Izvršnog odbora *Darka Sarića Lukendića* s kojim i dijeli ured.

»Darko me je od prvoga dana usmjeravao«, te ona njega doživljava u nekom smislu kao svoga mentora.

POSLOJ, DRUŠTVENI I POLITIČKI ANGAŽMANI...

Zanimalo nas je kako to sve funkcionira, u uredu i oko njega, dolaze li djeca, roditelji, koji je vid komunikacije. Kako se dostavljaju sve tako potrebne informacije našoj djeci i njihovim roditeljima. Jer, pitanja je tisuću kada je u pitanju upis, i ne samo upis, školska učila, knjige. Neki budući studij, što i kako dalje, sve je to mnoštvo pitanja koje traži mnoštvo odgovora, ali konkretnih, provjerenih i valjanih.

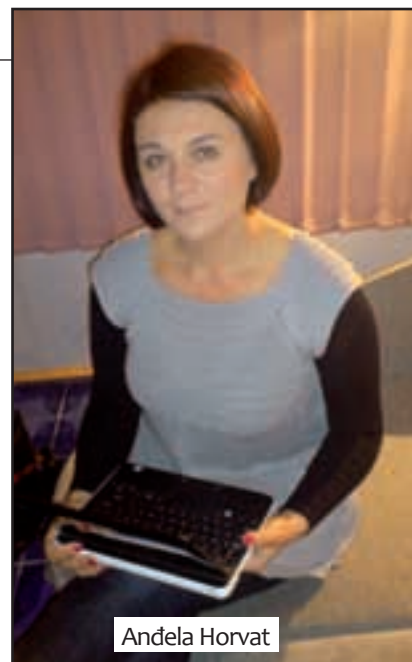
Anđela odgovara kako je ponekad posjećuju, a i pozivaju kad su u pitanju nedoumice.

»Svakako potičemo sve koji imaju neka pitanja da mi se slobodno obrate, bilo osobno, telefonom, putem društvenih mreža ili kako god su u mogućnosti. Uglavnom više komuniciram s nastavnicima i ravnateljima, no bilo bi dobro da nas svatko tko ima bilo kakve veze s nastavom na hrvatskom jeziku posjeti u Hrvatskom nacionalnom vijeću.«

Anđela je od osnutka Mladeži članica DSHV-a. Trenutačno je članica Predsjedništva Mladeži DSHV-a, Vijeća DSHV-a, Skupštine Mjesne zajednice Tavankut i vijećnica Skupštine Grada Subotice u vijećničkoj skupini DSHV-a.

Kako sve postiže, koliko je na putu ili terenu? Ističe kako najveći dio vremena provodi u uredu, mada ima i vanjskih obveza na terenu.

»Primjerice, tijekom proljeća, dok je trajala kampanja upisa djece u hrvatske odjele, posjećivala sam vrtiće i upoznavala roditelje s prednostima nastave na hrvatskom jeziku.

Anđela Horvat

Surađujemo s državnim institucijama koje se bave obrazovanjem, poput Zavoda za unapređivanje obrazovanja i odgoja, Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, Agencije za odgoj i obrazovanje, kao i s brojnim Vladinim i nevladinim udrugama ovdje i u matičnoj nam državi, te se redovito odazivam na sastanke, konferencije, seminare koje organiziraju. Nadavno sam pohađala ljetnu školu o rodnoj ravnopravnosti u nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, koju je po drugi puta organizirala misija OEES-a u Srbiji. Priroda posla je takva da je za neke aktivnosti potreban izlazak na teren.«

TURISTIČKA AGENCIJA "SUBOTICA-TRANS"
 Segedinski put 84., 24000 Subotica
 licenca OTP mtrs broj 406/2010 od 24.02.2010.
 PIB: 100960042, Matični broj: 08049548,
 B.L.P. 205-179140-48 Komercijalna banka,
 TELEFON: +381 24/555-466, FAX 556-548,
www.sutrans.rs, turizam.sutrans.rs
 e-mail: ta.sutrans@gmail.com

Aranžman obuhvaća:
 Prijvoz turističkim autobusom na danoj relaciji
 Smještaj u hotelu *** u Istanbulu na bazi tri noćenja sa doručkom
 Pratioca grupe
 Usluge lokalnog vodiča
 Dodatno putničko i međunarodno zdravstveno osiguranje DDOR
 Troškove organizacije

ISTANBUL

05.-10.11.2013.

Cijena aranžmana: 180 eura

SLOBODNO VRIJEME UZ FOLKLOR, INTERNET....

Andela ima vremena i za njenu udrugu, a to je HKPD »Matija Gubec« Tavankut. Više od 15 godina je članica. Prvobitno kao članica folklornog odjela, a sada i kao članica Upravnog odbora.

»Volim ples, volim našu lijepu bunjevačku nošnju. Plešem još uvijek kad mi vrijeme i obveze dopuste, ali sam sad već rijetko na probama. Srećom, HKPD 'Matija Gubec' od prije nekoliko godina proširilo je svoju djelatnost, te se sada, pokraj očuvanja kulturne baštine bunjevačkih Hrvata kroz pjesmu i ples bavi i ruralnim turizmom, a umjetnost slamarstva je diglo na višu razinu kroz Galeriju Prve kolonije naive u tehnici slame. Ova je udruga mjesto gdje se veliki broj ljudi dobre volje može na neki način pronaći.« Osobno nije vješta u rukotvorinama, no divi se umijeću slamarika.

Volimo upitati ima li nekog kućnog ljubimca s obzirom da živi u Tavankutu, u obiteljskoj kući s roditeljima i sestrom. Andela ima američkog stafford terijera Tajru. Ističe kako je najznačajniji član obitelji. Razmažena ljubimica za koju

je veoma vezana.

Vrijeme za razbibrigu, hobi, e na to je već zamišljeno odgovorila u stilu kao da joj to poznato zvuči...

»Potpuna sam ovisnica o internetu, suvremenim tehnologijama, i puno vremena provodim pretražujući razne sadržaje. Redovito se oduševljavam što nema teme o kojoj ne postoji bar nešto. Volim gledati filmove, serije, čitati knjige, uglavnom znanstvenu fantastiku, teme koje vode u neke druge svjetove, druge stvarnosti.«

Želja joj je dalje se školovati, možda steći master iz nekog drugog područja, ili možda čak i doktorski studij. No, ovisi o mogućnosti. Naravno, želi u nekoj budućnosti obitelj, djecu, vlastiti dom.

Moramo malo nešto i kuhati, što to ona voli priređivati? Andela u posljednje vrijeme voli i pripravlja tjesteninu, kako kaže na sto načina. Kineska kuhinja je zanima i nastoji proniknuti u ovu kuhinju i njene čari.

Na koncu s ovakvom sugovornicom nikada kraja, jer je iscrpna, iskrena, draga i nadasve ozbiljna mlada žena koja zna što bi htjela, a to je vrlo bitno. Imati svoj cilj, želju za ći naprijed, učiti i dokazivati se...

Jesen na stolu

Nekako nas ovo jesensko vrijeme iznenađuje, malo sunce, malo kiša, no želi-

mo vjerovati kako će ovo vrijeme potrajati, da ćemo još uživati vani. Šetat ćemo svoje kućne ljubimce, ili jednostavno šetat ćemo sami, udvoje, utroje..., na koncu to nam samo može goditi. I opet ćemo po tko zna koji put zalutati na tržnicu i pogledati što ima, što se nudi na tezgama. Evo, primjerice, ima još lijepih krušaka i grožđa, dunja zlatnih, mirisnih, koje čekaju da ih pohranite možda u staklenke kao džem, slatko, možda u obliku kompota, ili možda nekog likera, rakije. Ili još bolje, stavite ih na neki ormar da mirišu, da bude sjećanja na neka davna, lijepa, zaboravljena vremena.

Nekoć je taj prekrasni, opojni miris dunje bio zaštitni znak na bakinom ormaru, dolafu... i uvijek je budio ono nešto u nama što nitko ne može opisati, a tako je znan i poznat osjećaj.

Neke dobrobiti dunje: Plod dunje obiluje vitaminima i mineralima, velikim količinama C vitamina, sadrži dosta pektina koji povoljno djeluje na krvni sustav.

Pomaže u snižavanju krvnog tlaka. Liječi anemiju, poboljšava varenje, koristi se u kozmetičke svrhe...

Slatko od dunja

Potrebni sastojci:

1 kg očišćenih dunja
1 ½ kg šećera
400 ml vode

Priprema:

U zdjelu staviti šećer, preliti vodom i skuhati sirup. Dunje oguliti, sitno isjeckati i staviti u sirup. Kuhati dok ne ugusti, oko 30-45 minuta, na laganoj vatri. Još vruće slatko prebaciti u zagrijane staklenke. Ohladiti i pohraniti na hladno mjesto.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000-Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 0600/553-774, 0600/567-465

Badawi

Ponedjeljkom i petkom **POPUST 20%**
na pedijatrijski, ginekološki i opći pregled!

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991 sa vama!

GARDEROBA I RAZNO

| **tržnica**   subotica |

Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 24. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Sl. Glasnik RS« br.135/04,36/09), članka 192. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku (»Sl. list SRJ« br. 33/97 i 31/01 i »Sl. Glasnik RS« br. 30/10), članka 44. Odluke o gradskoj upravi Grada Subotice (»Službeni list Grada Subotica« br. 6/10) postupajući po zahtjevu DOO »EKO-TOK«, Beograd, ovlaštenom od strane NIS ad Novi Sad, Narodnog fronta br.12 u postupku za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš u predmetu »**UKLANJANJE POSTOJEĆE BENZINSKE CRPKE – BS Novi Žednik**«, nakon provedenog postupka i izvješća Tehničkog povjerenstva, a temeljem ovlasti načelnice Gradske uprave Subotica pod brojem IV-02-III-031-606/2012 od 28.12.2012. god. donosi:

RJEŠENJE

I. Daje se suglasnost na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta »**UKLANJANJE POSTOJEĆE BENZINSKE CRPKE – BS Novi Žednik**«, na katastarskoj čestici 6652/2 KO Žednik, nositelja projekta NIS AD Novi Sad, Narodnog fronta br. 12.

II. Obvezuje se nositelj Projekta da:

- demontažu i uklanjanje objekta (nadzemnog i podzemnog dijela) izvede u skladu s tehničkom dokumentacijom, kao i s uvjetima i mjerama zaštite propisanim od ovlaštenih tijela i organizacija;
- osigura uvjete i provede mjere zaštite životnog okoliša sadržane u Studiji, poglavlje 8. »*Opis mjera predviđenih u cilju sprečavanja, smanjenja i gdje je to moguće, otklanjanja svakog značajnijeg utjecaja na životni okoliš*« i poglavlje 9. »*Program praćenja utjecaja na životni okoliš*«.

III. Služba za inspekcijско-nadzorne poslove će tijekom izvođenja projekta provjeravati ispunjenost uvjeta i mjera utvrđenih ovim rješenjem.

Obrazloženje

Nositelj projekta, NIS AD Novi Sad, Narodnog fronta br. 12 podnio je putem ovlaštenog poduzeća »EKO-TOK« Beograd, zahtjev broj IV-05-I-501-447/2013 od 2.9.2013. godine za davanje suglasnosti na studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta - Uklanjanje postojeće benzinske crpke BS u Novom Žedniku na katastarskoj čestici 6652/2 KO Žednik.

Projektom je predviđeno rušenje i uklanjanje nadzemnog dijela objekta, kao i vađenje i transport podzemnih spremnika. Prije transporta planiran je tretman i čišćenje naftnih derivata u spremnicima, a zatim iskop i vađenje spremnika.

Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj provela je postupak procjene utjecaja na životni okoliš utvrđen Zakonom o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Sl. glasnik RS« br.135/04, 36/09), prema kome je sigurno sudjelovanje zainteresiranih tijela i organizacija i javnosti. U zakonom propisanom roku do 20.9.2013. godine nije bilo pismenih primedbi od zainteresirane javnosti za sadržaj predmetne Studije.

U postupku rješavanja predmeta Služba je Rješenjem broj IV-05-I-501-447/2013 od 6.9.2013. godine obrazovala Tehničko povjerenstvo za ocjenu Studije koja je istu ispitala, analizirala i dostavila izrađivaču zahtjev za dopunu predmetne Studije. Dana 7.10.2013. Službi je dostavljena dopunjena Studija koju su članovi Tehničkog povjerenstva pregledali i dostavili konačno izvješće s ocjenom predmetne studije.

Kako je u dozvoli za uklanjanje objekta, a koju izdaje nadležno tijelo Službe za građevinarstvo, izostao dio uvjeta kojim se osigurava zaštita objekata i životnog okoliša zbog tehnologije izvođenja radova na uklanjanju objekta (tretman i transport opasnog otpada, vađenje podzemnih spremnika), stranci je ukazano da kod nadležne službe za građevinarstvo pribavi dopunsko rješenje glede gore navedenih uvjeta. Ukoliko dio tehničke dokumentacije za izdavanje dopuskog rješenja bude ispoštovan, tehnologija izvođenja radova na uklanjanju objekta neće značajnije ugroziti životni okoliš.

Temeljem provedenog postupka i prijedloga Tehničkog povjerenstva, odlučeno je da se na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta »**Uklanjanje postojeće benzinske crpke BS –Novi Žednik**«, a koja je izrađena od strane DOO »EKO-TOK« Beograd, broj 13/13-02, 1.10.2013 da suglasnost, te je na temelju gore iznesenog odlučeno kao u dispozitivu.

Troškovi rada Tehničkog povjerenstva su regulirani Zaključkom broj IV-05-I-501-447-1/2013 taksa po tarifnom broju 186. Zakona o republičkim administrativnim taksama (»Službeni glasnik RS« br.43/03...54/08,...70/2011,55/12,93/12..65/2013) u iznosu od 72.550,00 (sedamdesetdvejetisućpetstotinapedeset) dinara uplaćena je u korist računa broj 840-742221843-57 poziv na broj 97 69236 Republička administrativna taksa, po rješenju broj IV-05-I-501-447-2/2013 od 14.10 2013. godine.

Uputa o pravnom sredstvu: Ovo rješenje je konačno i protiv njega nije dopuštena žalba već se može tužbom pokrenuti upravni spor kod stvarno nadležnog suda u Subotici u roku od 15 dana od dana prijema ovog rješenja, putem ovog tijela.

Zainteresirana javnost može izjaviti žalbu protiv ovog rješenja u roku od 15 dana od dana njegova objavljivanja u sredstvima javnog informiranja, putem ovog tijela.

Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj

Zašto? Kako? Molim?

Kako je nastao prvi kruh?

Prvi je kruh nastao slučajno. Oko 2600. godine prije Krista jedan egipatski rob (njegovo se ime, naravno, izgubilo u povijesti) uz vatru je pravio kolačiće od brašna i vode, kakvi su tada pravljani.

Uhvatio ga je san, vatra se ugasila, a kolačići su ostali na toplom.

Rezultat već znate: tijesto se diglo, a pečeni kolačići bili su puno ukusniji od tankih, tvrdih, kakve su jeli do tada. Grčki mornari i trgovci donijeli su iz Egipta brašno i tako se proizvodnja kruha proširila i po Europi.

U srednjem vijeku kruh se ponovno počeo pripremati bez kvasca, iako su ga Normani s kvascem radili od 1191. Do ranog 13. stoljeća mlinari su postajali sve važniji, a kako je praksa bila da četvrtinu donesenog brašna smiju zadržati, i – bogatiji.

Izum mlina oko 1800. godine omogućio je proizvodnju laganijeg i bjeljeg kruha, koji je smatran skupljim i ukusnijim.

HRCKOVE MOZGALICE

Pronađi sljedeće riječi i od preostalih 10 slova dobit ćeš točan odgovor.

bunda, čarape, dres, džep, haljina, hlače, majica, duks, jakna, kapa, tenisice, helanke, suknja, cipele, kapa, šal, rukav, šuše, bodi,

rukavice, kaiš

B	U	N	D	A	A	N	I	LJ	A	H
G	T	R	U	C	B	O	D	I	N	L
A	E	K	K	I	R	A	P	A	K	A
S	N	A	S	J	K	Č	E	D	A	Č
U	I	P	E	A	R	A	DŽ	O	J	E
K	S	A	I	M	B	R	U	K	A	V
Nj	I	Š	R	U	K	A	V	I	C	E
A	C	A	E	C	I	P	E	L	E	R
H	E	L	A	N	K	E	Š	U	Š	E

— — — — —

Ravnica i klasovi pjevaju

Čijelo stoljeće prošlo je od rođenja Alekse Kokića, pjesnika i svećenika naših ravni. Alekša Kokić je sve skupa, male i velike, okupio u ponedjeljak 14. listopada u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Ovom su prigodom proglašeni i nagrađeni najbolji učenici, kao i svi koji su sudjelovali u natječaju »Ravnica i klasovi pjevaju«. Svima od srca čestitam, a posebne čestitke idu onima najboljima. Jedan od najboljih radova možete pročitati i na našim stranicama.

Također čestitamo svima koji su sudjelovali u programu, bili ste sjajni.

Ravnica i klasovi pjevaju

U bilom salašu
usrid zlatnih njiva,
uz svitlost u lampašu
vridni ratar sniva.

Čekali smo lito,
čekali smo kišu,
dozrilo je žito,
klasovi se njišu.

Zlatno žito kose
i Bogu zahvaljuju,
dok snopove nose
molitvu pjevaju.

Lucija Ivanković Radaković, 6h OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Dječji tjedan u Monoštoru

Osnovna škola »22. oktobar« iz Bačkog Monoštora tijekom godine obiluje mnoštvom različitih sadržaja za svoje učenike. To je posebice izraženo u Dječjem tjednu. Za ovu godinu kolektiv škole đacima je organizirao sportske, edukacijske, zabavne, kulturne i kreativne sadržaje. Učenici nižih razreda imali su prilike u somborskom Narodnom kazalištu uživati u predstavi »Ljepotica i zvjerčica«, zatim su gledali crtiće u mini kinu, dok je KC »Laza Kostić« Sombor u Monoštor doveo i Branimira Rosića, odličnog animatora i glazbenika, koji je kroz svoj šou »Lutajuća gitara« zabavljao mališane.

Stariji razredi putovali su u somborsko kino, imali sportske aktivnosti, posjetili su Etno-kuću, pogledali kako to kovač na tradicionalan način potkiva konje, a posebice je zanimljiva bila

Dani kruha u Labinu

Labinska Osnovna škola »Ivo Lola Ribar« bila je domaćin svehrvatske smotre »Dani kruha – dani zahvalnosti za plodove zemlje« na kojoj su sudjelovali i učenici iz Vojvodine. Ova manifestacija pokrenuta je prije 22 godine u organizaciji udruge »Lijepa naša«, a ove godine okupila je sedamdesetak vrtića, osnovnih i srednjih škola iz cijele Hrvatske, ali i iz Mađarske, Bosne i Hercegovine, kao i predstavnike iz Vojvodine. Više od 300 sudionika na osamdesetak štandova predstavilo je tradicijsko pripremanje kruha, običaje blagovanja i žetvene običaje. Škole su predstavile krušne proizvode i plodove zemlje svojih županija, ali i neka zaboravljena tradicionalna jela, recepte, ljekovito bilje i biljne pripravke. Na ovaj način prikazano je kako se priprema kruh te kako se blaguje, prikazani su narodni običaji i autohtoni plodovi zemlje iz svih hrvatskih županija i šire.

Plodove naše ravnice predstavili su učenici OŠ »Ivan Goran Kovačić« iz Sonte, OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina i OŠ »Matko Vuković« iz Subotice, kao i njihovi voditelji – mentori, *Zvonko Tadijan, Verica Dulić i Vesna Biljanski.*

U sklopu manifestacije održano je i misno slavlje koje je predvodio porečko-pulski biskup u miru *Ivan Milovan.*

Suorganizator ove manifestacije je Hrvatsko nacionalno vijeće, koje je našim predstavnicima osiguralo put.

OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

OŠ »Matko Vuković«, Subotica

šetnja romskim naseljem. Organizirana je i dječja tržnica, gdje su u susretu ponude i tražnje pronađene razne stvarčice i sitnice, za svakoga po nešto.

Tijekom Dječjeg tjedna u Monoštoru je boravila i ekipa RT Vojvodine, snimajući emisiju »Dobar posao« u kojem su se predstavili Anica i Ivica Periškić – pčelari. U Dječji savez škole primljeni su i ovogodišnji prvašići. Otvoren je i novi prostor školske knjižnice i čitaonice. Protekli je tjedan bio prepun događanja. Osim školaraca i djeca iz vrtića su imala svoje aktivnosti kroz mali maskenbal, šetnje po selu, projekciju crtića...

Z. M.

HRCKOVE VIJESTI

MJESEC HRVATSKE KNJIGE započeo je 15. listopada i trajat će do 15. studenoga. Tijekom ovoga mjeseca provodi se Nacionalni kviz za poticanje čitanja, koji organiziraju Knjižnice grada Zagreba, a sudjeluje i Gradska knjižnica Subotica u školama gdje se nastava realizira na hrvatskom jeziku.

Nacionalni kviz za poticanje čitanja ove se godine provodi pod naslovom »Pročitaj tri dnevnika i pobijedi!« Pravo sudjelovanja u kvizu imaju učenici od V. do VIII. razreda osnovne škole, koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku. Više o ovome na www.subiblioteka.rs.

»DANAS NAM JE DIVAN DAN, DIVAN DAN...«, pjevali su mališani u Gradskoj knjižnici u Subotici, koja je prošlog tjedna proslavila 123. rođendan.

Uh, koliko svijeća! Mnoštvo mališana toga je tjedna prošlo kroz knjižnicu, a organizirane su i razne radionice u povodu ove proslave. Gradskoj knjižnici od srca čestitamo rođendan i želimo još puno, puno čitatelja!

»POPLAŠENO JAJE« naziv je knjige – stripa koji je jučer u sklopu Narodne književnosti u školi, točnije u sklopu Dana Balinta Vujkova predstavljena u OŠ »Matije Gubec« u Tavankutu. Detaljnije o ovome događaju u idućem broju Hrvatske riječi.

PETAK
18.10.2013.

06:39 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:18 Kad srce zatreperi, telenovela
 10:00 Vijesti
 10:11 Zemlje-ljudi-pustolovine, dokumentarna serija
 10:56 Ni da ni ne
 11:46 Vijesti iz kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13:18 Reporteri: Kultura krivotvorenja
 14:10 Vijesti iz kulture (R)
 14:17 Abeceda zdravlja: Hipertenzija
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Riječ i život - Caritas: 80 godina ljubavi, religijski program
 15:15 Domaći dokumentarni film
 15:45 Balade šetanih kola, emisija pučke i predajne kulture
 16:15 Heartland, serija
 17:00 Vijesti
 18:06 Abeceda zdravlja: Hipertenzija
 18:20 Znanstveni krugovi
 18:55 Iza ekrana
 19:30 Dnevnik
 20:05 Larry Crowne, američki film
 21:50 Na terapiji, TV serija
 22:25 Dnevnik 3
 23:00 Putovanje u Vučjak, dramska serija
 23:58 Spašavanje vojnika Ryana, američki film
 02:43 Božićna kutija, američki film (R)
 04:13 Znanstveni krugovi (R)
 04:43 Riječ i život - Caritas: 80 godina ljubavi, religijski program
 05:13 Skica za portret
 05:23 Hrvatska uživo
 06:13 Iza ekrana
 06:43 Luda kuća, TV serija

HRT 2

06:49 Najava
 06:54 Mala TV:
 --- TV vrtić: Nevidljiva Mia
 --- Dim, dam, dum
 --- Tajni dnevnik patke Matilde: Škola kuhanja

07:24 Animanijaci, crtana serija
 07:45 Teletubbies
 08:10 Papreni detektivi, serija za djecu
 08:38 Život s Derekom, serija
 09:00 Školski sat: Jedna vrlo krhka priča... o staklu
 09:45 Svaki dan dobar dan: Vježbajte s Brunom
 10:25 Pozitivno
 10:55 Biblija
 11:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
 11:55 Hotel dvorac Orth, serija
 12:42 Hughove čarolije s tri sastojka, dokumentarna serija
 13:07 Božićna kutija, američki film
 14:40 Degrassi, serija
 15:02 Crtani film
 15:15 Tree Hill 7, serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Školski sat: Jedna vrlo krhka priča... o staklu
 17:15 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
 18:05 Briljanteen
 18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa, serija
 19:25 Crtani film
 19:30 Mala TV:
 20:00 Sevdah, glazbeno-dokumentarni film
 21:10 Ljubavnice, serija
 22:10 Lewis, serija
 23:50 Sinovi anarhije, serija
 00:40 Noćni glazbeni program

06:30 In magazin R
 07:00 Monsuno, crtana serija
 07:25 Traktor Tom, crtana serija
 07:40 Štrumpfovi
 08:05 TV izlog
 08:20 Sutkinja Maria Lopez
 08:50 TV izlog
 09:05 Ninja ratnici, serija R
 09:35 Zauvijek susjedi, R
 10:40 Djevojka imena Feriha, serija R
 11:45 Kako vrijeme prolazi, serija R
 12:40 IN magazin R
 13:25 Zora dubrovačka, R
 14:25 Navy CIS, serija R
 15:20 Ninja ratnici, serija
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha
 21:10 Zora dubrovačka, serija
 22:10 Ulični tango, igrani film
 00:25 Navy CIS, serija
 01:20 Smrtonosne djevojke, igrani film

03:00 Ezo TV, tarot show
 04:30 Dnevnik Nove TV R
 05:20 Kraj programa

05.45 RTL Danas, (R)
 06.25 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 06.45 Ben 10: Ultimate Alien
 07.15 Moji džepni ljubimci
 07.30 Virus attack
 07.50 Miješani brak, humorna dramska serija
 08.40 TV prodaja
 08.55 Galileo, emisija
 09.50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 10.45 TV prodaja
 11.00 Obitelj Rey, telenovela
 11.50 Avenida Brasil, serija
 12.50 TV prodaja
 13.05 Miješani brak, serija
 13.55 Sulejman Veličanstveni
 14.55 Tajne, dramska serija R
 16.00 Heroji iz strasti, serija
 16.55 RTL 5 do 5, Informativna emisija
 17.10 Galileo, emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20.00 Izgubljeno blago Grand Canyon, igrani film, avanturistički
 22.00 Razorna sila - TV premijera, igrani film, akcijski
 23.05 Eurojackpot
 23.10 Razorna sila - TV premijera, igrani film, akcijski
 23.55 Charlie Wright, igrani film, kriminalistička drama
 01.50 RTL Danas, (R)
 02.25 Kraj programa

SUBOTA
19.10.2013.

07:09 Najava
 07:25 Divna zemlja, američki film (Ciklus klasičnog vesterna)
 09:05 Normalan život
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:12 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira, emisija
 13:10 Duhovni izazovi
 13:40 Prizma
 14:25 Kulturna baština
 14:45 Kućni ljubimci
 15:20 Podmetnuto umorstvo, američki film (Ciklus ženskog krimića)

17:00 Vijesti
 17:15 Putovanja željeznicom, dokumentarna serija
 18:05 Manjinski mozaik: Rijeka koja dijeli i spaja
 18:25 Lijepom našom: Slavonski Brod
 19:30 Dnevnik
 20:05 LOTO 7/39
 20:10 Dobra godina, američki film
 22:10 Obitelj Borgia, serija
 23:05 Dnevnik 3
 23:30 Vijesti iz kulture
 23:40 Pedeset duša, britanski film
 01:35 Divna zemlja, američki film
 03:10 Subotom ujutro
 04:50 Normalan život, (R)
 05:35 Veterani mira, emisija
 06:20 Prizma, (R)
 07:05 Lijepom našom: Slavonski Brod

06:26 Najava
 06:31 Eko zona (R)
 07:01 Moj mali planet
 07:06 Wot wot's, crtana serija
 07:16 Jura iz džungle, crtana serija
 07:41 Rimske tajne, serija za djecu
 08:41 Mala TV:
 ---:-- Vedranovi velikani: Ante Šečer
 ---:-- Šareni vremeplov: Silur
 09:05 Poduzeće Mlada srca, američki film za djecu
 10:40 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
 11:30 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija (R)
 12:05 Dolina sunca, serija
 12:50 Dolina sunca, serija
 13:35 Dolina sunca, serija
 14:55 Hokej KHL: Dinamo Moskva - Medveščak, prijenos
 17:35 Volim Hrvatsku
 18:50 Top Gear: Winter Olympic Special, dokumentarna serija
 19:40 Mala TV:
 20:10 Uz nas niste sami: Ne mogu mi(je)njat boju neba - humanitarna akcija
 22:15 Sinovi anarhije, serija
 23:05 Zakon!, serija
 23:38 Garaža (R)
 00:08 Rukomet, LP: Vardar - Vegeta Podravka, snimka
 01:28 Noćni glazbeni program

nova

05:20 In magazin R
 05:55 Zauvijek susjedi, R

06:55 TV Izlog
 07:10 Lego Friends, crtana serija
 07:35 Bratzillas, crtana serija
 07:45 Lalaoopsy, crtana serija
 08:10 Winx club, crtana serija R
 08:35 Mia i ja, crtana serija
 09:05 Štrumpfovi, R
 09:30 Power Rangers samurai, crtana serija R
 10:00 Power Rangers samurai, crtana serija
 10:25 Ninja ratnici, serija R
 10:55 Ninja ratnici, serija
 11:25 Zauvijek susjedi, serija
 12:30 Mala princeza, film
 14:25 Rođena za divljinu, igrani film
 16:20 Provjereno R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Provjereno R - nastavak
 17:45 Stella, serija R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 7 sekundi, igrani film
 22:00 Velika krađa, igrani film
 23:45 Pretjerana sila, film
 01:30 Crni kolovoz, film
 03:10 Ezo TV, tarot show
 04:40 Navy CIS, serija R
 05:25 Dnevnik Nove TV R
 06:15 Kraj programa

06.15 RTL Danas, (R)
 06.50 Obitelj Rey, telenovela (R)
 07.40 Krv nije voda, serija (R)
 08.35 Virus attack, animirana serija
 08.55 Chuggington, animirana serija
 09.20 Aladdin
 09.50 Timon i Pumbaa
 10.20 TV prodaja
 10.35 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11.00 TV prodaja
 11.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 12.10 TV prodaja
 12.20 Djevojka iz susjedstva, igrani film, komedija
 14.20 Zaljubljen u Leah, film, romantična drama
 16.20 Krv nije voda, serija
 17.20 Milijunaši iz močvare, dokumentarni reality
 17.55 Milijunaši iz močvare, dokumentarni reality
 18.30 RTL Danas
 19.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20.00 Iron Man, igrani film, avanturistički
 22.30 Ubrzanje 2: Visoki napon, film, akcijski
 00.15 Doom, igrani film, znanstveno-fantastični
 02.10 Astro show
 03.10 RTL Danas, (R)
 03.45 Kraj programa

**NEDJELJA
20.10.2013.**

07:59 Najava
08:15 Strašna istina, američki film (ciklus Zlatna kinoteka)
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:12 Press klub
11:00 Ubojstvo, napisala je
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu, serija
16:30 Vrtlarica (R)
17:00 Vijesti
17:15 Priče o avetnjacima, dokumentarna serija
17:40 Priče o avetnjacima
18:10 Volim Hrvatsku
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 6/45
20:10 Stipe u gostima
20:50 Tajna Edwina Drooda, serija
21:40 Damin gambit
22:25 Dnevnik 3
23:00 Klasika mundi: Europski koncert Berlinske filharmonije iz Oxforda, Alisa Weilerstein i Daniel Barenboim
23:40 Strašna istina, američki film (R)
01:10 Press klub (R)
02:00 Nedjeljom u dva (R)
03:00 Damin gambit
03:40 Vijesti iz kulture
03:47 Abeceda zdravlja: (R)
03:57 Abeceda zdravlja: Aneurizma (R)
04:07 Skica za portret
04:20 Vrtlarica (R)
04:45 Mir i dobro
05:15 Plodovi zemlje (R)
06:05 Rijeka: More (R)

05:45 Najava
05:50 Normalan život, emisija
06:35 Pipi Duga Čarapa
07:00 Corto Malteze
07:20 Roktave priče
07:46 Dječja farma
08:11 Magično drvo, serija
08:40 Mala TV:
09:00 Ni da ni ne
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Zagreb: 80 godina od osnutka Caritasa
Zagrebačke nadbiskupije, prijenos
11:30 Biblija
11:40 Pozitivno

12:15 For the Love of a Dog (Sve za mog psa), američki film
14:10 Večer na 8. katu, talk-show (R)
15:00 Koncert zabavne glazbe / festival
16:00 Nedjeljom lagano, zabavno-sportska emisija
17:40 Rukomet, LP (M): Croatia osiguranje Zagreb - Veszprem, emisija
17:55 Rukomet, LP (M): Croatia osiguranje Zagreb - Veszprem, prijenos
19:35 Rukomet, LP (M): Croatia osiguranje Zagreb - Veszprem, emisija
19:50 Mala TV:
20:02 Kraljevi sunca, američki film
21:50 Later...with Jools Holland
22:50 Davor Radolfi & Revijski orkestar, snimka koncerta
23:55 Noćni glazbeni program

06:15 Zauvijek susjedi, R
07:30 Lego Friends, R
07:55 Bratzillas
08:05 Lalaoopsy, crtana serija
08:30 Winx club, crtana serija
09:00 Mia i ja, crtana serija
09:25 Power Rangers samurai
09:50 Power Rangers samurai
10:15 Ninja ratnici, serija R
10:45 Ninja ratnici, serija
11:15 Zauvijek susjedi, serija
12:20 Sjever i jug, mini-serija
14:15 Protokol, igrani film
16:10 In magazin vikend
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Zabranjeni ples, film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Stella, serija 6/14
21:25 Nije zlato sve što sjaj, igrani film
23:40 7 sekundi, igrani film R
01:35 Sjever i jug, mini-serija R
03:15 Svadbena zvona, serija
04:50 Dnevnik Nove TV R
05:40 Kraj programa

05:45 RTL Danas, (R)
06:25 Krv nije voda, serija (R)
07:15 Chuggington, serija
07:40 Virus attack
08:00 Aladdin
08:30 Timon i Pumbaa, (R)
09:10 Galileo, emisija
10:25 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
10:55 TV prodaja
11:10 Milijunaši iz močvare

**HTV 1 19.10.2013 18:05
MANJINSKI MOZAIK:
RIJEKA KOJA DIJELI I SPAJA**

Legrad, općinsko sjedište u Koprivničko-križevačkoj županiji, malo je mjesto bogate povijesti. Prvi se put spominje još 1384. godine kao međimursko naselje. Promjenom toka rijeke Drave Legrad se našao na podravskoj strani. U povijesti se spominje kao trgovište, potom kao grad. U 16. stoljeću bio je u posjedu Zrinskih koji su tu, na ušću Mure u Dravu, sagradili Novi Zrin, utvrdu za obranu od Turaka. Do 1918. Legrad je bio u sastavu mađarske županije Zala. Tako su mnogobrojni Legradani imali posjede na mađarskoj strani koje su izgubili 1948. godine. Prije 20-ak godina otvoren je malogranični prijelaz na Dravi i od tada, jednom godišnje, Legradani, većinom mađarske nacionalnosti, skelom

prelaze rijeku. Taj se prelazak za blagdan Svete Ane, s hrvatske strane, slavi pučkom veselicom na Halaš Čardi, a s mađarske strane na gori Svetog Mihajla kod istoimene crkvice koju su 1750. izgradili Hrvati. Voditeljica projekta: Štefanija Blagaš
Realizator: Martina Miljković
Montaža: Iva Blašković
Snimatelj: Krunoslav Povijač
Novinar: Andrijana Gregur
Producent: Marija Bibić
Urednik: Štefanija Blagaš

11.45 Milijunaši iz močvare
12.15 Iron Man, film (R)
14.40 Zaljubljen u Leah, film (R)
16.30 Krv nije voda, serija
17.40 RTL Extra Magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, emisija
20.00 Šangajsko podne, film, akcijska komedija
22.15 CSI: Miami, serija
23.10 CSI: Miami, serija
00.05 CSI: Miami, serija
01.00 Ubrzanje 2: Visoki napon, film, akcijski (R)
02.45 Astro show
03.45 RTL Danas, (R)
04.20 Kraj programa

**PONEDJELJAK
21.10.2013.**

06:39 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:11 Zemlje-ljudi-pustolovine, dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Glas domovine
13:40 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
14:10 Vijesti iz kulture (R)
14:17 Jezik za svakoga
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:06 Jezik za svakoga (R)

18:20 Potrošački kod
18:50 Odmori se, zaslužio si, TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:25 Let nad Hrvatskom, popularnoznanstvena serija
21:00 Fokus
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Luka, ciklus hrvatskog filma
01:00 Kalendar TO HRT-a & Igor Savin, snimka koncerta
02:00 Potrošački kod (R)
02:30 Fokus
03:25 Glas domovine (R)
03:50 Što vas žulja?
04:35 Pogled preko granice - Hrvati u BiH (R)
05:00 Jezik za svakoga (R)
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:48 Najava
06:53 Mala TV:
--- TV vrtić: Klub
--- Dim, dam, dum - crtani film
--- Čarobna ploča: Čuvari prirode - energija (R)
07:21 Animanijaci, crtana serija
07:42 Teletubbies, animirana serija
08:07 Papreni detektivi, serija za djecu
08:35 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Ton i ton: Igra i slika
10:00 Briljanteen (R)
10:40 Dr. Oz, talk-show
11:55 Hotel dvorac Orth, serija
12:45 Simply Italian, dokumentarna serija
13:10 Amiški oprost,

američki film
14:35 Ružiona Specijal:
14:55 Degrassi, serija za mlade
15:17 Tree Hill 7, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
18:10 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Dobra žena 2, serija
20:45 Glazbena emisija
21:40 Most, serija
22:35 Domovina, serija
23:30 Sestra Jackie, humoristična serija
23:55 Lovci na natprirodno
00:35 Noćni glazbeni program

06:25 Lalaoopsy, R
06:50 Monsuno, crtana serija
07:10 Traktor Tom
07:30 Štrumpfovi, crtana serija
07:55 TV izlog
08:10 Sutkinja Maria Lopez, serija
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:00 TV izlog
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha, serija
11:35 Kako vrijeme prolazi, serija R
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:01 Djevojka imena Feriha
21:10 Zora dubrovačka, serija

22:10 Večernje vijesti
22:30 Navy CIS, serija
23:30 Potkupljivač, film R
01:35 Apartman za dvoje, film
03:10 Ezo TV, tarot show
04:10 Svadbena zvona, R
05:00 Svadbena zvona, serija
05:50 Kraj programa

05:45 RTL Extra Magazin, R
06:30 Ben 10: Ultimate Alien
06:55 Moji džepni ljubimci
07:15 Virus attack
07:35 Avenida Brasil, (R)
08:35 TV prodaja
08:50 Miješani brak, (R)
09:40 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
10:30 TV prodaja
10:45 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
11:45 Avenida Brasil, serija
12:45 TV prodaja
13:00 Miješani brak, serija
13:50 Šangajsko podne, film, akcijska komedija (R)
16:00 Heroji iz strasti, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Galileo, emisija
18:10 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Sulejman Veličanstveni
22:10 Tajni agent - TV premijera, film, triler
00:20 RTL Vijesti
00:40 CSI: Miami, serija (R)
01:35 CSI: Miami, serija (R)
02:30 Astro show
03:30 CSI: Miami, serija (R)
04:15 RTL Danas, (R)
04:50 Kraj programa

UTORAK 22.10.2013.

06:36 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:11 Zemlje-ljudi-pustolovine, dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
14:10 Vijesti iz kulture (R)
14:17 Jezik za svakoga
14:30 Vijesti uz hrvatski

znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
14:50 Društvena mreža: Strani dokumentarni film
15:40 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:06 Jezik za svakoga (R)
18:20 Pravilo 72
18:50 Odmori se, zaslužio si, TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 Zemlja orlova - Albanija, dokumentarni film
20:50 I to je Hrvatska: Benkovac (Benkovački sajam)
21:05 Dokumentarni film C - Pogledi
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Zdravo društvo
23:55 TO HRT-a - Latino - R.Luque, snimka koncerta
01:10 Pravilo 72 (R)
01:40 Let nad Hrvatskom, popularnoznanstvena serija
02:10 Zdravo društvo
02:55 Duhovni izazovi
03:25 Jezik za svakoga (R)
03:35 Jezik za svakoga (R)
03:45 Što vas žulja?
04:30 Reprizni program
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:44 Najava
06:49 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Plivanje
--:-- Dim, dam, dum - crtani film
--:-- Ninin kutak: Slikovnica
--:-- Profesor Baltazar: Oblačna priča
07:21 Animanijaci
07:42 Teletubbies
08:07 Papreni detektivi, serija
08:35 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth, serija
12:45 Simply Italian, dokumentarna serija
13:10 Dr. Jekyll i g. Hyde, kanadski film (R)
14:35 Glazba, glazba...
14:53 Degrassi, serija
15:15 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija

18:10 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Dobra žena 2, serija
20:45 Strana dokumentarna serija / film
21:40 Most, serija
22:35 Domovina, serija
23:30 Sestra Jackie, serija
23:55 Lovci na natprirodno
00:35 Noćni glazbeni program

06:00 Dnevnik Nove TV R
06:50 Monsuno, crtana serija
07:10 Traktor Tom
07:30 Štrumpfovi
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha
11:35 Kako vrijeme prolazi, R
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:01 Djevojka imena Feriha
21:10 Zora dubrovačka, serija
22:10 Večernje vijesti
22:30 Navy CIS, serija
23:30 Miris love, Igrani film
01:20 Nikita, serija 12/22
02:05 Ezo TV, tarot show
03:05 Apartman za dvoje, igrani film R
04:35 Milijunaš u kuhinji
06:00 Kraj programa

05:35 RTL Danas, (R)
06:10 Ekkluziv Tabloid, (R)
06:35 Ben 10: Ultimate Alien
07:00 Moji džepni ljubimci
07:20 Virus attack
07:40 Avenida Brasil, (R)
08:55 Miješani brak, (R)
09:40 Galileo, emisija
10:35 TV prodaja
10:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
11:45 Avenida Brasil, serija
13:00 Miješani brak, serija
13:50 Sulejman Veličanstveni
14:50 Tajne, serija (R)
16:00 Heroji iz strasti, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Sulejman Veličanstveni
22:10 Ljepotica i zvijer, film,

romantična komedija
00:20 RTL Vijesti
00:40 Tajni agent - TV premijera, film, triler (R)
02:40 Astro show
03:40 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

SRIJEDA 23.10.2013.

06:36 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:11 Zemlje-ljudi-pustolovine, dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Reporter
14:10 Vijesti iz kulture (R)
14:17 Jezik za svakoga
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:06 Jezik za svakoga
18:20 Eko zona
18:50 Odmori se, zaslužio si, TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 7/39
20:10 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone: Škola bez učenika, dok. serija
21:00 Paralele
21:30 Pola ure kulture
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 O ljudima i bogovima, francuski film (ciklus Kino Europa)
01:10 70 godina TO HRT-a, snimka koncerta
02:20 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone: Škola bez učenika, dok serija
03:10 Paralele
03:40 Što vas žulja?
04:25 Eko zona (R)
04:55 Kulturna baština
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:45 Najava
06:50 Mala TV:
--:-- TV vrtić: Restoran Pelikan
--:-- Dim, dam, dum

--:-- Detektiv za grafite, EBU
07:21 Animanijaci
07:42 Teletubbies
08:07 Papreni detektivi, serija
08:35 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth
12:45 Simply Italian, dokumentarna serija
13:10 Posljednja prilika, američki film (R)
14:35 Ružiona Specijal:
14:55 Degrassi, serija
15:17 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
18:10 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Nogomet, LP - emisija
20:35 Nogomet, LP: Real - Juventus, prijenos
22:35 Nogomet, LP - emisija
23:30 Sestra Jackie, serija
23:55 Lovci na natprirodno
00:35 Noćni glazbeni program

06:00 Dnevnik Nove TV R
06:50 Monsuno, crtana serija
07:10 Traktor Tom
07:30 Štrumpfovi
07:55 TV izlog
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha
11:35 Kako vrijeme prolazi, R
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:01 Djevojka imena Feriha
21:10 Zora dubrovačka, serija
22:10 Večernje vijesti
22:30 Navy CIS, serija
23:30 Jesse Stone: Bez kajanja, Igrani film
01:15 Nikita, serija 13/22
02:00 Sutkinja Maria Lopez, R
02:25 Ezo TV, tarot show
03:25 Milijunaš u kuhinji, R
04:55 Milijunaš u kuhinji
05:40 In magazin R
06:00 Kraj programa

05.35 RTL Danas, (R)	07:00 Vijesti
06.10 Ekkluziv Tabloid, (R)	07:05 Dobro jutro, Hrvatska
06.35 Ben 10: Ultimate Alien	08:00 Vijesti
07.00 Moji džepni ljubimci	08:05 Dobro jutro, Hrvatska
07.20 Virus attack	09:15 Kad srce zatreperi
07.40 Avenida Brasil, (R)	10:00 Vijesti
08.40 TV prodaja	10:11 Zemlje-ljudi-
08.55 Miješani brak, (R)	pustolovine,
09.40 Galileo, emisija	dokumentarna serija
10.35 TV prodaja	11:00 Što vas žulja?
10.50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)	11:45 Abeceda zdravlja
11.45 Avenida Brasil, serija	12:00 Dnevnik 1
12.45 TV prodaja	12:33 Nasljednica s
13.00 Miješani brak, serija	Vendavala, telenovela
13.50 Sulejman Veličanstveni	13:15 Reporter
14.50 Tajne, serija (R)	14:10 Vijesti iz kulture (R)
16.00 Heroji iz strasti, serija	14:17 Abeceda zdravlja
16.55 RTL 5 do 5	14:30 Vijesti uz hrvatski
17.10 Galileo, emisija	znakovni jezik
18.05 Ekkluziv Tabloid	14:45 Društvena mreža
18.30 RTL Danas	14:50 Društvena mreža:
19.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show	Tvorci promjene,
20.00 Tajne, dramska serija	dokumentarna serija
21.10 Sulejman Veličanstveni	15:40 Društvena mreža
22.10 Sherlock i Watson,serija	16:00 Heartland, serija
23.05 Sherlock i Watson,serija	17:00 Vijesti
00.00 RTL Vijesti	18:06 Abeceda zdravlja (R)
00.25 Ljepotica i zvijer, film, romantična komedija (R)	18:20 Turistička klasa
02.30 Astro show, show	18:50 Odmori se, zaslužio si,
03.30 RTL Danas,	TV serija
informativna emisija (R)	19:30 Dnevnik
04.10 Kraj programa	20:05 Večer na 8. katu, talk- show
	20:55 I to je Hrvatska:
	Mamutica
	21:10 Labirint, unutrašnje
	politički magazin
	22:00 Na terapiji, TV serija
	22:35 Dnevnik 3
	23:10 Drugi format
	23:50 Iz glazbene radionice
	Bože Potočnika, snimka
06:36 Najava	koncerta
06:55 Dobro jutro, Hrvatska	00:55 Večer na 8. katu, talk-show

ČETVRTAK
24.10.2013.

01:45 Labirint, unutrašnje	06:46 Najava
politički magazin	06:51 Mala TV:
02:30 Drugi format	07:21 Animanijski
03:10 Turistička klasa	07:42 Teletubbies
03:40 Što vas žulja?	08:07 Papreni detektivi, serija
04:25 Reprizni program	08:35 Život s Derekom, serija
05:10 Hrvatska uživo	09:00 Školski sat
06:00 Luda kuća, TV serija	09:45 Svaki dan dobar dan
	10:25 Dr. Oz, talk-show
	11:05 Mjesto pod suncem
	11:55 Hotel dvorac Orth
	12:45 Simply Italian,
	dokumentarna serija
	13:10 Prašinari, kanadski film
	14:45 Degraasi, serija
	15:15 Tree Hill 8, serija
	16:00 Regionalni dnevnik
	16:30 Školski sat
	17:15 Mjesto pod suncem
	18:10 Svaki dan dobar dan
	18:50 Dr. Oz, talk-show
	19:30 Mala TV:
	20:00 Dobra žena 2, serija
	20:45 Nogomet, Europska
	liga - emisija
	21:00 Nogomet, Europska
	liga: Dinamo - PSV,
	prijenos
	22:55 Nogomet, Europska
	liga - emisija
	23:15 Nogomet, Europska
	liga: Lyon - Rijeka

00:15 Sestra Jackie, serija	06:00 Dnevnik Nove TV R
00:40 Lovci na natprirodno	06:50 Monsuno, crtana serija
01:20 Noćni glazbeni program	07:10 Traktor Tom
	07:30 Štrumpfovi
	07:55 TV izlog
	08:10 Sutkinja Maria Lopez
	08:35 Ninja ratnici, serija R
	09:00 TV izlog
	09:15 Zauvijek susjedi, R
	10:30 Djevojka imena Feriha
	11:35 Kako vrijeme prolazi
	12:35 IN magazin R
	13:25 Zora dubrovačka, R
	14:20 Navy CIS, serija R
	15:15 Ninja ratnici, serija
	15:45 Zauvijek susjedi, serija
	17:00 Vijesti Nove TV
	17:25 In magazin
	18:05 Kako vrijeme prolazi
	19:15 Dnevnik Nove TV
	20:05 Djevojka imena Feriha
	21:01 Djevojka imena Feriha,
	serija
	21:10 Zora dubrovačka, serija
	22:15 Provjereno
	23:25 Večernje vijesti
	23:45 Navy CIS, serija
	00:40 Vruća linija, igrani film
	02:50 Milijunaš u kuhinji,
	serija R
	03:35 Milijunaš u kuhinji
	04:20 Ezo TV, tarot show
	05:20 Kraj programa

05.35 RTL Danas, (R)	08.40 TV prodaja
06.10 Ekkluziv Tabloid, (R)	08.55 Miješani brak, humorna
06.35 Ben 10: Ultimate Alien	dramska serija
07.00 Moji džepni ljubimci	09.40 Galileo, zabavna/
07.20 Virus attack	obrazovna emisija
07.40 Avenida Brasil, dramska	10.35 TV prodaja
serija (R)	10.50 Tog se nitko nije sjetio!,
	game show (R)
	11.45 Avenida Brasil, serija
	12.45 TV prodaja
	13.00 Miješani brak, humorna
	dramska serija
	13.50 Sulejman Veličanstveni
	14.50 Tajne, serija (R)
	16.00 Heroji iz strasti, serija
	16.55 RTL 5 do 5, Informativna
	emisija
	17.10 Galileo, zabavna/
	obrazovna emisija
	18.05 Ekkluziv Tabloid,
	magazin
	18.30 RTL Danas
	19.10 Tog se nitko nije sjetio!,
	game show
	20.00 Tajne, dramska serija
	21.00 Sulejman Veličanstveni,
	povijesna dramska serija
	22.10 CSI, serija
	23.00 CSI, serija
	00.00 RTL Vijesti
	00.25 Sherlock i Watson,
	kriminalistička serija (R)
	01.20 Sherlock i Watson,
	kriminalistička serija (R)
	02.20 Astro show
	03.20 RTL Danas, (R)
	03.55 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13,05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov' (četvrtkom) • Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

POGLED S TRIBINA

Kriza

U posljednja četiri kvalifikacijska susreta hrvatska nogometna reprezentacija doživjela je tri poraza i jedan remi, a samo zahvaljujući talijanskom napadaču Aquillaniju i njegovom pogotku u sudačkoj nadoknadi protiv Danske (2-2), ipak će igrati u baražu za plasman na Svjetsko prvenstvo u Brazilu 2014. godine. Domaći poraz od Škotske (0-1) pokrenuo je lavinu loših rezultata koja se posljednjim neuspjehom u Glazgowu (0-2) obrušila na glavu izbornika Igora Štimca i natjerala ga da ponudi ostavku. Sretni remi protiv Srbije u Beogradu (1-1), realni poraz od zahuktale Belgije i dvije katastrofalne igre protiv realno govoreći tradicionalnih outsidersa Škota, očevidan su znak velike krize koja trese stožer nogometne reprezentacija koja je donedavno djelovala kao respektabilan protivnik svakoj svjetskoj momčadi. A danas, u osvjetlo doigravanja koje nosi još četiri upražnjena mjesta u zrakoplovu za Rio de Janeiro, alarm za uzbunu sve je jači u Rusanovoj (ulica gdje je sjedište HNS-a) i krajnji je trenutak za mobiliziranje svih raspoloživih snaga. Jer cilj je golem, kao što su i golemi finacijski potencijali koji proizlaze iz potencijalnog plasmana na summit najboljih svjetskih reprezentacija. Objektivno, Hrvatska po svojoj igračkoj kvaliteti zaslužuje put u zemlju višestrukih svjetskih prvaka, ali bi to konačno morala i dokazati na terenu.

Pletikosa, Srna, Strinić, Ćorluka, Lovren, Modrić, Mandžukić i ostali »vatreni« imaju još dvije prilike pokazati i dokazati kako su Škotska i Belgija bili samo »loš dan na poslu«.

Ne bude li tako, imat će cijelo sljedeće ljeto za odmaranje i gledanje tv prijenosa iz Brazila.

D. P.

NOGOMET

Novi poraz

LIPAR – Nogometaši sončanskog Dinama nikako da uhvate dva vezana povoljna rezultata. Na gostovanju u Liparu, iako su u prvom poluvremenu dominirali travnjakom, pretrpjeli su novi poraz. Domaća momčad Panonije postigla je 3 zgoditka u drugom dijelu igre, a nogometašima Dinama ostaje žal za propuštenim prigodama iz prvog poluvremena.

Ekipe Dunava iz Bačkog Monoštora za sada sigurno drži drugo mjesto na tablici. Nova pobjeda od 3 – 1 zabilježena je protiv Jedinstva na gostovanju u Ribarevu.

I. A.

Nova pobjeda Zrinjskog

SUBOTICA – Pobjedom protiv gostujućeg Bratstva iz Ljutova (1-0) nogometaši Zrinjskog 1932 su učvrstili svoju poziciju u sredini tablice Gradske lige Subotice. Sljedeći susret plavo-bijeli igraju u nedjelju, 20. listopada, protiv Solida.

Veterani Bačke – Momci čika Varge

SUBOTICA – U namjeri obilježavanja ulaska Bačke 1901 u Srpsku ligu, ali i nastavka održavanja tradicije duge 21 godinu, koliko postoji ekipa Momci čika Varge koju čine igrači ponikli u pionirskoj, juniorskoj i seniorskoj konkurenciji najstarijeg kluba u zemlji, u ponedjeljak, 14. listopada, na stadionu kraj Somborske kapije odigran je prijateljski nogometni susret protiv veterana Bačke 1901. Prije početka utakmice, u čast

sjećanja na velikog trenera Ladislava Vargu i dva prerano preminula igrača ove ekipe, minutom šutnje im je ukazana počast. Na terenu je, u nogama igrača koji su sudjelovali u ovom revijalnom meču, bilo više od 10.000 prvenstvenih utakmica u raznim natjecateljskim selekcijama Bačke.

Bačka slavila u Somboru

SOMBOR – Minimalnom pobjedom protiv Radničkog (1-0), nogometaši Bačke 1901 su stigli do 13 osvojenog boda u prvenstvu Srpske lige skupina Vojvodina i trenutno zauzimaju 9. mjesto na prvenstvenoj tablici. U sljedećem, 10. kolu, na svom terenu u nedjelju 20. listopada od 15 sati dočekuju momčad Novog Sada.

RUKOMET

Sonćanke neumoljive

SONTA – U četvrtom prvenstvenom kolu rukometašice ŽRK Sonta na svojem parketu su dočekale ŽRK Eret iz Bača i zabilježile uvjerljivu pobjedu 22-7. Najbolja igračica susreta bila je sedmerostruki strijelac i stožer obrane Jelena Danilović.

I. A.

MILICA ŠOŠTAREC I IVA KUJUNDŽIĆ, PLIVAČICE SPARTAKA

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Subotičke sirene

Velike plivačke nade sjevera Bačke

Protekloga vikenda Plivački klub Spartak iz Subotice sudjelovao je na velikom mitingu »Start 2013« u Kranju i iz Slovenije se vratio s 37 osvojenih medalja. Velikom uspjehu subotičkog plivanja, u konkurenciji velikog broja natjecatelja iz Hrvatske, Italije, Austrije, BiH, Srbije i zemlje domaćina, svojim odličnim rezultatima i odličjima pridonijele su *Milica Šoštarec* i *Iva Kujundžić*. Kratak razgovor sa »subotičkim sirenama« obavili smo na bazenu Prozivka, nakon njihovog redovitog jutarnjeg treninga.

MILICA ŠOŠTAREC, 16

»Bilo je dobro na mitingu u Kranju, konkurencija je bila ni prejaka ni preslaba, ali sam stecajem okolnosti plivala sa starijim plivačicama i mogu biti zadovoljna trećim mjestom u disciplini 50 slobodnim stilom. Ostvarila sam vrijeme sekundu sporije od mog najboljeg vremena, što je u ovim okolnostima, i nakon bolesti koja me je na

jedno dulje vrijeme odvojila od bazena, vrlo zadovoljavajući rezultat«, iznijela je svoju impresiju iz Kranja talentirana plivačica Spartaka i državna reprezentativka Milica Šoštarec.

PAUZA ZBOG BOLESTI

Zbog infektivne mononukleoze, prije godinu dana, Milica je bila jedno vrijeme primorana prekinuti s aktivnim treniranjem plivanja, a potom je i zbog operativnog zahvata na trbuhu ponovno morala biti »na suhom«. No, sada je sa zdravljem sve u najboljem redu, trenira punom parom i uskoro je možemo ponovno očekivati na pobjedničkim podijima.

»Mononukleoza me je prvo na šest mjeseci odvojila od bazena, ponovno sam počela trenirati i vratila se u natjecateljsku formu, a onda me je operacija trbuha opet otjerala iz vode. Zdravlje je sada dobro, marljivo treniram i radim na povratku najbolje forme, i očekujem, uz natjecateljsko iskustvo koje imam,

da ću se uskoro ravnopravno nositi sa svim rivalkama u zemlji i inozemstvu«.

ŽELJE I PLANOVI

»Zdravlje je na prvom mjestu mojih želja, a što se tiče sportskih planova i želja u sljedećem razdoblju je prvo Gran pri u Novom Sadu, a potom nastup na Državnom prvenstvu koje će biti i izborno za reprezentativne nastupe. Pokraj svojih sprinterskih disciplina (50 m i 100 m), vjerujem da ću u reprezentaciji plivati i štafetu. Namjera mi je postići vrijeme od 25,26 sekundi na 50 m, jer u budućnosti namjeravam otići u SAD i nastaviti obrazovanje na nekom američkom koledžu«, otkrila nam je Milica Šoštarec i riječ predala svojoj klupskoj kolegici Ivi.

IVA KUJUNDŽIĆ, 11

Na međunarodnom mitingu u Kranju plivačica Spartaka Iva Kujundžić osvojila je zlatnu i dvije srebrne medalje, ali je na naše pitanje o svom

učinku u Sloveniji skromno odgovorila:

»Bilo je dobro. Zadovoljna sam svojim nastupom, jer sam neposredno prije ovog natjecanja tjedan dana bila bolesna, pa sam manje trenirala«.

SPRINT NA PRVOM MJESTU

Poput svoje starije klupske kolegice i Iva najviše voli plivati brze dionice na kojima već par godina bilježi izvrsne rezultate.

»Najviše volim plivati 50 m delfin, ali i ostale sprinterske dionice, no imam još puno trenirati i popravljati svoj stil i u ostalim disciplinama. Istaknula bih i svoj rezultat na 50 m slobodnim stilom, koji sam s 33 spustila na 32 sekunde, koliko iznosi moj osobni rekord. Ipak, najviše bih voljela kada bi uspjela isplivati 50 m delfin za 30 sekundi, što je i moja najveća želja za sljedeću godinu. U narednom razdoblju spremat ću se za gradsko školsko natjecanje, a potom slijedi i školsko prvenstvo na državnoj razini. Do tada me čeka mnogo treniranja na bazenima u Dudovoj šumi i ovdje na Prozivci«, mirno je odgovorila Iva Kujundžić, nastavljajući s treningom.

Dobre učenice

Milica Šoštarec je učenica II. razreda srednje medicinske škole, dok Iva Kujundžić pohađa 5. H razred u OŠ Matko Vuković. Obje plivačice s uspjehom uspijevaju uskladiti školske i sportske obveze, iako je to ponekad malo prenaporno.

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni Glasnik RS« br.135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj objavljuje

OBAVIJEST

O donesenom rješenju kojim je dana suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta
Uklanjanje postojeće benzinske crpke BS Novi Žednik

Temeljem provedenog postupka, izvješća Tehničkog povjerenstva, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je pod brojem **IV-05-I-501-447/2013**, Nositelju projekta NIS AD Novi Sad **Rješenje o suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: UKLANJANJE POSTOJEĆE BENZINSKE CRPKE BS –NOVI ŽEDNIK na lokaciji naseljenog mjesta u Žedniku u Ulici Filipa Kljajića bb na katrastarskoj čestici 6652/2 KO Žednik, a koju Studiju je izradilo poduzeće »EKO TOK« Beograd, pod brojem 13/13-02, listopada 2013.**

U cilju obavještanja zainteresirane javnosti tekst Rješenja dostupan na adresi:

<http://www.subotica.rs/sr/4903/oglasi>

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš za Projekt: Svinjogojska farma »Proleter« u Bajmoku, na katastr. čestici br. 6955 k.o. Bajmok, nositelja projekta »RAVNICA« a.d, Bajmok, Zubačište 72A.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Stare gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 18.10.2013. godine do 28.10.2013, u vremenu od 10 do 12 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš za Projekt: Svinjogojska farma »Mikićevo« u Mikićevu, na katastr. čestici br. 439/2 k.o. Žednik, nositelja projekta »RAVNICA« a.d, Bajmok, Zubačište 72A.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Stare gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 18.10.2013. godine do 28.10.2013, u vremenu od 10 do 12 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku, ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na životni okoliš.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem sajle raznih dužina i debljina u Novom Sadu. Tel.: 063 8291-264.

Izrađujem hrastove čamce, 3 do 6 metara dužine i jasenova vesla. Prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović Tel.: 064-3467056 www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem Singer šivači stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Crikvenica – izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodajem kozje mlijeko i sireve u Subotici. Tel.: 064 2380088.

Prodajem vijetnamske svinje i švicarske patuljaste koze. Tel.: 064 2380088.

Nudim uslužno kuhanje domaćeg sapuna, sirovina osigurana. 50 posto gotovog sapuna nudim osobi koja poznaje tehnologiju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem stan u Zagrebu – Gajnice, 52,80m² + ostava u podrumu. Stan ima 2 sobe, kuhinju, kupaoon, wc, predsooblje, terasu. Neposredna blizina vrtića, škole, ambulante, tržnice i ostalih sadržaja. Tel.: 064-3690680.

Izrađujem po narudžbi ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke, mađarske i bizovačke papuče. Tel.: 064 0543720.

Povoljno dekoriranje dvorana za vjenčanja i rođendane, izrada perlica za zvanice, poklon korpe i dekorativno pakiranje darova. Tel.: 064 0543720.

Prodajem ulični dio obiteljske kuće. U jednom dijelu potrebna adaptacija. Postoji struja, voda, kanalizacija, kablovska. U najljepšem je dijelu Kertvaroša. Cijena 40.000 eura. Tel.: 024 572-875, 063 8838747, 069 0094246.

Prodajem salaš i 2 jutra zemlje kod željezničke stanice Ljutovo, Mažuranićeva 21. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno TIP 500, TIP 400 meko i oštro od 1, 5, 25 kg. Tel.: 024562-415 ili 064 2779948.

Prodajem slamu – žitnu i zobnu s njive, i čutke. Tel.: 532-570 ili 060 0532570.

Crikvenica, izdajem apartmane blizu mora. Tel.: 385 51 241053.

Mijenjam 2 jutra zemlje i salaš u Ljutovu za garsonjeru u Subotici. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno T-500 krušno, T- 400, čisto i T- 400 oštro. Po narudžbi pečem domaći kruh. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem bojler 10 litara, aspirator i električnu biciklu malu. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem kuću-vikendicu na obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

U centru se izdaje lijep poslovni ured od 35 m² – dvije prostorije s parkingom, na tihom i mirnom mjestu. Cijena 100 eura. Tel.: 064 9738601

Prodajem kuću u Gornjem Tavankutu, 120 m², sendvič zid, etažno grijanje s okućnicom, Tel.: 061 1478823

Prodajem noviju kuću iza Dudove šume, trosobnu s dvorištem, dodatnim prostorijama i garažom. Cijena po dogovoru. Tel.: 064 2525946

Prodajem zemlju 5,62 ha od 2 parcele (cca 10 jutara), Šupljak (ko Palić), 3 km iza stare škole, produžetak senčanske ljetnje ceste, uz kanal. Cijena: 63.000 eura. Tel.: 061 2724822 i 063 1648043.

Izdajem opremljen stan veličine 25 m četvornih sa zasebnim ulazom. Ulica Branka Pešića 41, Zemun. Dogovor na broj telefona 011 3077036 ili 011 2104257.

Povoljno prodajem manje skladište, podrum i tavanski prostor. Veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto plac, kod autobuskog kolodvora u Subotici. Tel.: 064/9640745.

Odmor u Vrbovskoj, otok Hvar, povoljno. Tel.: 063 7139337.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vuković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO:

Vjenčanje Franje i Nikolette

U župnoj crkvi svete Katarine u Sotu u nedjelju, 6. listopada, crkveni brak sklopili su *Franja i Nikoleta Prekpaljaj-Tomrecaj* iz Šida. Misno slavlje predvodio je i brak ovo dvoje župljana sklopio župnik vlč. *Nikica Bošnjaković*, a svetom činu vjenčanja nazočili su, osim velikog broja vjernika iz Sota, Šida i Gibarca, i članovi HKD-a »Šid«. Inače, mladoženja Franja je član predsjedništva HKD-a »Šid«, a po profesiji je pekar i već duži niz godina živi i radi u Šidu. Mladi članovi hrvatskog kulturnog

društva nazivaju ga hraniteljem, s obzirom da poslije svake probe folkora degustiraju Franjine proizvode. Iz tog su razloga željeli uljepšati ovaj lijepi događaj, pa su obučeni u narodne nošnje nazočili misnom slavlju. Franji je ovo drugi brak, dok je Nikoleta prvi put stupila u bračne vode i to baš u Šidu, gdje je nedavno došla iz Prizrena na Kosovu. Franja ju je upoznao još u djetinjstvu, kada nije niti slutio da će mu jednoga dana postati žena. S obzirom da je ostao udovac, rešio je ponovno oženiti se i stjecajem okolnosti bila je to upravo Nikoleta s kojom se zabavljao šest mjeseci. Po dolasku u Srbiju, u Šid, Nikoleta i Franja su sklopili građanski brak, a želja im je bila svoj zavjet dati i pred Bogom. U razgovoru s vlč. Bošnjakovićem dogovoreno je da to bude u Sotu u župnoj crkvi. Kumovi na vjenčanju bili su *Helena Čanji-Uram*, umjetnička voditeljica mlade folklorne skupine HKD-a »Šid«, i njen suprug *Vladimir Čanji*. Poslije svete mise i vjenčanja i upućenih čestitki mladencima, u župnoj crkvi u Sotu organizirano je druženje i zakuska uz skladbe tamburaša HKD-a »Šid«. Slavlje je zatim nastavljeno u kući Franje i Nikolette u Šidu uz nazočnost rodbine i bliskih prijatelja mladenaca, kao i prijatelja iz HKD-a »Šid«. Želja svih je bila da mladenci požive dugi niz godina u sreći, ljubavi i blagostanju, da oboje i ubuduće budu aktivni u duhovnom i kulturnom životu, Nikoleti naravno da se što prije navikne na novu sredinu i okruženje i da se u Šidu osjeća kao kod svoje kuće.

I ovim putem pridružujemo se čestitkama Franji i Nikoleti, sa željom da ih kroz život prati sreća i radost.

S. D.

IZ IVKOVIĆ ŠORA Viđena čeljad u našim Tavankutu

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi moja, jevo ja ne znam već di ću sa sobom, pa rešijo da vam štogod napomenim. Niki dan sluhtim na radiju, pa sam sebi ne virujem, izađem napolje pa gledim u nebo, ta otkaleg svanjiva. Valjda sam naglas trevijo kontat kad ova moja: »Ta di ti svanjiva, jesil ti ijo bunike pa pokvarijo trbu, ta nevdiš da je podne.« »Ta ne mislim ja na to neg radijo divani da dolazidu obodva predsjednika, i to u Tavankut, kaže radijo u goste rvatskoj manjini.« No to je zdravo lipo i poštivam tako štogod, al nije bilo zgoreg da se to trevilo prija jedno dvajst tri godine, jal i dvajst četiri, pa se ovaj naš svit ne bi napatijo i naginijo, a valjda ne bi ni vake sirotinje bilo. Al šta je tu je, dobro došli i sad, mi uvik rado dočekivamo goste ma ko bili, samo da se već jedared pomirimo zapravo, a ne samo na papiru, pa će valjda bit veća sloga i međ svitom, a ne samo obećavadu i donesivadu kojikake zakone i uredbe što ni fiškali ne razumidu a ne običan svit, a ondak ni to niko ne poštiva pa dica dobijedu knjige za škulu prid kraj škole, ukidadu radijo i televiziju na manjinskim jezicima, a i vako je bilo siromaški. Valjda ćedu već štogod za ozbilj rešit. Dosad je to bilo kugod kad bi ijo s mašćom kruva pa očičes oko samuna i opapriš i osoliš a zaboravijo si namazat s mašćom, tako su bili i oni odozgor »darežljivi« i za nas manjine, pogotovu za našu rvatsku što smo se ni krivi ni dužni zatrevali na drugoj strani granice, a i na te sam granice baš ogadijo, normalan svit se razgrađiva i skida keriteše oko sebe da mož ić ko di oće a

mi imademo već granice oko svega i svačega, ta tako kugod kad je moja majka ograđivala bostan u bukti da joj kokoške ne pojidu i iščapadu zelen i paradičku, ona koji snop ogrižina i prošća pa makar di naeri kaku glupavu ogredu i eto. Ta za nju nije bilo ni čudo ona je bila neuka žena, a ovi sad s fakultetima pa nam napravili komediju od svita, sad se već bojim krenit na hetiju u Bajmak da mi kogod ne bi isko pasoš, a nemam novaca da ga opravim. Ovaj novi ministar bi za pasoš četiri nadnice. Ja tijo opraviti pa bisan oćo iz varoške kuće. Oš vraga Braniša moj četiri dana vuć đubre za jednu sveskicu i naku gadnu sliku, bar da lipše slikadu, baš mi i Stipan kaže niki dan da kad je dono kući pa pokazo legetimaciju unuka mu se ustravila i počela plakat, »pa dabome da će plakat kad i vako nisi niki lipotan, a na slici si ko na potiralici, kad bi te vidili nebi te ni smili vaćat«, velim mu ja nako u komendiji. Nisam čeko da mi odgasi neg lipo ja na moju biciglu i gasa natrag u šor, tamo sam ja najmirniji i najcigurniji – lipo sidnem na kopanu šamadlu pod oras, pa špricer od tri fitalja litre prida se, a bome uvik imam i gostivi na divanu, al ovi naši, domaći iz šora, oni su meni nikako najbolji gosti i najmiliji, zajedno radimo i patimo, a bome kad je prilika i veselimo. E, sad mi jevo ide moj pajtaš Pera pa ćemo se latit vuć kuruze.

Dosta sam vam napripovido, zbogom čeljadi.

Vaš Braniša iz Ivković šora.

Vada se zna di ima najviše paora

Koliko je samo put bać-Iva reko da neće više ništa ni gledat ni slušat ni čitat, al uvek mu potli ručka ruka nikako sama najde puce za zapalit televiziju. A znade se šta svi vi godina ima na televizije, jel politika, jel ne što pivu, pa sve zaurliču, a siro-tinja, nema šta navuč, jedva pokriju no sramocko, pa jim još koikad znade i ispast. Otide malo na sokak, međ ljude, ni tamo ne mož živit od politike. Jesen je, pa koikomu u komšiluku donesu kukuruze u dvor, on i njegova otidu malo pomoć posprimit ji u čardak. Tako je i kad njegovi dojd, komšiluk je uvek tude. I da vidiš čuda, ni žene se, dok tovaru klipove u košar, više ni ne znu divanit od novi kolača i od stari mustri na šlingerajma, neg se i one bacile na politiku. Pa to je da pukneš od muke. Bać-Ive politike već na vr glave, dosadila mu još dok je pokojni dada bijo živ. Naj je zno dojt malo vidit šta radu cure, pa onda zabrazdit u divan. Najviše je uživo ako bi se zadesilo da još kogod naide, pa ga imade ko slušat. I nikad ne bi imo drugoga divana, neg nima što ga oće jel moru slušat samo tolmačit kako se ne triba mišat u politiku, jel čeljade može lako i nasradat. A onda kad bi počo, te naši ne znu, a tribali bi se sitit da bi mogli radit ko ni drugi, što nisu ni naši ni njevi. Divanu jedno, radu drugo i uvek dobiju no što išču i ne išču. Onda, ope, po dade njevi baš znađu kako triba, pa nam zoto i radu no što nam radu, a na kraj ope ispade da nam njevi baš i ne radu toliko koliko radimo sami sebe. Džaba mu dada to vraganajst put tolmačijo, ni ga tijo slušat, jedino je kod njega poštovo to što je vazdan divanijo da se ne triba u tu politiku putat. I toga se držo, al ne baš uvek, zno je dobit i po prsta, pa se istom onda manijo ćorava posla. Niko jutro fruštukovo, pa veli šta će, sutra je svetac, otide kod berbera, veli lipo će se obrijat i podšišat. A tribalo bi mu već i brkove malo podštucovat. Bać-Marka, berber, par je od pokojnoga dade. Imade starovircku berbernicu, pa još po malo brije i šiša starije, mladi više ni ne dolazu, briju se sami. Uvek su nastalu friške novine, pa dok čeka na red, čeljade može ništa i pročitat. A i ako ne pročita, bać-Marka će mu sve rastolmačit, više volji politiku, neg kruč. »Vidiš, dite, šta sad vi radu? Eto, čitam da će vaj vladar što se stara za paore vi dana otit na Kosovo. Bome i mora se. Vamo kod nas sve nikaki nerazumni, kolikogod jim država ponudi zono što posiju, nikada dosta. A prvač ka su naši istirali traktore na drumove, pa se kršten svit ni mogo ni vozat di je tijo, na Kosovu toga ni bilo. Njevi paori vada nisu tako prokleti na dinar ko vi naši. E, sad ka se sporazumu, oma ćemo mi dobit kruva od nji. I to ne vako skupoga, čitam da je tamo upolak jeftiniji, a vekna za tri firtalja težja. I još kažu da ne moraš ni platit, ako slučajno zaboraviš pumđelar«, veze bać-Marka dok ga je sapuno. Bać-Ive je počelo pišcat u ušima. Jedva je dočekao da ga obrije, platijo i izašo, u berbernice više ni imo zraka. Zaboravijo se i podšišat i brkove podštucovat.

Piše: Ivan Andrašić

18. listopada 2013.

Ovidije: Zemlja ne može stvoriti ništa gore od neza-hvalnog čovjeka.

Freud: Ljubav i rad su temelj naše humanosti.

Aleksandar Veliki: Ništa nije nemoguće za onoga koji ima volju pokušati.

Hrana u centru grada!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Krsto Hegedušić

Koje je godine i gdje rođen hrvatski slikar Krsto Hegedušić?

Kada se s obitelji vratio u Hlebine?

Gdje je stjecao prvu likovnu naobrazbu?

Kako se zove slikarska skupina koju je osnovao 1929. godine?

Pod čijom je zaštitom bio tijekom II. svjetskog rata?

Što je radio poslije oslobođenja?

Kada postaje majstorom slikanja?

Gdje je radio veliku seriju fresaka?

Kada je i gdje umro Krsto Hegedušić?

Roden je 26. studenoga 1901. godine u Petrinji.
1909. godine.
Na Privremenoj višoj školi za umjetnost i obrt u Zagrebu.
Zemlja.
Pod zaštitom kardinala Stepinca.
Imenovan je redovitim profesorom na Likovnoj akademiji u Zagrebu.
1950. godine.
Na Tjentištu.
Umro je 7. travnja 1975. godine u Zagrebu.

Pita dječak djevojčicu: - Je li ti mene voliš kao što se vole odrasli?

Na to će ona: - Ma ne! Ja tebe stvarno volim!

Mali Perica donese učiteljici list praznog papira. Pita ga učiteljica:

- Što je to?

- To je slika krave kako jede travu na livadi.

- Ja ne vidim tu ništa. Gdje je trava?

- Pa, krava je sve pojela.

- A gdje je krava?

- Otišla je na drugu livadu, zato što više nije imala trave na toj livadi!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаче"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

Gornji Tavankut i Aleksa Šantić

Obnovljeni i blagoslovljeni križevi

Poslije inicijative Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i obnove križeva u Gornjem Tavankutu i Kopilovičevog križa u Maloj Bosni, u nedjelju 13. listopada, nakon sveta mise u kapeli Svete Ane u Gornjem Tavankutu župnik vlč. Franjo Ivanković blagoslovio je obnovljen Pašičev križ u Vuković kraju te Lebovičev križ na uglu Lebovič i Crnković kraja kojeg je obnovila obitelj Antuna Mamužića. Nakon blagoslova ovih križeva krenulo se put Alekse Šantića gdje je su blagoslovljena još dva križa. Na imanju Zvonka Kulića obnovljen je tzv. Švapski, Zetlov križ, dok je drugi križ u Šantiću obnovila obitelj Kovačević, koja ga je i podigla još 1924 godine. Blagoslovu križeva u Šantiću priključili su se i bajmočki vjernici sa svećenikom Zsoltom Bendeom.

I. D.

Obitelj Antuna Mamužića
kraj Lebovičevog križa

Zetlov križ na imanju Zvonka Kulića

Pašičev križ u Vuković kraju

Obitelj Kovačević kraj križa u Alekse Šantiću